

**ІНСТИТУТ
УКРАЇНОЗНАВСТВА
ім. І. КРИП'ЯКЕВИЧА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
НАУК УКРАЇНИ
в 2006 р.**

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

Львів 2007

ББК 63.3 (4 Укр)

Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України в 2006 році. Інформаційний бюлетень / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Львів, 2007. – 176 с.

Бюлетень за 2006 рік містить інформацію про наукову діяльність установи, бібліографію публікацій, відомості про захист дисертацій.

Опубліковано за сприяння Фонду Катедр Українознавства, освітньої неприбуткової благодійної інституції (США).

I.Krypniakivych Institute of Ukrainian Studies, National Academy of Sciences of Ukraine. 2006 Annual Review. Edited by Iaroslav Isaievych. Lviv, 2007. – 164 p.

The 2006 bulletin describes the Institute's activities in various areas of the humanities (archeology, medieval, modern, and current history, linguistics, and history of literature). The publications of the Institute's staff are listed and information on current dissertations is given.

This publication was supported by the Ukrainian Studies Fund, Inc., an educational non-profit charity for the advancement of Ukrainian studies.

Редакційна колегія:

Ярослав Ісаєвич (редактор), Микола Литвин,
Володимир Петегірич, Феодосій Стеблій, Остап Серета,
Оксана Рак (відповідальний секретар)

Адреса Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України: 79026, Львів, вул. Козельницька 4; відділу археології та археологічного музею: 79008, вул. Винниченка 24.

Тел. (380-32) 270-70-22, 270-65-98, 270-65-87 (дирекція);
270-70-16 (бухгалтерія), 276-51-61 (відділ археології); 276-51-59 (археологічний музей); 270-70-14 (відділи української мови та нової історії України); 270-65-61 (відділ новітньої історії); 270-14-18 (відділ наукових та інформативних видань).

Факс (380-32) 270-70-21;
E-mail: inukr@inst-ukr.lviv.ua
http.: www.inst-ukr.lviv.ua

© Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАНУ, 2007

ISBN 978-966-02-4476-4

ІНСТИТУТ У 2006 РОЦІ

Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України – єдина в Україні академічна науково-дослідна установа, в якій спільно працюють відділи історичного, соціокультурного та літературно-мовознавчого спрямування. Така багатогранність сприяє реалізації інтердисциплінарних досліджень, полегшує залучення представників різних гуманітарних наук для вирішення актуальних комплексних проблем. Зокрема, в останні роки тут розробляються наукові теми і ведеться підготовка вчених (кандидатів та докторів наук) з проблем культурології, історії України та української культури, громадсько-політичного та національно-визвольного руху в Україні (головно на матеріалі західних земель) в контексті загальноукраїнських і європейських політичних процесів, питання історії української літератури, історичної та діалектної лексики української мови, дослідження матеріальної культури західноукраїнського регіону та суміжних земель.

У складі Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України діють:

- відділ археології та археологічний музей (завідувач доктор історичних наук О.Ситник);
- відділ історії середніх віків (завідувач доктор історичних наук, академік НАН України Я.Ісаєвич);
- відділ нової історії України (завідувач кандидат історичних наук Ф.Стеблій);
- відділ новітньої історії (завідувач доктор історичних наук І.Патер). До відділу належить сектор дослідження визвольного руху (керівник кандидат історичних наук В.В'ятрович);

– відділ української мови (завідувач кандидат філологічних наук Н.Хобзей);

– відділ української літератури (завідувач доктор філологічних наук, член-кореспондент НАН України М.Гльницький).

Протягом 2006 р. велася підготовка до створення Центру дослідження українсько-польських відносин (керівник доктор історичних наук М.Литвин), який розпочав роботу з квітня 2007 р.

Станом на 1 січня 2007 р. в Інституті працювало 116 осіб, з них 78 наукових співробітників (14 докторів наук, у т. ч. один академік НАН України, один член-кореспондент НАН України, 44 кандидати наук).

П'ять років перед тим (у 2002 р.) було 116 працівників, з них 78 наукових співробітників (у т. ч. 12 докторів наук і 32 кандидати наук). Бюджетне фінансування в 2006 р. становило 1931,9 тис. грн., з того 1373,3 тис. грн. припадало на фонд зарплати. Оскільки частка зарплати у фінансуванні зросла, порівняно з 2002 р. з 61 до 71%, активізація експедиційної та видавничої діяльності більшою мірою, ніж раніше, відбувалася за рахунок позабюджетних коштів (госпдоговірні роботи, внески партнерів у спільних проектах та спонсорів).

Інститут є важливим координаційним центром з проблем українознавства. У 2006 р. на його базі та за участю науковців України й інших держав проведено ряд міжнародних конференцій, симпозіумів, нарад, семінарів. Робота з координації наукових досліджень у регіоні здійснюється шляхом реалізації спільних наукових проектів разом з ВНЗ, проведення спільних конференцій, підготовки і видання колективних праць, стажування та перепідготовки наукових кадрів.

Працює Спеціалізована вчена рада Д.35.222.01 із захисту докторських дисертацій за спеціальностями – “Історія України”, “Всесвітня історія”, “Етнологія”.

Інститут видає такі періодичні збірники:

1. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність (випущено 14 збірників, підготовлено 15-й).

2. Український визвольний рух (у 2006 р. вийшли 7 і 8 випуски).

3. Шашкевичіана (випущено 6 збірників).

4. Українська історична та діалектна лексика (випущено 4 збірники, підготовлено 5-й).

5. Гуцульські говірки. Лінгвістичні та етнолінгвістичні дослідження (випущено 2 збірники).

6. Матеріали та дослідження з археології Прикарпаття та Волині (випущено 10 збірників).

7. Історичні та культурологічні студії (випущено 4 збірники).

8. Діалектологічні студії (випущено 6 збірників).

9. Парадигма (випущено 2 збірники, підготовлено 3-й).

Протягом 2006 р. опубліковано 31 наукову працю загальним обсягом 578,6 др. арк., в т.ч. 11 монографій (296,8 др. арк.), 5 збірників статей (78,1 др. арк.), 3 збірники документів (65 др. арк.), 4 словники (95,4 др. арк.), 5 довідкових видань (35,1 др. арк.), 2 брошури (8,2 др. арк.), надруковано понад 250 статей загальним обсягом більше 125 др. арк., в т. ч. у закордонних виданнях 29 статей обсягом 22,5 др. арк.

Три книги надруковано за кордоном; серед них англomовна монографія академіка Я.Ісаєвича, англomовна колективна монографія про спільні археологічні дослідження з польськими науковими установами.

Результатом спільних зусиль більшості відділів стала колективна праця “Історія Львова”. Первісно її планували назвати “Львів 1256–2006: історія, повсякденне життя, культура”, але згодом переважили прихильники простішої назви. Перший том опубліковано восени 2006 р. на відзнаку 750-річчя міста, другий і третій передані на виробництво у кінці 2006 р.

Ряд монографічних видань заповнили істотні прогалини в різних галузях знань. Серед них: Л.Войтович “Княжа доба на

Русі: портрети еліти”; О.Горбач “Ар’о в Україні”; Я.Мельник “Іван Франко й biblia аросгурна”; В.Гупало “Берестянські кургани могиляники кінця Х–ХІІ ст.”; І.Попович “Закарпаття за доби раннього заліза”; В.В’ятрович “Ставлення ОУН до євреїв: формування позиції на тлі катастрофи”; О.Кровицька “Українська лексикографія: теорія і практика”.

За особистий внесок у державне будівництво, розвиток науки і культури, директора Інституту Ісаєвича Я.Д. нагороджено орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня. Книзі Ярослави Мельник “Іван Франко й biblia аросгурна” за глибокі дослідження у царині апокрифології та франкознавства присуджено перше місце на ХІІІ форумі видавців у Львові. Серед відзначених на цьому форумі книг також монографія Леонтія Войтовича “Княжа доба на Русі: портрети еліти”.

В Інституті є бібліотека, архів, унікальні бази даних, в т. ч. картотеки словника староукраїнської мови ХІV–ХV ст., словника української мови ХVІ – першої половини ХVІІ ст., картотека до історичного словника української мови ХІ–ХІХ ст. за ред. професора Євгена Тимченка, джерелознавчі картотеки Івана Крип’якевича і Мирона Кордуби. Експозиція та фонди археологічного музею завдяки щорічним експедиціям поповнюються цінними експонатами з пам’яток археології земель Галичини й Волині від доби палеоліту до середньовіччя.

НОВІ ВИДАННЯ ІНСТИТУТУ

Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772 / НАН України, Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України. Редкол.: Я.Ісаєвич (голова), М.Литвин, Ф.Стеблій, Л.Батрак. – Львів: “Центр Європи”, 2006. – 296 с.

Тритомник, присвячений 750-річчю Львова, є найбільшою з дотепер виданих історією міста. У першому томі йдеться про перетворення заснованого королем Данилом Романовичем і князем Левом Даниловичем міста з укріпленого поселення в столицю князівства, згодом Галицького королівства, найбільший на українських землях осередок ремесла і трансєвропейської торгівлі, а далі про Львів як центр Руського воєводства у складі Речі Посполитої, релігійний осередок для православних (пізніше греко-католиків), римо-католиків, вірмен, євреїв. У центрі уваги авторів – еволюція територіальної структури і юридичного статусу міської громади, політичні події і суспільні рухи, поява перших в Україні вищих шкіл і друкарень. Розповідається також про повсякденне життя львів’ян, їхні звичаї і погляди.

Багато цінних джерел вперше впроваджено до наукового обігу. Доповнює том алфавітний покажчик осіб, згаданих у тексті та підписаних під ілюстраціями.

Діалектологічні студії 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Львів, 2006. – 432 с.

Висвітлено питання лінгвогеографічного й ареального дослідження мовних явищ – лексичних, акцентуаційних, морфологічних, синтаксичних. Розглядаються актуальні проблеми створення та прочитання лінгвістичних карт. Збірник містить традиційні рубрики: “Матеріали” (діалектні й етнографічні тексти), “Огляди й рецензії”, “Хроніка”.

Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; ЛКП “Археологічно-архітектурна служба м. Львова” Львівської міської ради. Відп. ред. О. Ситник. – Львів, 2006. – Вип. 10. – 351 с.

Науковий збірник присвячений 750-річчю Львова і 100-річчю від дня народження археолога Олексія Ратича. Включає рубрики: підсумки регіональних досліджень, результати польових досліджень, знахідки та відкриття до археологічної карти, міждисциплінарні дослідження з історії археології, рецензії, конференції.

На основі найновіших методологічних та теоретичних розробок публікуються результати вивчення окремих регіонів, пам'яток чи колекцій археологічних знахідок, вводяться у науковий обіг маловідомі й зовсім невідомі архівні та польові матеріали.

Заслужують на увагу праці з раннього і середнього палеоліту (О. Ситник, В. Степанчук), проблемні і дискусійні положення в узагальнюючих статтях (М. Бандрівський, Я. Дашкевич,

В. Войнаровський, В. Цигилик, І. Возний, Й. Кобаль), нові джерельні матеріали у дослідженнях (Р. Берест, А. Гавінський, В. Гупало, А. Дройжковська, В. Конопля, Є. Куснеж, Ю. Лукомський, В. Павлів, В. Петегірич, С. Пивоваров та ін.).

З міждисциплінарних студій важливими є публікації геолога Р. Дмитрука про природні умови палеоліту та музикознавців О. Олійника й І. Зіньків про стародавні музичні інструменти. Історія археологічних досліджень західного регіону України висвітлена у статтях Н. Булик, Т. Романюка, О. Старчук.

Тематика публікацій охоплює широкий хронологічний період – від раннього палеоліту до пізнього середньовіччя на західних землях України і суміжних територіях.

Environment and Man at the Carpathian Foreland in the Upper Dnister Catchment from Neolithic to Early Mediaeval Period. – Krakow, 2006. – 263 p.

Коллективна монографія висвітлює результати роботи спільної інтердисциплінарної українсько-польської експедиції, яка працювала впродовж 1992–2000 рр. на території Верхньої Наддністрянщини. Перша частина книги охоплює геоморфологічні та палеоботанічні дослідження, проведені львівськими і краківськими природознавцями. Археологічна частина розкриває історію вивчення регіону та результати широких розвідкових обстежень та розкопок важливих археологічних пам'яток різних епох, здійснених українськими та польськими археологами. Простежено вплив природного середовища на людину та його зміни, спричинені господарською діяльністю стародавнього населення, яке проживало у басейні верхнього Дністра від доби неоліту до раннього середньовіччя.

Гупало В. Берестянські курганні могильники кінця Х–ХІІ ст. / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; ДВЦ НТШ. – Львів, 2006. – 108 с.

Подано узагальнений матеріал, здобутий в результаті дослідження трьох повністю розкопаних могильників із підкурганними похованнями княжої доби.

У роботі всебічно аналізується речовий інвентар, що супроводжував поховання: оздоби, побутові предмети, посуд. Особлива увага приділяється реконструкції поховального ритуалу та його трансформації впродовж кінця X–XII століть. Поховальна обрядовість, відображена на могильниках, дозволяє розкрити самотній характер духовної культури, етноплемінні та соціальні особливості спільноти, що проживала на вузькоокресленій ділянці Волинського Полісся.

Попович І. Закарпаття за доби раннього заліза / Інститут археології Ягеллонського університету; Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Краків; Львів, 2006. – 122 с.

Праця присвячена вивченню своєрідного археологічного явища – куштановицької групи пам'яток ранньозалізного часу, поширеної на території українського Закарпаття та Східної Словаччини. Опираючись на багатий археологічний матеріал, здобутий під час досліджень курганних могильників та поселень, автор висвітлює господарство, поховальний обряд, розглядає питання походження, взаємозв'язків та історичної долі стародавнього населення Закарпаття, визначає хронологію та періодизацію куштановицької групи.

Войтович Л. Княжа доба на Русі: портрети еліти / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України;

Львівський національний університет ім. Івана Франка. – Біла Церква: Вид. О.В.Пшонківський, 2006. – 784 с.

Досліджено правлячу еліту Східної Європи кінця IX – початку XVI ст. – князів з династій Рюриковичів і Гедиміновичів, а також іншого походження, персональний склад династій, роль у розвитку суспільства та політичних подій. Аналітичний текст доповнюють вичерпні генеалогічні таблиці.

Ісаєвич Я. Voluntary Brotherhood: Confraternities of Laymen in Early Modern Ukraine / Canadian Institute of Ukrainian Studies Press. – Edmonton; Toronto: CIUS, 2006. – 324 p.

У березні 2006 року Видавництво КІУСу оприлюднило нове наукове видання, присвячене маловивченій, але вельми важливій темі в історії української культури та релігійної думки. Книга “Voluntary Brotherhood: Confraternities of Laymen in Early Modern Ukraine” – це багатогранна студія історії братського руху та його впливу на суспільне та культурне життя України XVI–XVIII ст. Перший (цензурований) варіант книги опубліковано у Києві 1966 р. п. з. “Братства і їх роль в розвитку української культури”. Це була одна з найкращих наукових праць про ранньомодерну Україну, що з'явилася в СРСР після 1920-х рр., і вона скоро здобула собі славу “клясичної” студії в ділянці історії української культури.

Теперішнє англійське видання – це повністю перепрацьована, доповнена й оновлена версія першодруку. Автор не тільки викинув з тексту всі сліди накиненої советськими цензорами термінології, але й розширив поле своїх дослідів, вживши порівняльний підхід, включивши великий розділ про історію братств

у Західній Європі, а також взявши до уваги наукову літературу на цю тему, що була опублікована за останні чотири десятиліття.

Всебічне вивчення історії братського руху в ранньомодерній Україні необхідне для розуміння особливого місця української культури та суспільства між християнським Сходом і Заходом. Україна та Білорусія – це єдині країни, в яких виникли та діяли православні братства. Вони стали чинником істотних суспільних і культурних змін. Хоча структурно українські братства були подібні до своїх західних відповідників, проте мали і власні особливі риси. Їхня діяльність викликала дух суперництва між двома Церквами в Україні – Православною та Греко-Католицькою, – та сприятливо вплинула на оновлення церковно-освітнього руху. Братства й їхні друкарні сприяли розвитку науки та літератури, а школи, що існували при них, поширювали європейські гуманістичні та пост-гуманістичні ідеї.

Заслугою автора є також чіткіше розрізнення братств різних типів, аналіз регіонального, загальноукраїнського, загальнохристиянського контексту їхньої діяльності.

Книжку переклали на англійську мову автор і Марта Дарія Олійник. Редактором був Мирослав Юркевич. Д-р Марко Р. Стех уклав покажчик.

Гнатюк В. Національне відродження австро-угорських українців (1772–1880 рр.) / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Упоряд. Ф. Стеблій. – Львів, 2006. – 104 с. [Бібліотека Шашкевичани. Нова серія, № 4 (9)].

Перше перевидання історичного нариса, створеного В. Гнатюком у 1910–1911 рр. для енциклопедичного видання “Український народ в його минулому та сучасному” та виданого Союзом Визволення України у Відні в 1916 р., який на сьогодні є бібліографічним раритетом. Автор простежує умови, в яких відбувався процес національного відродження українців Галичини, Буковини і Закарпаття, роль у ньому літератури, боротьбу за

національну школу, формування сучасної літературної мови, утвердження національної свідомості, появу національної преси, розвиток українського політичного життя, заснування національних інституцій.

Якимович Б. Іван Франко – видавець: Книгознавчі та джерелознавчі аспекти / Львівський національний університет ім. І. Франка, Наукова бібліотека; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Львів, 2006. – 692 с.

На підставі аналізу книгознавчих та джерелознавчих аспектів видавничої продукції, нововиявлених документальних матеріалів досліджено видавничу діяльність Івана Франка впродовж усього його творчого життя, зокрема, участь у виданні семи книжкових серій, працю в Науковому товаристві ім. Шевченка та Українсько-руській Видавничій спілці у Львові, його роль як редактора і видавця власних творів та спадщини попередників, як теоретика і практика видавничої справи.

Варшавський акт обвинувачення Степана Бандери та його товаришів / Центр досліджень визвольного руху; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Упоряд. М. Посівнич. – Львів, 2006. – 200 с.

Крізь призму обвинувального акта Варшавського процесу ОУН 1935–1936 рр. описано боротьбу українських націоналістичних організацій за незалежність України. Зокрема, про обставини створення, про структуру та діяльність ОУН у Польщі, Чехословаччині, Литві, Німеччині, США, Канаді та інших країнах. Особливу увагу присвячено ролі Степана Бандери у національно-політичному русі.

Степан Бандера. Документи і матеріали (1920–1930 рр.) / Центр досліджень визвольного руху; Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Упоряд. М. Посівнич. – Львів, 2006. – 248 с.

Видання присвячено життю та діяльності Провідника українського визвольного руху Степана Бандери в 1920-х – 1930-х роках. На підставі спогадів і документів висвітлено боротьбу Організації Українських Націоналістів, показано роль її лідера в тогочасних суспільно-політичних процесах у Західній Україні. Крім того, описано родинне, шкільне, студентське оточення, в якому формувався майбутній Провідник ОУН.

Видання доповнюють біографічні відомості про діячів націоналістичного руху, а також вибрана бібліографія про Степана Бандеру.

Український визвольний рух. Зб. 7 / Центр досліджень визвольного руху; Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. Відп. ред. В.В'ятрович. – Львів, 2006. – 312 с.

Продовжено серію наукових публікацій документів та досліджень, в яких розкриваються різноманітні аспекти діяльності українського визвольного руху, його структур та окремих особистостей. У рубриці історія УВО та ОУН 1920–1939 рр. опубліковано статтю Михайла Ковальчука “Біля витоків УВО: військово-політична діяльність Є.Коновальця у 1920–1921 рр.”. Розглянуто невідомі факти та обставини створення і діяльності Української Військової Організації, а також висвітлено роль Є.Коновальця у цих процесах.

Комуністичним репресіям проти українського національного руху на Сумщині присвячена стаття Г.Івануценка. Натомість проблеми радянзації та радянських репресій у Західній Україні в 1939–1941 рр. висвітлили О.Луцький та І.Федушак.

У рубриці “Період збройної боротьби ОУН і УПА” проблеми ставлення ОУН до євреїв у 1920–1950 рр., розвитку українського визвольного руху в 1942 р. та діяльності молодіжних структур ОУН у повоєнні роки розглянули В.В'ятрович, І.Патриляк, О.Іщук, Н.Ніколаєва. Діяльність Закордонного Центру ОУН у 1945–1946 рр. висвітлив О.Сич. Подано також огляди і рецензії нових видань та інформацію про наукове життя.

Український визвольний рух. Зб. 8 / Центр досліджень визвольного руху; Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. Відп. ред. В.В'ятрович. – Львів, 2006. – 320 с.

Збірник присвячений життю та діяльності Євгена Коновальця. А.Сова опублікував невідоме дотепер листування Є.Коновальця зі старшиною товариства “Сокіл–Батько”. К.Науменко розглянув Царицинську добу біографії керівника УВО–ОУН. У статті М.Ковальчука висвітлено діяльність Є.Коновальця на чолі Корпусу Січових стрільців. О.Кучерук порушив питання підготовки Першого Конгресу Українських Націоналістів та місця в цьому процесі Дмитра Андрієвського. І.Дерев'яний, І.Гаврилів, Є.Луцький присвятили свої розвідки проблемам проникнення та діяльності в ОУН агента НКВД Павла Судоплатова, місця особи Є.Коновальця у розколі ОУН, поетизації та героїзації постаті Є.Коновальця у народних піснях.

Висвітлено також діяльність ОУН і УПА на теренах Волині та Східної України. Зокрема у статтях Ю.Щура, О.Вовка, О.Іщука, Н.Ніколаєвої простежено діяльність підпілля ОУН на території Мелітопольського району Запорізької області,

діяльність молодіжних структур ОУН(б) у центральних та східних областях України в 1945–1954 рр., а також запропоновано короткий нарис діяльності УПА та її запілля на Волині та Поліссі у 1943–1946 рр. Оpubліковано статтю О. Стасюк, присвячену питанню ідейно-політичної стратегії ОУН(б) повоєнного періоду, а також подано інформацію про наукове життя.

Горбач О. Ар'о в Україні / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Редкол.: А.-Г. Горбач, Н. Хобзей, М. Чікало, Т. Ястремська, О. Сімович. – Львів, 2006. – 688 с. [Серія: “Діалектологічна скриня”].

Книга Олексія Горбача “Ар'о в Україні” – вагомий крок у соціолінгвістиці, діалектології, лексикології та культурі загалом. У праці, написаній у 1951 р., ґрунтовно проаналізовано джерела до вивчення ар'о в Україні (професійні ар'о, ар'о злодіїв, тюремників, каторжан, безпритульних, школярів і студентів та ін.), подано вичерпну інформацію про термін “ар'о” та про його походження. Звернено увагу також на відмінності між використанням термінів “ар'о” та “койне”. Особливу увагу звернено на етимологічний аналіз ар'отизмів, зокрема на шляхи творення та на запозичення, класифікуючи їх за мовою-джерелом (церковнослов'янізми, полонізми, русизми, чехізми, грецизми, румунізми, мадяризми, германізми та ін.).

Кровицька О. Українська лексикографія: теорія і практика / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Львів, 2005. – 175 с.

Вміщено статті, присвячені українській лексикографії, словникові матеріали та рецензії. Звертається увага на окремі концептуальні питання, на особливості різних лексикографічних праць, на традиційність і новаторство у лексикографічній практиці.

Мельник Я. Іван Франко й biblia apocrypha / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; Український католицький університет. – Львів: Вид-во УКУ, 2006. – 512 с.

Крізь призму прочитання Франкових текстів висвітлюється процес входження апокрифів в український духовний простір, національна рецептивна модель апокрифічної літератури; аналізується апокрифічний код Франкового художнього тексту, текстологія збірки “Апокрифи і легенди” з українських рукописів, особливості наукового дискурсу Івана Франка, зокрема його компаративістика. З архіву Франка вперше публікується корпус пам'яток апокрифічної літератури “Обретенія святих речей”.

Рецензія на цю книгу:

“Завдяки цій монографії вперше постає вражаюча за своєю масштабністю апокрифологічна грань Франкового генія. Його науковий і чисто людський інтерес до “таємних”, “заборонених”, “відречених” книг, які численним ескортом супроводжували Святе Письмо, вилився у п'ятитомне видання “Апокрифи й легенди з українських рукописів”, у ґрунтовні розвідки про апокрифічні пам'ятки та став одним з “голосів” Франкового художнього світу.

Дослідницький талант Ярослави Мельник особливо проявився у проникливому аналізі цілого корпусу художніх текстів І. Франка “Іван Вишньський”, “Смерть Каїна”, “Легенда про Пилата”, “Чуда св. Миколая” та ін.

Важливим є впровадження в культурний і науковий обіг корпусу пам'яток апокрифічної літератури з українських рукописних збірок, що досі зберігаються в архіві І. Франка і які

він сам планував видати як другу частину п'ятого тому своєї збірки "Апокрифи й легенди з українських рукописів".

У монографії Я.Мельник успішно поєднуються ґрунтовність висвітлення порушених проблем, зумовлене високим фаховим рівнем, чудовим знанням Франкових текстів і контекстів, з легкістю викладу.

Безсумнівне наукове значення праці Ярослави Мельник вимірюється попри все інше, й тими новими перспективами, які іменем Франка відкриваються для української апокрифології.

Б.Криса

Мельник Я. "...І остатня часть дороги". Іван Франко: 1908–1916. – Дрогобич: Коло, 2006. – 439 с.

У другому доробленому і доповненому виданні на підставі джерельного матеріалу, значна частина якого вперше введена в науковий обіг, зроблено спробу висвітлити постать Івана Франка останніх років життя, біографічну зумовленість його творчої спадщини, залежність її від життєвої основи, від особливостей психофізичної структури особистості автора. Публікуються маловідомі тексти письменника останніх років: поезії, листи, а також "Історія моєї хвороби".

Володимир Александрович. Бібліографічний покажчик. До 50-річчя від дня народження / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. Відп. ред. Я.Ісаєвич. Упоряд.: І.Гирич, В.Кравченко, Я.Федорук. – Львів, 2006. – 56 с.

У покажчику подано праці, які відображають основні етапи наукової творчості відомого дослідника українського мистецтва, доктора історичних наук, автора понад 400 публікацій.

Ярослав Ісаєвич. Бібліографія 1999–2005 / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. Відп. ред. Ю.Ясіновський. Упоряд.: Л.Горішня, Б.Пікулик. – Львів, 2006. – 40 с.

Покажчик є продовженням попереднього бібліографічного покажчика, який охоплював публікації з 1957 р. до середини 1999 р.

Латко І. Пеняк П. Із епістолярної спадщини Любора Нідерле / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Ужгород, 2006. – 24 с.

Добірка листів всесвітньо відомого чеського історика, археолога-славіста Л.Нідерле (1865–1944) з російськими і українськими вченими, науковими установами. Видання, присвячене 140-річчю від дня народження вченого, підготоване ужгородською групою відділу археології Інституту українознавства.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ВІДДІЛ АРХЕОЛОГІЇ

Кожен рік скарбниці нашої найдавнішої історії наповнюються новими, часом дуже важливими археологічними джерелами. Специфіка археологічної науки полягає власне у тому, що вона безперервно збагачується, видозмінюється та ускладнюється у зв'язку з новітніми методами досліджень і абсолютно новими знаннями, що інколи зумовлюють перегляд і тих концепцій про первісне суспільство, які довго вважалися фундаментальними.

Як і всі археологи, працівники відділу ведуть польові та камеральні дослідження, працюють над теоретичним узагальненням виявлених матеріалів.

У 2006 р. відділ мав низку важливих здобутків. Проведено широкі розвідкові роботи у різних районах західноукраїнських областей і стаціонарні розкопки опорних археологічних об'єктів у руслі планової наукової теми відділу: "Західна Україна – зона контактів давніх європейських культур і цивілізацій". Зокрема, результативні розвідки провів колектив відділу поблизу Єзуполя Тисьменицького району Івано-Франківської області у квітні минулого року (О.Ситник, Р.Коропечкий, А.Гавінський, Н.Булик). Відкрито нову багатошарову стоянку Єзупіль III, яка доповнює цілий куц палеолітичних пам'яток у широкій долині при злитті Бистриці і Дністра. У цьому ж складі археологи працювали поблизу с. Івачів Долішній у Тернопільському районі та смт Хирів на Львівщині. Відкрито нові пам'ятки, досліджено палеографічні особливості регіону.

Не менш результативно велися розвідкові роботи у Городоцькому районі Львівської області експедицією під керівництвом В.Гупало. Детальні обстеження полів, урочищ, долин річок у травні та жовтні дали змогу зафіксувати низку раніше невідомих поселень неолітичної, бронзової та ранньозалізної доби. Найбільше траплялося матеріалів римського часу та середньовічного.

Л.Мацкевий на території Львова і Львівської області провів Львівську обласну, а на Івано-Франківщині – Прикарпатську експедиції. На відкритому в 2006 р. поселенні Львів XIII (Чортова Скеля – грот) розкопано 21 кв. м (доба палеоліту). Крім того, відкрито ще 11 переважно багатошарових поселень (палеоліт – XIV ст. н. е.), а також здійснено, в основному, охоронно-рятивні роботи ще на 9 пам'ятках, на яких дослідження проводяться з 1987 року.

Охоронні розвідки між селами Свірж, Стоки, Стрілки на Львівщині проводив В.Цигилик, в результаті чого відкрито кургани бронзової доби, поселення культури шнурової кераміки, а також обстежено відоме поселення липицької культури між селами Болотня та Подусільна на Перемишлянщині. Стаціонарні розкопки здійснено на поселенні Стрілки II в Перемишлянському районі, де виявлено нові об'єкти та знайдено цікаві археологічні предмети черняхівської культури. У с. Жуків Бережанського району Тернопільської області стаціонарні розкопки провела експедиція під керівництвом М.Бандрівського. Вони увінчалися відкриттям і попереднім дослідженням зольника пізнього періоду епохи бронзи та поселення римського часу.

Важливі міжнародні дослідження здійснювалися у с. Биків Дрогобицького району Львівської області. Тут уже кілька років працює спільна Україно-Польська експедиція, якою керують з української сторони Д.Павлів, а з польської – Я.Махнік. Досліджено унікальний комплекс курганів і поселенських структур енеоліту – бронзи і залізного віку.

Велику архітектурно-археологічну діяльність проводив Ю.Лукомський, зокрема у дослідженнях Десятинної церкви в Києві, у рятівних дослідженнях на площі Ринок у Львові, у Івано-Франківську та у Жовкві.

Працівники відділу брали участь у багатьох міжнародних та всеукраїнських конференціях. Провели Третю міжнародну конференцію “Археологія заходу України”, що відбулася у стінах інституту 23–25 травня 2006 р. На цей форум прибули гості з Польщі, Словаччини, різних міст та містечок України. Два дні велися засідання, виголошувалися реферати, а на третій учасники оглянули городище VI–VIII ст. у с. Кровінка Терехівського району та руїни середньовічного замку у Терехівлі. Ця наукова подорож була незабутньою особливо для зарубіжних колег (професорів Яна Махніка, Міхала Парчевського, Анджея Пелісяка, Івони Віколінської).

Інститутські щорічні конференції здобувають все більшу популярність серед науковців. Більшість рефератів з конференцій друкуються у збірнику “Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині”. У 2006 р. силами працівників відділу видано десятий випуск цього престижного видання, де опубліковано найновіші відкриття археологів у західноукраїнському регіоні, подано узагальнення та проблемні статті. Значну технічно-редакційну роботу для збірника здійснюють В.Гупало, Н.Булик і Р.Коропецький.

Треба відзначити великий внесок археологів відділу у публікацію англomовного збірника, виданого у Кракові (Польською Академією наук і мистецтв) за результатами спільних досліджень Українсько-Польської експедиції на території Львівщини – “Environment and Man at the Carpathian Foreland in the Upper Dnister Catchment from Neolithic to Early Mediaeval Period. – Kraków, 2006”. Співавторами цього збірника є В.Петегирич, Д.Павлів, В.Цигилик, В.Гупало, Л.Мацкевий, Р.Грибович. Найбільше статей написали у співавторстві з польськими колегами Д.Павлів та В.Петегирич.

Важливою подією став вихід у світ книги В.Гупало “Берестянські курганні могильники кінця X–XII ст.”, яка є першою монографічною роботою за давньоруською тематикою працівників відділу після монографії О.Ратича 1957 р.

Значну роботу провели працівники Археологічного музею, експозицію якого щороку відвідують сотні студентів та школярів Львова та інших міст України, гості й туристи із закордону.

Музей потребує постійної роботи з інвентаризації важливих речових знахідок в експозиції. Окреме питання – подальше впорядкування та інвентаризація фондів Археологічного музею. Усю цю роботу, поза науковими навантаженнями, ведуть працівники музею, особливо лаборанти А.Гавінський, Л.Чорнописька, м.н.сп. В.Конопля.

На сьогоднішньому рівні наукової діяльності неможливо замкнутися у власній дослідницькій ніші, – час вимагає широкого співробітництва з науковцями різних природничих дисциплін, колегами з інших міст та закордону. Тому археологи відділу уже кілька років поспіль підтримують плідну співпрацю з археологами Жешівського університету (РП), Інституту археології та етнології ПАН у Варшаві, Інституту геологічних наук ПАН у Варшаві, Університету М. Кюри-Склодовської у Любліні.

Ці роботи відкривають широкі горизонти наукової діяльності на європейському рівні, дозволяють по-новому підійти до проблем вивчення найдавніших сторінок історії західноукраїнських теренів у контексті європейського континенту.

ПУБЛІКАЦІЇ

Ситник О.С.

Варіабельність левалуазьких індустрій середнього палеоліту заходу України // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 50-72.

На шляху до “концептуальної археології” регіональних досліджень... (Перша та Друга Міжнародні наукові конференції

“Археологія заходу України”. 2004–2005) // Там само. – С. 344-349.

Здобутки палеолітичної експедиції у 2005 р. // Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – С. 39-40.

Єзупіль II – нова палеолітична пам'ятка Галицького Придністер'я // Проблеми геоморфології та палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. – Львів, 2006. – С. 219-250 [співавт.: А. Богущкий, Р. Дмитрук, Я. Кусяк, М. Ланчонт, А. Яцишин].

Левалуазькі індустрії заходу України: проблеми хронології та генези // Європейський середній палеоліт. – Київ, 2006. – С. 152-169.

Lessy i paleolit // Studia interdyscyplinarne nad lessami – problemy metodyczne. Seminarium terenowe. – Sandomierz, 14–16 wrzeźnia 2006. – S. 12-13 [співавт.: A. Boguckij, M. Lanczont, T. Madejska].

New researches at Molodova V, a late middle Paleolithic site in Western Ukraine // Європейський середній палеоліт. – Київ, 2006. – С. 102-117 [співавт.: L. Meignen, J.-M. Geneste, L. Koulakovska, V. Usik, P. Haesaerts].

Бандрівський М.С.

Археологія найдавнішого Львова (окремі спостереження) // Вісник НТШ. – Львів, 2006. – Ч. 35. – С. 23-26.

Курган у Крилосі і проблема проникнення носіїв середньодніпровської культури у Верхнє Придністров'я і Посяння // Історія релігій в Україні. Наук. щорічник. – Львів, 2006. – Кн. 1. – С. 22-26 [співавт. Р. Верхоляк].

Північно-західна периферія культурного кола Бабино: спостереження за хронологією та поховальним обрядом // Там само. – С. 8-21.

Проблеми етнокультурної атрибуції пам'яток на Північно-Західному Поділлі, Волинській височині і прилеглому Поліссі наприкінці середнього і пізньому періодах епохи бронзи // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 72-91.

Слово від упорядників. Стационарні дослідження // Експедиційні вісті. – Львів; Бережани, 2006. – № 1(1). – 19 серпня – 2 вересня. – С. 1-4.

On the Motives of Hiding “Hoards” in Early Iron Age in the Western Ukrainian Forest-Steppe // Bronzezeitliche Depotfunde-Problem der Interpretation. Materialien der Festkonferenz für Tivadar Lehoczky zum 175. Geburtstag. Uzhhorod, 5-6 Oktober 2005. – Ужгород, 2006. – S 175-183.

Булик Н.М.

З історії археологічних досліджень у Східній Галичині в ХІХ – на початку ХХ ст. // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 298-318.

Розвідкові роботи в басейні р. Вишні // Там само. – С. 247-252. [співавт. В. Гупало].

Охорона археологічних пам'яток у Східній Галичині у ХІХ ст. // АДЛУ. – Львів, 2006. – Вип. 9. – С. 58-66.

Войнаровський В.М.

Охоронні археологічні роботи Чернівецького краєзнавчого музею на берегах Дністровського водосховища у 1980-х – на початку 90-х років // Музейний щорічник. 2004–2005. – Чернівці: Золоті литаври, 2005. – Вип. 3-4. – С. 163-170.

Археологічна колекція знахідок із сіл Комарів та Волиця на Сокальщині (попередній огляд) // Белз і Белзька земля. – Белз, 2006. – Вип. 2. – С. 45-61 [співавт. П. Бугай].

Вапнярсько-чинбарські осередки черняхівської культури Українського Прикарпаття // Carpatica – Карпатика. Вип. 34: Давня та середньовічна історія Карпато-Дунайського ареалу. – Ужгород, 2006. – С. 148-162.

Другий сезон розкопок виробничого осередку черняхівської культури Гряди I // Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – С. 50-51.

Поселення доби середньої бронзи Калинівка-II на Яворівщині (Львівська обл.) // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 143-153.

[Рец. на]: Wandalowie. Strañnicy bursztynowego szlaku. – Lublin; Warszawa, 2004. – 376 s. // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 334-343.

Гавінський А.М.

Археологічні розвідки у верхів'ях рік Ставчанки, Старої та Щирця // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип.10. – С. 259-266.

Грибович Р.Т.

Archaeological Surface Survey in the Strvijaz River Valley // Environment and Man at the Carpathian Foreland in the Upper Dnister Catchment from Neolithic to Early Mediaeval period. – Kraków, 2006. – S. 106-125 [співавт.: J.Machnik, V.Syhylyk, V.Hupalo, L.Mackevyj, V.Petehyui, E.Sosnowska, K.Tunia].

Гупало В.Д.

Берестянські курганні могильники кінця X–XII ст. – Львів, 2006. – 108 с.

До питання про особливий тип гончарних мисок зі Звенигорода // Wczesne ŋredniowiecze w Karpatach Polskich. – Krosno, 2006. – S. 373-389.

Історія монастиря оо. Бернардинів в Дубні // Piñkset piñkzdziest lat obespocñci оо. Bernardynów w Polsce (1453–2003). – Kalwaria Zebrzydowska, 2006. – S. 515-543.

Розвідкові роботи в басейні р. Вишні // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 247-251 [співавт. Н.Булик].

Середньовічний цвинтар при костелі св. Андрія у Дубні // Там само. – С. 166-184.

Archaeological Surface Survey in the Strvijaz River Valley // Environment and man at the Carpathian Foreland in the Upper Dnister catchments from Neolithic to early medieval period. – Kraków, 2006. – S. 106-125 [співавт.: J.Machnik, V.Syhylyk, R.Hrybovuy, L.Mackevyj, V.Petehyui, E.Sosnowska, K.Tunia].

Early medieval devotional articles from Zvenigorod (Ukraine) // Abstracts Book. 12th EAA Annual Meeting 19-24 September 2006, Kraków. – Kraków, 2006. – P. 258.

Devotional articles from the 17th and 18th century noblemen's graves from a post-Bernardine church in Dubno (Ukraine) // Abstracts Book. 12th EAA Annual Meeting 19-24 September 2006, Kraków. – Kraków, 2006. – P. 258-259.

[Перекл. анотацій рос. мовою]: Materiaiy i sprawozdania Rzeszowskiego Oñrodka archeologicznego. – Rzeszyw, 2006. –Т. 26.

Конопля В.М.

Енколпiон із Млинова // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 231-232 [співавт. В.Петегририч].

Нові знахідки навершя булав і бойового молота доби енеоліту – ранньої бронзи з Верхнього Подністров'я // Там само. – С. 211-214 [співавт. М.Бандрівський].

Рідкісний тип кам'яної булави з фондів Львівського історичного музею // Там само. – С. 209-210.

Скарб крем'яних виробів з Івано-Франківська // Там само. – С. 201-208.

Поселення трипільської культури Вікторів I // Kultura trypolska: wybrane problemy. – Stalowa Wola, 2006. – S. 71-99.

Лукомський Ю.В.

Archaeological Investigation of the Monumental Architecture of the Principality of Halych, 12th-13th Centuries A.D. // Essays from the 2 International Conference on European History. – ATINER: Michel Aradas & Nicholas C.J. Pappas, 2005. – P. 239-254.

Успенський собор Давнього Галича: історія вивчення, проблеми збереження та консервації // Християнська спадщина Галицько-Волинської держави: Ціннісні орієнтири духовного поступу українського народу. – Івано-Франківськ; Галич, 2006. – С. 35-42 [співавт.: М.Бевз, В.Бевз, В.Петрик].

Успенський собор давнього Галича // Успенський собор Галича. Минуле, сучасне, майбутнє (Матеріали науково-практичної конференції, 27 липня 2006 року). – Галич, 2006. – С. 34-44.

Некрополь Успенського кафедрального собору // Там само. – С. 45-50 [співавт.: Б.Томенчук, О.Мельничук].

Музеї Афін // Ант. – Київ, 2006. – № 16-18. – С. 70-72 [співавт.: М.Селівачов, В.Зошенко].

Мацкевий Л.Г.

Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2005. – Т. 5. [Статті: “Галіш-Ловачка”. – С. 106; “Голігради”. – С. 505].

Унікальні знахідки в гроті поблизу села Прийми // Краєзнавець Прикарпаття. – Івано-Франківськ, 2005. – № 6. – С. 7-10 [співавт. І.Кочкін].

Дослідження кісткових залишків з поселення неандертальського періоду // Український судово-медичний вісник. – Київ, 2006. – С. 4-9 [співавт. О.Филипчук].

Дослідження Львівської обласної експедиції 2005 року // Археологічні дослідження в Україні 2004–2005 рр. – Київ, 2006. – С. 278-280.

Дослідження Прикарпатської експедиції 2005 року // Там само. – С. 281-284 [співавт.: І.Кочкін, Г.Панахид, Т.Ткачук].

Конференція по Старуні у Кракові // Там само. – С. 6 [співавт. Г.Панахид].

Екологічні аспекти заселення території Львова у кам'яну добу // Історична топографія і соціотопографія України. – Львів, 2006. – С. 80-102.

Міжнародна археологічна конференція “Методичні проблеми інтерпретації радіовуглецевих дат (16.10.04 р., м. Жешів, РП) // Археологія. – Київ: Інститут археології НАН України, 2006. – № 1. – С. 102-103 [співавт. І.Кочкін].

Міжнародна наукова конференція “Польські та українські геологічні дослідження (2004–2005) в Старуні – місці знахідок шерстистих носорогів та інших вимерлих хребетних (24–25 листопада 2005 р., м. Краків, Польща)” // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. – Львів, 2006. – С. 530-532 [співавт. Г.Панахид].

Новини із глибини століть і тисячоліть // Універсум. – Львів; Київ; Відень; Варшава; Нью-Йорк; Вінніпег, 2006. – № 9-10 (155-156). – С. 34-35, 42.

Питання заселення території сучасного Львова та Трускавця (комплексний інтердисциплінарний аналіз) // Археологія. – Київ: Інститут археології НАН України, 2006. – № 3. – С. 95-98.

Роботи Прикарпатської експедиції // Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – С. 39-40 [співавт.: І.Кочкін, Г.Панахид, Т.Ткачук].

Роботи Львівської експедиції 2005 року // Там само. – С. 41-42.

Archaeological Surface Survey in the Strvijaz River valley // Environment and Man at the Carpathian Foreland in the Upper Dniester Catchment from Neolithic to Early Mediaeval Period. – Krakow, 2006. – S. 106-125 [співавт.: J.Machnik, V.Cyhylyk, R.Hrybovuyi, V.Hupalo, V.Petehyruyi, E.Sosnowska, K.Tunia].

Mesolithic and Neolithic cultures and ecosystem of Kerch-Taman littoral and Azov-Black Sea basins // Extended Abstracts. 2nd Plenary Meeting and Field Trip of Project IGCP-521 Black Sea – Mediterranean Corridor during the last 30 ky: Sea level change and Human Adaptation (2005–2009). August 20-28, 2006. – Odessa: Astroprint, 2006. – P. 124-126 [співавт. Н.Панахид].

Павлів Д.Ю.

Пам'ятки кінця доби бронзи – початку ранньозалізної доби із с. Ульвівок на Сокальщині // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 154-165.

Results of the archaeological Field Survey on the Sambir Upland // Environment and Man... – Krakow, 2006. – P. 127-142 [співавт.: Ян Махнік, В.Петегірич].

Results of the archaeological Field Survey on the Drohobuyi Upland // Ibid. – P.143-161 [співавт.: Ян Махнік, В.Петегірич].

Barrow of the late Corded Ware culture from Bykiw, Drohobuyi district // Ibid. – P. 195-227 [співавт.: Ян Махнік, В.Петегірич].

Recapitulation of Results of the Archaeological Research and Outline of the History of the Earliest Settlement of the Sambir Upland (including the Strvijaz River Basin) and the Drohobuyi Upland // Ibid. – P. 228-243 [співавт.: Ян Махнік, В.Петегірич].

Wyniki polsko-ukrajskich badac wykopaliskowych we wsi Bykiw koio Drohobycza w roku 2005 // Rocznik Polskiej Akademii Umiejktnoьsi rok 2005–2006. – Krakuw, 2006. – S. 277-282 [співавт.: Ян Махнік, В.Петегирич].

Пеняк П.С.

Цехи і цехове ремесло Закарпаття. – Ужгород, 2005. – 80 с.

Із епістолярної спадщини Любора Нідерле // Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Ужгород, 2006. – 24 с. [співавт. І.Латко].

Археологічні старожитності у Зведенні пам'яток історії і культури Закарпатської області // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип.10. – С. 272-276.

Петегирич В.М.

Енциклопедія сучасної України. – Київ, 2005. – Т. 4. [Стаття: “Вишня”. – С. 482].

Археологічні відкриття на трасі будівництва автостради Краковець–Львів // Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України у 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – С. 47-49 [співавт.: Д.Павлів, І.Принада, А.Гавінський].

Унікальна пам'ятка гальштатського часу в передгір'ї Карпат // Там само. – С. 45-47 [співавт. Д.Павлів].

Вступне слово // Іван Попович. Закарпаття за доби раннього заліза. – Krakuw; Lwuw, 2006. –С. 9-10 [співавт. Д.Павлів].

Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772 / НАН України, Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України / Редкол.: Я.Ісаєвич (голова), М.Литвин, Ф.Стеблій, Л.Батрак. – Львів: “Центр Європи”, 2006. – 296 с. [Статті: “Археологічні пам'ятки”. – С. 30-33; “Село над Полтвою – попередник Львова”. – С. 34-37].

Олексій Ратич – дослідник пам'яток княжої доби Прикарпаття і Волині. // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 11-16.

Енколпiон із Млинова // Там само. – С. 231-232 [співавт. В.Конопля].

70-річчя академіка НАН України Я.Д.Ісаєвича // Вісник Національної академії наук України. – 2006. – № 3. – С. 99-101 (без підпису).

Стародавні кургани між Львовом і Роздолом // Миколаївщина. Зб. наук. статей. – Т. 3. – Львів, 2006. – С. 7-30 [співавт. Д.Павлів].

Язичництво та початки християнства у Белзькій та Червенській землях // Белз і Белзька земля. – Белз, 2006. – Вип. 2. – С. 13-17.

Белзька земля у дослідженнях Ярослава Пастернака // Там само. – С. 67-70.

Archaeological Surface Survey in the Strvijaz River valley // Environment and Man at the Carpathian Foreland in the Upper Dnister Catchment from Neolithic to Early Mediaeval Period. – Krakuw, 2006. – S. 106-125 [співавт.: J.Machnik, V.Cyhylyk, R.Hrybovui, L.Mackevyj, E.Sosnowska, K.Tunia].

Wyniki polsko-ukrajskich badac wykopaliskowych we wsi Bykiw koio Drohobycza w roku 2005 // Rocznik Polskiej Akademii Umiejktnoьsi rok 2005/2006. – Krakuw, 2006. – S. 277-282 [співавт.: Ян Махнік, Д.Павлів].

Barrow of the late Corded Ware culture from Bykiw, Drohobui district // Environment and Man... – Krakuw, 2006. – P. 195-227 [співавт.: Ян Махнік, Д.Павлів].

Recapitulation of Results of the Archaeological Research and Outline of the History of the Earliest Settlement of the Sambir Upland (including the Strvjaz River Basin) and the Drohobui Upland // Ibid. – P. 228-243 [співавт.: Ян Махнік, Д.Павлів].

Results of the archaeological Field Survey on the Drohobui Upland // Ibid. – P.143-161 [співавт.: Ян Махнік, Д.Павлів].

Results of the archaeological Field Survey on the Sambir Upland // Ibid. – P. 127-142 [співавт.: Ян Махнік, Д.Павлів].

Notes on the History of Archaeological Research in the Upper Basin of the Dnister River // Environment and Man at the Carpathian Foreland in the Upper Dnister Catchment from Neolithic to Early

Mediaeval Period. Archaeological Studies. – Kraków, 2006. – P. 93-105 [співавт.: Ян Махнік, Д.Павлів].

Романова Д.Я.

Дослідник давнього Львова (До 100-річчя О.Ратича) // Дзвін. – 2006. – Жовтень. – С. 112-113.

Цигилик В.М.

До питання зародження скляного виробництва на Прикарпатті // МДАПВ. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 100-106.

Черняхівське поселення біля села Тарасівки // Там само. – С. 124-133 [співавт. В.Касюхнич].

Archaeological Surface Survey in the Strvjaz River valley // Environment and Man at the Carpathian Foreland in the Upper Dnister Catchment from Neolithic to Early Mediaeval Period. – Kraków, 2006. – P. 106-125 [співавт.: J.Machnik, R.Hrybovui, V.Hupalo, V.Petehyui, E.Sosnowska, K.Tunia].

Участь у наукових конференціях

Ситник О.С.

Єзупіль II – результати археологічних досліджень у 2005 р. // XXII міжнародна наукова конференція “Badania archeologiczne prowadzone w 2005 roku na terenie południowo-wschodniej Polski, zachodniej Ukrainy i ruinosnej Siowacji” (Жешів, 5–6 квітня 2006 р.).

Нові палеолітичні пам'ятки в Галицькому Придністер'ї: палеоекологія та культура // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

Історія львівської археології у першій половині XX ст. // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

Великий Глибочок I: середньопалеолітичні культурні шари // Міжнародна наукова конференція “Middle Paleolithic Hu-

man Activity and Paleoecology: New Discoveries and Ideas” (Вроцлав, 22–24 червня 2006 р.).

Найновіші результати інтердисциплінарних досліджень в Єзуполі біля Галича // Засідання Комісії праісторії Карпат Польської академії наук і мистецтв (Краків, 19 грудня 2006 р.).

Бандрівський М.С.

Північно-західна периферія культурного кола Бабино (багатоваликової кераміки): спостереження за хронологією та поховальним обрядом // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

Булик Н.М.

Єзупіль II – результати археологічних досліджень у 2005 р. // XXII міжнародна наукова конференція “Badania archeologiczne prowadzone w 2005 roku na terenie południowo-wschodniej Polski, zachodniej Ukrainy i ruinosnej Siowacji” (Жешів, 5–6 квітня 2006 р.).

Внесок Кароля Гадачека у розвиток археології Львівського університету // Українсько-польська конференція “З історії українсько-польських зв'язків в археології” (Варшава, 25–26 квітня 2006 р.).

З історії археологічних досліджень у Східній Галичині у XIX – поч. XX ст. // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

Войнаровський В.М.

Грядя I поблизу Львова – другий сезон розкопок вапнярсько-чинбарського осередку черняхівської культури // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

Гупало В.Д.

Badania w obrębie kościoła pobornardyckiego w Dubnie na Wołyniu // XXII міжнародна наукова конференція “Badania archeologiczne prowadzone w 2005 roku na terenie południowo-

wshodniej Polski, zachodniej Ukrainy i ruinosnej Siowacji” (Жешів, 5–6 квітня 2006 р.).

Результати досліджень у колишньому бернардинському костелі у Дубні // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

Early medieval devotional articles from Zvenyhorod (Ukraine); Devotional articles from the 17-th and 18-th century noblemen’s graves from a post-Bernardine church in Dubno (Ukraine) // 12 Світовий конгрес Європейської Асоціації Археологів (Краків, 19–24 вересня 2006 р.).

Dewocjonalia z grobyw szlacheckich XVII–XVIII w. w Dubnie // Міжнародна конференція “Archeologia powoіytne w Karpatach Polskich” (21–22 листопада 2006 р.).

Археологічні розвідки в межиріччі Вишні і Ракува на Підкарпатті // Засідання Комісії праісторії Карпат Польської академії наук і мистецтв (Краків, 19 грудня 2006 р.).

Коропецький Р.Р.

Єзупіль II – результати археологічних досліджень у 2005 р. // XXII міжнародна наукова конференція “Badania archeologiczne prowadzone w 2005 roku na terenie poiudniowo-wshodniej Polski, zachodniej Ukrainy i ruinosnej Siowacji” (Жешів, 5-6 квітня 2006 р.).

Культурний шар I Кременця I (Куличівка): проблеми стратиграфії та культурної приналежності // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

Лукомський Ю.В.

Успенський собор Давнього Галича: історія вивчення, проблеми збереження та консервації; Некрополь Успенського кафедрального собору // Міжнародна наукова конференція “Християнська спадщина Галицько-Волинської держави: Ціннісні орієнтири духовного поступу українського народу” (Івано-Франківськ; Галич, 30-31 червня 2006 р.).

Архітектурно-археологічні дослідження Успенського собору в Крилосі та їх наукова інтерпретація // Міжнародна науково-практична конференція “Успенський собор Галича. Минуле, сучасне, майбутнє” (Галич, 27 липень 2006 р.).

Нові відкриття при архітектурних та археологічних дослідженнях на Десятинній церкві // Міжнародна конференція “Проблеми підготовки фахівців з охорони та реставрації пам’яток нерухомої культурної спадщини в Україні” (Київ, 16–18 листопада 2006 р.).

Археологічні дослідження у центрі міста Львова // Міжнародна наукова конференція “Archeologia okresu powoіytne w Karpatach polskich” (Кросно, 21–22 листопада 2006 р.).

Мацкевий Л.Г.

Археолого-природничі дослідження у Старуні // XXII міжнародна наукова конференція “Badania archeologiczne prowadzone w 2005 roku na terenie poiudniowo-wshodniej Polski, zachodniej Ukrainy i ruinosnej Siowacji” (Жешів, 5–6 квітня 2006 р.).

Археологія та екологія Старуні // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

Мезолітичні й неолітичні культури та екосистема Керченсько-Таманського узбережжя й Азово-Чорноморського басейну // II міжнародна пленарна конференція та польові екскурсії згідно з Проектом IGCP-521 “Чорноморсько-Середземноморський Коридор упродовж останніх 30 тисяч років: зміни рівня моря та адаптація людини” (Одеса, 20–28 серпня 2006 р.).

Сучасна археологічна карта Львова // IV краєзнавча конференція “Історичні пам’ятки Галичини” (Львів, 2006 р.).

Оприск В.Г.

Місце відділу археології Інституту українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України в археологічному вивченні

Львова // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

Павлів Д.Ю.

Дослідження українсько-польської експедиції в Бикові біля Дрогобича; Рятівні дослідження на трасі будівництва автостради “Краковець–Львів” у 2005 р. // XXII міжнародна наукова конференція “Badania archeologiczne prowadzone w 2005 roku na terenie południowo-wschodniej Polski, zachodniej Ukrainy i ruinosnej Siowacji” (Жешів, 5–6 квітня 2006 р.).

Дослідження українсько-польської експедиції в Бикові біля Дрогобича; Рятівні дослідження на трасі будівництва автостради “Краковець–Львів” у 2005 р. // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

Попередні результати археологічних досліджень в Бикові у 2006 р.; Розвідкові дослідження курганів Войнилівської височини // Засідання Комісії праісторії Карпат Польської академії наук і мистецтв (Краків, 19 грудня 2006 р.).

Цигилик В.М.

Поселення пізньоримської доби Стрілки II // XXII міжнародна наукова конференція “Badania archeologiczne prowadzone w 2005 roku na terenie południowo-wschodniej Polski, zachodniej Ukrainy i ruinosnej Siowacji” (Жешів, 5–6 квітня 2006 р.).

Поселення Стрілки II і питання слов’янського етногенезу // III міжнародна наукова конференція “Археологія заходу України” (Львів, 23–25 травня 2006 р.).

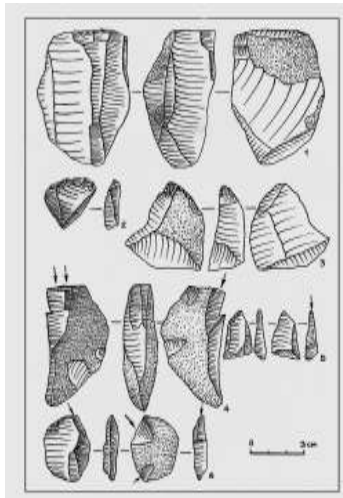
Відкриття Львівської обласної експедиції 2006 року

Основним завданням обласної експедиції Інституту українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України стали стаціонарні розкопки в похованому гроті Львів XIII, відкритому весною 2006 р. Були проведені також розвідкові роботи, в результаті яких виявлено ще 8 різночасових пам’яток (Романів I, Борщовичі I, Гринчуки IV-VII, Сулимів I та Ушня I). Здійснені також охоронно-рятівні обстеження й уточнення до Зводу пам’яток історії та культури на 6-ти пунктах (Прийма I-грот, Львів VII-IX, Верин V і Розвадів II). У складі експедиції проходили археологічну практику студенти Львівської національної академії мистецтв (керівник групи В.П.Бадяк) та учні СШ № 48 м. Львова (керівник групи Я.А.Сорока). Крім того, в роботах брали участь Є.А.Діденко (Музей давніх пам’яток міста Львова), В.Н.Мазур, І.С.Дручек і В.М.Опаліхін (Товариство “Давнє минуле”), краєзнавці. Спонсор робіт – приватний підприємець Ю.І.Котик.

У похованому гроті Львів XIII і на майданчику перед ним, за 1,1 км на північ від вул. Б.Хмельницького 6, у м. Винники Личаківського району м. Львова, були проведені розкопки на площі 21 кв.м. Серед знахідок скребло-рубиллоподібне знаряддя, інші кам’яні вироби, кістки мамонта та печерного ведмеда тощо. Комплекс датований добою пізнього палеоліту і близький або старіший від матеріалів з поселення нижнього шару в скельному навісі Львів VII, за 45 м на північний схід від гроту. Знахідки дають підстави припускати багаторазове заселення території Львова вже в добу палеоліту.

У скельному навісі Романів I, за 1 км на південний схід від с. Романів Перемишлянського району, виявлено макропластину, датовану пізньопалеолітичним періодом та кераміку XIII–XIV століть. Такі матеріали в печерних порожнинах заходу

України представлені поодинокими комплексами. Відкрите також одне із небагатьох у регіоні позапечерне поселення Борщовичі I, за 0,5 км на південний захід від с. Борщовичі Пустомитівського району із знахідками керамічних виробів епохи фракійського гальштату, що датовані IX–VII століттями до н.е. Біля с. Гринчуки Жовківського району виявлено 4 пункти. Це Гринчуки IV, за 0,4 км на південний схід від села, де знайдені крем'яні вироби доби мезоліту, та кераміка доби бронзи і ранньозалізного часу; Гринчуки V, за 1,25 км на південний схід – кераміка раннього середньовіччя; Гринчуки VI, за 0,3 км на південний схід від села – кераміка першої половини I тисячоліття н.е. і Гринчуки VII, за 0,35 км на південний захід від цього ж села – крем'яні вироби доби мезоліту і характерний вінчик глечика XI століття н.е. Особливий інтерес становлять матеріали доби мезоліту із Гринчуки IV і Гринчуки VII, що представлені мікролітичними комплексами кам'яних виробів, серед яких наявні унікальні для цієї

Крем'яні вироби поселення Гринчуки IV і VII

території типовий яніславський трикутник і пластинка з притупленим ретушшю краєм гравецького типу. В цьому ж районі на поселенні Сулимів I, за 0,3 км на схід від с. Сулимів, виявлено керамічні вироби доби раннього заліза, а на поселенні Ушня I, за 1,2 км на північ від с. Ушня Золочівського району – керамічні та крем'яні вироби доби енеоліту та керамічний посуд X–XI століть н.е.

У результаті охоронно-рятивних обстежень зібрано підйомні матеріали доби пізнього палеоліту на східній околиці Львова в

скельному навісі Львів VII та на майданчику перед ним, за 1,1 км на північний схід від вул. Б.Хмельницького 6, у м. Винники Личаківського району міста Львова. У навісі Львів VIII, за 1 км на північний схід від вул. Б.Хмельницького 6 і на позапечерному поселенні Львів IX, за 0,15 км на південний схід від вул. Б.Хмельницького 11 був зібраний підйомний матеріал доби мезоліту. У Миколаївському районі, за 1 км на південний захід від с. Прийма, в скельному гроті Прийма I, зафіксоване руйнування шару, особливо в квадраті Ю-58 і зібраний підйомний матеріал доби раннього палеоліту мустьєрського часу. В цьому ж районі на позапечерних поселеннях Верин V, за 2,5 км на північ від с. Верин знайдено предмети доби мезоліту, ранньозалізного часу та перших віків н.е., а поряд, на Розвадів II – доби мезоліту.

Л.Мацкевий

Здобутки Прикарпатської експедиції 2006 року

Експедиція Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України продовжила дослідження, започатковані на території Івано-Франківської області в 1973 році. Здійснено польові та камеральні роботи за темою “Археологія Галицько-Тлумацького Подністров'я” спільно з Національним заповідником “Давній Галич” (Т.Ткачук) і Прикарпатським національним університетом ім. В.Стефаника (І.Кочкін) та за проблематикою “Археологія Старуні” спільно з Івано-Франківським національним університетом нафти та газу (О.Адаменко). У роботах брали участь студенти Прикарпатського університету (С.Ластівецький і В.Озарко), члени Товариства “Давнє минуле” (В.Мазур і Г.Панахид), а також приватний підприємець Ю.Котик.

Основні дослідження були зосереджені на правобережжі Дністра між містами Галич і Городенка та в околицях с. Старуня Богородчанського району. Останні пов'язані з комплексними

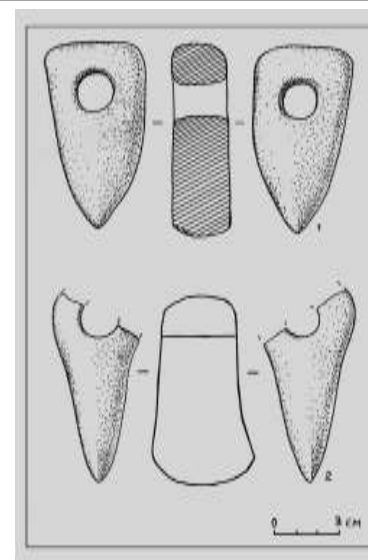
міждисциплінарними дослідженнями, які проводяться у цій місцевості НАН України та Польською Академією наук і Польською Академією Умітності. Здійснювалася підготовка до проведення міжнародних наукових конференцій у Львові та Івано-Франківську, присвячених 100-літньому ювілею відкриття унікальних фауністичних і ботанічних матеріалів світового значення та 30-річчю досліджень археологічних у цій місцевості. У процесі робіт використовувався металодетектор Garet-2500.

Продовжено пошуки печери поблизу с. Чортовець Городенківського району, де в 1878 р. А.Грушецький описав одну з небагатьох відомих у той час скельних порожнин на території від Карпат до Балтики. Не виключено, що саме цей утвір біля с. Чортовець Городенківського району в місцевості Чолівська Гора вивчав у 1976 р. Геологічний загін (начальник загону О.М.Адаменко) Прикарпатської експедиції ІСН АН України. Пам'ятка означена як тимчасовий мисливський табір доби пізнього палеоліту. Обстеження 2005–2006 рр. дозволили припустити, що ця печера була зруйнована або засипана під час видобутку каменю та глини в південно-західній частині цієї місцевості. У 2006 р. вдалося віднайти на місці кар'єру, за 0,8 км на північ від села, виразний пізньопалеолітичний комплекс, який, ймовірно, є частиною поселення в печері, що згадується 1878 р. у роботі А.Грушецького “Печери від Карпат до Балтики”.

Відкриті ще два позапечерні пізньопалеолітичні комплекси з рисами оріньяцької культури, зокрема Маринопіль VI, за 0,5 км на північ від цвинтаря на північній околиці с. Маринопіль Галицького району та Долина V, за 0,6 км на південний схід від с. Долина Тлумацького району. Аналогічні матеріали зафіксовані й під час охоронно-рятувальних робіт у цьому ж районі на території поселень Одаїв I і Одаїв XX, які були відкриті у попередні роки. На поселенні Одаїв I, за 1,1 км на північний захід від с. Одаїв, в місцевості Городище, підйомний матеріал, зібраний у попередні роки, доповнений уламками посуду доби бронзи та крем'яними виробами доби пізнього палеоліту. Крем'яні артефакти доби

палеоліту віднайдено й на поселенні Одаїв XX, що розташоване за 1,4 км на захід від с. Одаїв, в центральній частині присілка Думка, на горі П.Грицака. Ці матеріали є суттєвим доповненням до археологічної карти Передкарпаття.

Продовжено багаторічні природничо-археологічні дослідження в околицях с. Старуня Богородчанського району, включаючи роботи останніх років спільно з науковцями Польщі. На цій території краєзнавці та учасники експедиції виявили нові матеріали. Серед артефактів – сокира та уламок сокири, датовані добою енеоліту, що не виключає їхньої приналежності до пізнішого часу, а також окремі знаряддя доби палеоліту та мезоліту. Знахідки свідчать про наявність на цій території не тільки важливих матеріалів доби палеоліту та мезоліту, але й про типові сокири доби ранніх металів.

Територія с.Старуня.
Кам'яні сокири

Л.Мацкевий

Нове про походження і датування Михалківських скарбів

Те, що західноукраїнські землі багаті на коштовності минулих епох, засвідчили славнозвісні Михалківські золоті скарби з околиць Борщева на Тернопільщині, перший з яких знайшли 12 липня 1878 р., а другий – майже на тому самому місці через двадцять років. Серед знайдених речей були дві діадеми,

нашийна гривна, п'ять браслетів, 12 фібул-застібок, сім наших блях, дві пастових, одна скляна, одна бурштинова і понад 2000 золотих намистин, вершки ритуальних жезлів, чотири чаші та ін. Про речі, які потрапили в інші приватні руки, до останнього часу відомостей не було (Свешников, 1968, с.10).

Нещодавно І.Скочиляс та І.Думанська опублікували витяги з рукопису Антона Шнайдера "Der Borszczower Bezirk in Galizien mit seinen prghistorischen und mittelalterlichen Altermern. Eine im J.1878 an Ortung Stele zusammengefasste archdologische Studien" (Львівська наукова бібліотека ім. В.Стефаника НАН України, відділ рукописів. – Ф.А.Шнайдера. – Оп.5. – Спр.1. – Арк.1-36: ориг., рукопис, мова нім., 72 с.), на цінність якої вперше звернув увагу проф. Я.Дашкевич (Львівські "Теки" А.Шнайдера як історичне джерело // Архіви України, 1965. – № 4. – С. 73-76).

У своїй праці А.Шнайдер описує значно більшу кількість різноманітних предметів, які тоді були закуплені графом Дідушицьким у порівнянні з тою інформацією, яку подали через двадцять років В.Пшибиславський (1900) та К.Гадачек (1904). Істотно різняться й відомості про вагу михалківських коштовностей: якщо у названих публікаціях йдеться про 7,5 кг як про вагу офіційно придбаних обидвох Михалківських скарбів (Крушельницька, 1974), то за словами А.Шнайдера вага лише одного першого скарбу перевищувала 12 кг виробів із жовтого металу. Малоочікуваним є й повідомлення А.Шнайдера про роноподібний скіпетр, чотирикутну посудину у вигляді урни, унікальної форми діадему та інше. В жовтні 1878 р. професор Львівського університету Б.Радишевський зробив металознавчий аналіз однієї намистинки з Михалківського скарбу, який встановив наявність у ній золота, срібла, міді і платини:

золота (Au)	0,5030 або 82,56 %
срібла (Ag)	0,10003 або 16,42 %

міді (Cu)	0,00450 або 0,78 %
платини (Pt)	0,00050 або 0,08 %
Разом:	0,60803 або 99,82 %

Сьогодні, у зв'язку з переглядом (у бік подавлення) хронології пам'яток доби бронзи в Центральній та Південно-Східній Європі, почали змінюватися, як здавалось, уже давно усталені погляди на ймовірний час виготовлення Михалківських скарбів. Якщо свого часу І.Свешников, покликаючись на наявність у скарбах пастової намистинки з жовтим вічком датував їх серединою VII ст. до нар. Хр. (що відповідало тогочасним уявленням про кінцеву фазу т. зв. фракко-кімерійського періоду), то останнім часом більшість вчених відносить Михалківські скарби до періоду HaB3 (950/920 – 800 роки до нар. Хр.). Однак, серія останніх радіовуглецевих дат, яка одержана для низки пам'яток центрально-східної Європи дає підстави, як нам видається, для перегляду також і цієї дати.

Як відомо, найближчою аналогією до михалківських фібул і діадем є скарб з Фокору з Трансильванії (Hoernes, 1906, abb. 25-26). На підставі аналізу стилістичних особливостей А.Таль'рен співставив вироби з Фокору з пластинчастими браслетами чорноліської культури і прийшов до висновку про їх синхронність. Таке ж порівняння провели й ми, співставивши михалківські біконічні намистинки, прикрашені сканню (тобто, напаяними дротиками у вигляді поєднаних спіралей), з двома браслетами чорноліської культури. Останні входили до скарбу, знайденого експедицією О.Тереножкіна на Суботівському городищі біля землянкового житла № 4. Обидва суботівських браслети мали в схожий спосіб напаяні дротики у вигляді поєднаних спіралей (Тереножкин, 1961, с.40,160, рис.107).

У 1994–1995 рр. на Суботівському городищі в результаті робіт спільної українсько-німецької експедиції зібрано численні

зразки, на підставі аналізу яких отримано велику серію радіовуглецевих дат. Згідно з останніми, заснування цього городища могло відбутися 3100–3030 рр. (1300–1200 cal.BC), а час припинення функціонування житла № 4, біля якого знайдено згаданий скарб з чорноліськими браслетами, датується 2915–16 (1120–1040 cal.BC) – цит. за: Клочко, Ковалюх, Мотзенбеккер, 1998, с. 96). Однак, час використання самого житла № 4, а відтак – і ймовірний час заховання самого скарбу з браслетами мусить бути давнішим (на наш погляд: XI – перша пол. X ст. до нар. Хр.), оскільки згаданому аналізу було піддано не матеріали з самого житла № 4, а людські кістки з поховання, влаштованого пізніше у діючому котловані вже закинутого житла.

На цьому прикладі бачимо, що центральноєвропейська хронологічно-періодизаційна шкала за П.Райнеке, навіть неодноразово удосконалена, при застосуванні для пам'яток більш східних районів дає “збій”: речі, здавалось-би, притаманні одному періодові, чомусь виявляються присутніми у попередньому (в даному випадку в HaB1). Те, що система П.Райнеке далеко не універсальна (зокрема, поза Центральною Європою), підтверджувалось не раз. Першим сигналом, на який тоді не було звернено належної уваги, стали дещо дивні (“занадто ранні”, як тоді видавалось) абсолютні дати матеріалів чорноліської культури з ями-24 із землянки-5 з Дністровки-Луки на Середньому Придністров'ї з розкопок Г.Смирнової: 301040 (1060 BC) та 2970±40 (1020 BC). Як бачимо, ці дані з Дністровки-Луки дуже близькі до дат, які отримані для визначення кінця функціонування житла № 4 на Суботівському городищі, а отже й приблизного часу побутування чорноліських пластинчастих браслетів. З огляду на те, що окремі технічні засоби орнаменталії останніх (скань, напайка, карбування) майже аналогічні до специфіки виготовлення деяких прикрас Михалківських скарбів, а також беручи до уваги схожість окремих елементів декору на чорноліських і михалківських виробих

(поєднані спіралі, дископодібні й концентричні фігури), робимо висновок про ймовірність їх більш-менш одночасового побутування. Не бачимо перешкод, щоби нижню межу їх використання обмежувати XI – першою половиною X ст. до нар. Хр. Іншими словами, частина виробів з Михалківських скарбів може відноситися до HaB1, тобто, може співпадати в часі з Неділиським горизонтом пам'яток у Висоцькій культурі. Це, в свою чергу, свідчить, що на Середній Наддністрянщині, де були знайдені Михалківські скарби, пам'ятки культури Гава існують щонайпізніше до XII ст. до нар. Хр. і змінюються в наступному столітті старожитностями, які О.Тереножкін ще у 1952 р. виокремив у пам'ятки михалківської групи.

М.Бандрівський

Подружня вірність в минулому: погляд археолога (Вірності предків могли б позадрити сучасні європейці)

Однією з найцікавіших, але водночас і найскладніших проблем дослідження стародавніх суспільств є спроба відтворення їх тогочасних духовних цінностей, світорозуміння, релігії, форм вшанування Бога. Як правило, про усі ці речі ми пробуємо говорити проаналізувавши результати розкопок святилищ, храмів. Однак, чи не найбільше інформації про тогочасний духовний світ наших пращурів черпаємо із стародавніх поховань, в яких розміщення небіжчика відносно сторін горизонту, положення рук, ніг, голови а також супровідні речі – прикраси, зброя, предмети побуту, мають першорядне значення.

Здається, що може мати спільного археологія, а тим більше стародавні поховання, з таким вельми романтичним проявом нашого сьогодення життя, як кохання, любов, подружня вірність (і не лише в швидкоплинному житті). Однак, існуючі на сьогодні дані дають підстави саме так, а не інакше ставити питання

– “кохання – навіки”, точніше, над справжніми почуттями час не владний. І те, що цю сентенцію дані європейці сприймали не як метафору, а таки за нею жили, і то по-справжньому, свідчать недавні розкопки українських та італійських вчених.

Упродовж 1995–1996, 1998, 2004 років археологічна експедиція Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України біля с. Петриків на південній околиці Тернополя досліджувала один з найбільших на сьогодні виявлених в Центрально-Східній Європі некрополів пізнього періоду епохи бронзи, який понад три тисячоліття тому залишили носії Висоцької культури. На сьогодні в Петрикові виявлено 183 поховання, з яких шість парних, тобто таких, в яких одночасно поховано дві особи, найчастіше – чоловік і жінка. Серед парних поховань в Петрикові одне унікальне (в польовій документації воно позначене під № 27): в могилі, міцно обнявшись, лежали чоловік і жінка, звернені один до одного, торкаючись чолами. Жінка, лежачи на боці, правою рукою ніжно пригорнула чоловіка до себе, поклавши зап’ястя своєї руки на його праве плече. Ноги жінки – міцно стулені і зігнуті в колінах, лежали поверх випростаних ніг чоловіка. На небіжчиках були бронзові прикраси, а в головах – розставлений півколом глиняний посуд: миска, горщик і три черпаки.

Парні поховання у Висоцькій культурі – звичне явище. Вперше на них почали натрапляти ще наприкінці XIX століття, коли Ізидор Шараневич і Михайло Грушевський розпочали розкопки епонімного некрополя у с. Висоцьке поблизу м. Броди на Львівщині. Опісля парні поховання в різний час відкрили експедиції Т. Сулімирського, В. Канівця, Л. Крушельницької та автора ще на 5 могильниках Висоцької культури. Отож на сьогоднішній день на території поширення останньої відомо 58 парних поховань. І, що цікаво: в той час, як в інших куточках Європи померлих чоловіків і жінок у парних похованнях вкладали, здебільшого, лише поруч одне одного, то в парних

захороненнях Висоцької культури померлим у “парних могилах” завжди надавали елементів близькості та ніжності одне до одного: то долоні жінки вкладені в долоні чоловіка, при цьому уста останнього торкаються чола жінки, то руки обидвох небіжчиків сплетені в обіймах.

За оцінкою патологоанатомів укласти вже неживі тіла в такі обійми просто неможливо. На думку цих фахівців, принаймні один з них надавав таку своєрідну позу своєму тілу сам перед самою смертю. Напрошується здогад, що, згідно з тогочасними ритуалами і звичаями жінка, за певних обставин, вважала за краще піти з життя услід за своїм померлим чоловіком. Для цього, скажімо, їй достатньо було випити чашу цикути (отрути), щоб легко й безболісно з’єднатись зі своїм покійним супругом. На нашу думку, це було добровільним рішенням жінки. Можливо, вона не вважала за потрібне після смерті чоловіка жити з кимось іншим, звикати до іншого способу життя. Це в жодному випадку не було актом суїциду і не означало втечі від труднощів чи реалій того часу. Такий вчинок з боку жінки зумовлювався, як припускаємо, лише внутрішнім духовним поривом, намаганням й далі бути поруч зі своїм судженим.

Очевидно, в той час на західних теренах сьогоднішньої України в середовищі носіїв Висоцької культури був дуже розвинутий інститут родини й шлюбу з обов’язками і відповідальністю один перед одним. І в багатьох випадках суспільство того часу сприймало як належне, що жінка добровільно відходила з цього земного життя вслід за своїм чоловіком. Річ у тому, що люди пізньобронзової доби інакше могли трактувати феномен смерті, ніж більшість з нас сьогодні. Засадничою, очевидно, була віра в безсмертність людської душі й подальше її існування у Вічності (звичайно, в залежності від її думок та вчинків в земному житті). Можливо, саме у звичаях пізнього періоду епохи бронзи слід шукати витоки того загадкового обряду, який не раз був засвідчений середньовічними хроністами.

Відомо, що візантійський імператор Маврикій у своєму описі звичаїв у слов'ян VI–VII ст. пише, що "...слов'янські жінки понад всяку міру зберігають вірність своїм мужам, причому настільки, що багато з них самі себе здушують по смерті мужа, не бажаючи вести усамітненого життя" (Strategicon, lib. XI, cap 5). Подібну інформацію про західних слов'ян подав у VIII ст. і св. Боніфаций за словами якого "... Слов'яни так ревно плекають супружню любов, що жінка по смерті чоловіка, відбирає собі життя. Чеснотливою вважається жінка, що власною рукою завдає собі смерть, щоби разом з чоловіком згоріти на одному стосі (дров поховального вогнища – М.Б.) – (цит. за: Jaffe, Bibliot. gerum. germ., t.III, p.712). Також у Литві ще на початку XIII ст. зберігся звичай, що вдова після смерті чоловіка завдавала собі смерть добровільно. Наприклад, у Лівонській хроніці під 1205 роком сказано про те, як "...розповідав один священик, який тоді в Литві перебував у полоні, що в одному селі 50 жінок вбили себе з причини смерті їх чоловіків. Це й не дивно, адже вони вірять, що з своїми чоловіками в другому житті скоро знову будуть жити" (Chronicon Livonicum vetus вид. Hansen. Витяги з цієї хроніки вмістив А.І.Мierzynski "•rodla do mitologii litewskiej", s.98; цит. за: Партицький О. Старинна історія Галичини. – Львів, 1894. – Т. 1. – С. 15-17).

Отож, відкриття одразу кількох парних поховань чоловіка й жінки в Петрикові та інших місцях Європи (наприклад, нещодавнє повідомлення в лютому 2007 року світових інформаційних агенцій про відкриття італійськими археологами парного поховання в Мантуї) доводить, що роль жінки (а ширше – взаємини чоловіка й дружини) в ранньоісторичних суспільствах Європи залишається ще недостатньо вивченою. Вважаємо, що парні поховання на кшталт Петрикова й Мантуї з усією очевидністю демонструють усім нам гідний подиву світ почуттів і подружніх обов'язків, якого дотримувалися в Європі понад три тисячоліття тому.

М.Бандрівський

Підсумки досліджень пізньочерняхівського поселення Стрілки II

Черняхівська культура, зокрема її пізній етап, безпосередньо передує ранньослов'янським пам'яткам. Тому відкриття нових пізньочерняхівських поселень, могильників, виробничих споруд – це нові дані, нові джерела до розуміння тієї етнокультурної ситуації, яка існувала напередодні такого важливого історичного процесу, як формування ранньослов'янської спільноти, що засвідченої пам'ятками V–VII ст. н. е.

Поселення – це місце проживання людей, їхньої господарської діяльності, збереження їхніх навиків, традицій, виробничих досягнень, як і слідів запозичень, взаємовпливів. Тому дослідження кожного нового поселення дає, до певної міри, більші можливості простежити відношення як до пам'яток ранішого часу, так і тих, що існували в наступному періоді. Можна простежити, чи якісь ознаки даного поселення не втрачаються, а знаходять продовження, дальший розвиток, можливо, і з певними видозмінами в пізніших археологічних культурах.

Однією з таких цікавих пам'яток пізньоримської доби є поселення Стрілки II, яке знаходиться за 1,5 км на північний схід від села Стрілки Перемишлянського району Львівської області та на незначній відстані на схід від місцевої бази відпочинку "Узлісся". Поселення простягається вздовж східного та південно-східного схилу урочища Дубина, який плавно опускається до неширокої долини з річкою Біла.

Вже при відкритті цього поселення восени 2004 р. та проведеному шурфуванню було помічено перші ознаки його особливості. Дальші дослідження протягом двох літніх сезонів – 2005 та 2006 років – підтвердили правильність спостереження.

На розкопаній площі в 400 кв. м виявлено три житлові споруди, дві господарські ями та окремі скупчення кусків глиняної обмазки, простежено ямки від стовпів. На уламках

обмазки виразно видно відтиски гілок, округлих, а також обтесаних чотирикутних стовпів, гілок.

Всі три виявлені на поселенні житла мали чотирикутну форму площею в 14-18 кв. м і різнилися способом побудови. Одне житло (розкопки 2005 р.) було наземним, два інших – напівземлянками з різним рівнем заглибленості. Якщо житло II було заглиблене до 1,5 м від сучасної поверхні, то житло III (2006 р.) відноситься до легкозаглиблених.

Житло III майже квадратної форми площею 17 кв. м було орієнтоване стінками за сторонами світу. Вирізані в материк стінки – прямовисні і на глибині 0,9 м від сучасної поверхні переходили в долівку, яка являла собою добре втоптаний прошарок наносної землі. В північній половині долівки була викопана округла яма діаметром 1,4 м. Прикрита на рівні долівки дерев'яними брусами, вона служила погребом для зберігання припасів. Обгорілі куски дерев'яного перекриття, дрібні вуглини простежувались в заповненні ями.

Житло було заповнене чорною жирною землею, перемішаною з кусками обмазки, вуглинами. Зверху заповнення майже суцільно прикрите кусками глиняної обмазки. Простежені на них відтиски чотирикутного стовпа, округлих стовпів та паликів, а також галузок з однієї сторони та заглажена друга сторона дозволяють вважати, що обмазка походить зі стін житла. Отже, житло було стовпової конструкції. Каркас стін цього легкозаглибленого житла складали несучі обтесані стовпи чотирикутної форми, поміж ними розміщувались тонші округлі стовпи, простір між якими заповнювався переплетеними у вигляді тину гілками, після чого стіни обкидались і загладжувались глиною.

Необхідно відзначити, що заглиблений тип житла є переважачим для черняхівських поселень Верхнього Наддністер'я, а чотирикутна форма є до певної міри хронологічною ознакою пізнього етапу черняхівської культури. Напівземлянкові житла чотирикутної форми властиві для ранньослов'янських поселень згаданого регіону.

При дослідженні житла III та господарської ями виявлено значну кількість кружального посуду черняхівської культури, а серед них уламки великих піфосоподібних посудин, що могли служити тарою для зберігання харчових припасів. Варто відзначити, що наявність серед гончарного посуду більшої кількості піфосів теж вважається ознакою пізнього етапу черняхівської культури (IV – поч. V ст. н. е.).

Разом з кружальною керамікою в житлі III, як і в дослідженому в 2005 р. житлі II, знайдено незначну кількість уламків ліпної кераміки (серед них один невеликий цілий горщик) ранньослов'янського типу, а точніше, тих форм, що знаходять дальший розвиток в ранньослов'янській культурі (V–VII ст. н. е.). Там же виявлено і куски глиняних вальків – “хлібців”, що пізніше застосовувалися при спорудженні куполів глиняних печей в ранньослов'янських житлах.

Оскільки кераміка з житла III має хронологічні ознаки пізньочерняхівського часу і одночасно є аналогічною до матеріалів житла II, яке датується IV – поч. V ст. н. ери, житло III та розташовані поруч господарські ями можуть бути віднесені до цього ж часу. Одночасно, наявність в житлах ранньослов'янських ознак дає підстави вважати, що поселення Стрілки II відноситься до перехідного етапу від черняхівської до ранньослов'янської культур.

Виявлені В.Цигиликом житла такого типу на поселеннях у Рудниках (1980), Березці (1981) та Неслухові (1983) разом з результатами досліджень поселення Стрілки II дають нові аргументи до висловлених раніше дослідниками припущень, що у формуванні ранньослов'янської культури і ранньослов'янського етносу брала участь слов'янська частина черняхівського населення Верхнього Наддністер'я і що цей перехідний етап охоплював V століття нашої ери.

*В.Цигилик
В.Касюхнич*

Археологічні розвідки на сході Надсяння

У рамках багаторічної міжнародної програми дослідження праісторії заселення Карпатського регіону впродовж весни і осені 2007 р. проведено розвідкові роботи з пошуку нових археологічних пам'яток на Городоччині. Обстежувалась територія у межиріччі Вишні і Ракова, правих приток Сяну. Роботи були зосереджені у районі сіл Бар, Милятин, Путятичі та Добряни, розташованих на північно-східній ділянці Сянсько-Дністровської височини. Для цих теренів притаманна розчленована горбисто-хвиляста поверхня, де кожний пагорб майже з усіх сторін оточений річечками та струмочками, більшість з яких на сьогодні вже висохла.

На згаданих теренах у 2007 р. відкрито 34 археологічні пам'ятки – як правило, це багатошарові поселення епохи неоліту – нової доби. Як з'ясувалося, межиріччя Вишні і Ракова виступає як дуже вигідний терен, уподобаний для освоєння населенням культури лійчастого посуду, яке заснувало тут 23 поселення. Найменш придатною для заселення ця ділянка Сянсько-Дністровської височини виявилася в епоху бронзи (8 поселень) і раннього заліза (4 поселення). Натомість різко зросло зацікавлення зоною в період римських впливів, до якого відноситься 21 поселення. Подібна тенденція зберігалася також у ранньому середньовіччі (18 поселень).

Окремо слід відзначити відкриття поселень пізнього середньовіччя і нової доби. На сьогоднішній день на обстежуваній території існує вісім сіл (Бар, Добряни, Довгомостиська, Дмитровичі, Заріччя, Кути, Милятин, Путятичі). В результаті археологічної розвідки виявлено 44 пам'ятки пізньосередньовічного часу і нової доби, дані про які відсутні у писемних джерелах. У цих умовах археологічний матеріал виступає як винятково важливе джерело для пізнання історії заселення Прикарпаття впродовж XIV–XVIII ст.

В.Гупало

Гряди-І біля Львова в контексті історії краю пізньоримського часу

У 2004 і 2005 роках в с. Гряди поблизу Львова досліджено уже другий (раніше – Добринівці-І на Буковині) спеціалізований вапнярсько-чинбарський осередок черняхівської культури. На площі близько 900 кв. м, без будь-яких ознак житлової забудови, розкопано 6 споруд-майстерень та 29 ям різної форми та призначення. Засвідчено, що на пам'ятці проводився повний цикл масової професійної вичинки шкіри: від виготовлення складників чинбарських розчинів (вапно, дубник) до власне хімічних (мокрих) і фізичних етапів обробки шкіри.

Вапнярськими об'єктами є, насамперед, ями 4-11, що ланцюжком витягнулися в північній частині комплексу. Це велика подвійна яма 5 з вогнищем (випал деревного вугілля, необхідного при збагаченні вапняку), підквадратна яма 4, вщент заповнена вугіллям (складування вугілля), ями-печі 5-10 для випалу вапняку – округлі, зі сходинкою-приступкою, що вела до керамічної випалювальної камери, на дні якої поверх шару деревного вугілля – брили випалюваного вапняку-черепашника. Замикає цей ланцюжок велика прямокутна яма 11 з білуватим, на всю її глибину, заповненням (вапно, гашення вапна). Випал вапняку проводився і в споруді 5 – овальній легко заглибленій майстерні з великим кам'яним вогнищем (розвал печі?) на материковому останці, на черені якого – скупчення черепашнику. Випалений вапняк знайдено і на черені глинобитної печі в центрі найбільшої споруди – майстерні 2.

Жодних даних для пов'язання вапна з Гряди-І, наприклад, із залізоробкою (флюс при виплавлуванні заліза) – спечений лімоніт, залізні шлаки тощо – у нас немає. Найбільше вапна у цей час використовувалося при шкіробробці (вапнування шкіри). На наш погляд, інші споруди та ями з комплексу – це об'єкти, пов'язані власне з вичинкою шкіри: чинбарські ями-чани

16, 21, 26 та овальна і конічна ями в споруді 2 (специфічної форми з вапнистим заповненням, з пологим виходом, щоб полегшити витягання важких мокрих шкір) – для вапнування шкіри, дуже великі прямокутні ями-чани 13, 16, така ж яма-чан в споруді 4, також глибока циліндрична яма з коричневими стінками і дном в споруді 2 – для дублення шкіри (коричневе їх заповнення – таніди-дубники).

Як допоміжньо-чинбарські (для зберігання інгредієнтів чинбарських розчинів – кори, вапна, вугілля, поташу) могли слугувати круглі, дуже глибокі, грушоподібні в перерізі ями 1, 17-20, такі ж ями зі споруди 2. Механічні операції вичинки шкіри – волосозгонка, міздрування, жирування, лошіння – могли проводитися в наземних майстернях 3 (44 кв. м) та 6 (19 кв. м, 6 скребачок з ребер тварин) і заглибленій будівлі 4 (20 кв. м, великі трьохрівнева долівка та яма-чан, три допоміжні ями поруч).

Чисельні знахідки – хронологічні індикатори: кістяний трьохскладний гребінь, залізні фібула, умбон щита, чересло плуга (останнє – єдине в черняхівській культурі, збережене повністю) – датують комплекс першою половиною IV ст. н. е. Планіграфія пам'ятки (об'єкти ніде не “перерізаються”) та значний керамічний матеріал (в рівній кількості ліпний та кружальний посуд багатьох типів) вказують на короткий період (десятиріччя – два) існування пам'ятки. І, якщо усі об'єкти функціонували як єдиний одночасовий комплекс – на високу продуктивність (масове, професійне, виробничо спеціалізоване шкірвиробництво) й значний масштаб продукування шкіри в Гряді-I, його ринкову спрямованість.

Вапнярсько-чинбарські комплекси черняхівської культури Гряді-I та Добринівці-I є унікальними осередками з вичинки шкіри в Українському Прикарпатті пізньоримського часу, свідченням невіддільності вапнярства і чинбарства у той час. Це пряме підтвердження письмових джерел про домінування

вичиненої шкіри в експорті з черняхівських земель. Саме шкіра, попит на яку в античних землях (і римському війську насамперед) був значним, стала тим товаром, взамін якого в черняхівську культуру (культуру “римських впливів”, “провінційно-римського кола”) надходили прикраси, амфори, монети, вироби зі скла, бурштину тощо.

Жителі Гряді-I пізньоримського часу – одна із складових міцного слов'янського союзу племен Галичини, що утворився тут у III ст. н. е. на місцевій ранньослов'янській зарубинецько-пшеворській основі. На таку генезу вказують майже всі типи посуду з поселення, залізний інвентар, окремі побутові вироби. Це слов'янське об'єднання (північний варіант черняхівської культури, пам'ятки типу Черепин–Ріпнів, до якого відноситься і Гряді-I) змогло протистояти германській експансії і не пустити готів у регіон. Власне вичинена шкіра для місцевого населення була засобом отримання надлишкового продукту, необхідного щоб забезпечити політичне й воєнне протистояння. Це протистояння тривало до кінця IV ст. (співіснування на договірній основі прийшлих германців і місцевого населення в складі так званої “держави Германаріха”, розвинений етап черняхівської культури), коли готи були відкинуті на захід прийшлими гунськими ордами, а на основі слов'янського ядра у V ст. формується празька культура, носії якої з писемних джерел того часу відомі як склав'яни (слов'яни під власною назвою).

В.Войнаровський

ВІДДІЛ ІСТОРІЇ СЕРЕДНІХ ВІКІВ

У першій половині року співробітники відділу працювали головню над підготовкою 1 тому “Історії Львова”. Написано ряд нових розділів і завершено доробку написаних раніше. Зокрема, нові матеріали впроваджено до обігу в текстах, що їх подали Я.Ісаєвич (огляд писемних джерел та історіографії, “Етноси мови і релігії”, “Освітня спадщина середньовіччя” та ін.), Я.Книш (“Львів у Галицько-Волинській державі” та ін.), Л.Войтович (політична історія, війни і стихійні лиха, торгівля і ремесло), В.Александрович (архітектура й скульптура, релігійне малярство), Ю.Ясіновський (музичне мистецтво), Р.Голик (“образ Львова і стереотипи повсякденності”), С.Терський (медицина, аптеки, музеї). Я.Ісаєвич редагував, нерідко і доповнював розділи інших авторів до всіх трьох томів. В.Любашенко, на прохання редколегії, терміново написала ґрунтовні тексти про церкву і релігію замість тих, які не були своєчасно виконані іншими відділами. Дуже збагатила “Історію Львова” здобута з Парижа, завдяки наполегливості Я.Книша, репродукція карти 1339 р. з найстарішим зображенням Львова.

У другій половині року, поряд з доопрацюванням окремих розділів до “Історії Львова”, продовжувались дослідження історії та культури Галицько-Волинського князівства. Великим внеском у просопографію і генеалогію політичної еліти княжої доби стала монументальна праця Л.Войтовича. І.Паславський підготував розділи про філософську культуру доби Галицького князівства і наступних періодів. В.Александрович поповнив новими цінними матеріалами створювану ним вичерпну базу даних про мистецтво України XI–XVIII ст., яка включає дослі-

дження пам’яток, публікації і аналіз джерел про них. В.Любашенко дослідила католицькі впливи на релігійну думку Галицько-Волинської Русі. Ю.Зазуляк подав до друку побудовану на джерелах розвідку “Про генеалогічну свідомість та етнічно-конфесійну ідентичність шляхтичів у Галичині в XIV–XV ст.”.

Діяльність Л.Войтовича забезпечувала координацію роботи відділу й медієвістів Львівського національного університету ім. Івана Франка. Ю.Ясіновський очолює спільні видавничі проекти відділу та Інституту літургійних наук УКУ. Активізації міжнародних контактів відділу сприяло відрядження В.Александровича до Варшави для читання курсу лекцій з історії української культури. Ю.Зазуляк виступив з доповіддю на міжнародному конгресі медієвістів (Лідс, Велика Британія).

ПУБЛІКАЦІЇ

Ісаєвич Я.Д.

Voluntary Brotherhood: Confraternities of Laymen in Early Modern Ukraine / Canadian Institute of Ukrainian Studies Press. – Edmonton; Toronto: CIUS, 2006. – XXXII, 324 p.

Галицько-Волинська держава // Християнська спадщина Галицько-Волинської держави: ціннісні орієнтири духовного поступу українського народу. Матеріали міжнародної ювілейної конференції. – Івано-Франківськ; Галич, 2006. – С. 3-23.

Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772 / НАН України, Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України / Редкол.: Я.Ісаєвич (голова), М.Литвин, Ф.Стеблій, Л.Батрак. – Львів: “Центр Європи”, 2006. – 296 с. [Статті: “З історії дослідження Львова”. – С. 7-29; “Перехідний час: 1349–1387” (співавт. Л.Войтович); “Етноси, мови і релігії. Адміністративний устрій”. – С. 77-86; “Успенське братство”. – С. 141-147; “Освіта”. – С. 171-180; “Львів – колиска друкарства на українських землях”. – С. 181-186; “Книгозбірні й книгарство”. – С. 186-190; “Повстання, війни, стихійні лиха”. – С. 213-223 (співавт.

Л.Войтович); “Навчальні заклади”. – С. 251-255; “Книго-видання і літературне життя”. – С. 256-261].

Сторінки майбутньої історії Львова // Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича Національної академії наук України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – С. 151-155.

Українське книгознавство: етапи розвитку // Вісник Львівського університету. Серія книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – Львів, 2006. – Вип. 1. – С. 7-19.

Юрій Дрогобич. З історії вивчення і популяризації його творчої спадщини / Рукописна і стародрукована книга. Зб. наук. праць // Міжн. наук. конференція (XII Федоровський семінар), Львів 23-25 квітня 2004. – Львів, 2006. – С. 7-10.

“Пізнайте правду й правда нас врятує!”. Чи в змозі історія навчити нас уникати помилок? – на цю тему розмірковує Ярослав Ісаєвич. Актуальне інтерв'ю з Іриною Єгоровою. – День. – 2006 р. – 10 березня (те саме в рос. виданні).

Його скарби належать усім: Очима сучасників // Високий замок. – 2006. – 18 квітня.

Омелян Пріцак: спогад про вченого і людину. – Львівська газета. – 2006. – 23-25 червня.

Ранкові постріли на Вулецьких пагорбах. 65 років тому, 4 липня 1941 року, есесівці стратили у Львові 39 польських професорів. Інтерв'ю К.Науменка і Я.Ісаєвича для Б.Козловського. – Високий замок. – 2006. – 1 липня.

Історики міста Львова // Галицька брама. – 2006. – Вересень-жовтень.

Two rare Russian printed books in the collection of the New York Public Library: the Moscow Gospels of 1606 and the Chasovnik of 1630 // Мост через океан: сб. ст. о Славяно-Балтийском отделе Нью-Йоркской б-ки. – М.: ГПНТБ России, 2005. – С. 52-60 [Іа. D.Isaievych with the assistance of R.H.Davis, Jr.].

Александрович В.С.

Візантійські іконографічні взірці XI століття в українському малярстві XIII–XIV століть // Студії мистецтвознавчі. Ч.1(13):

Архітектура, образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво. – Київ, 2006. – С. 38-49.

Інвентар Степанського Михайлівського монастиря 1627 року // Український археографічний щорічник. – Київ, 2006. – Вип. 10-11. – С. 423-449.

Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772. – Львів: “Центр Європи”, 2006. – 296 с. [Статті: “Мистецтво княжої доби”. – С. 93-97; “Архітектура”. – С. 198-201, 262-265; “Образотворче мистецтво”. – С. 202-208, 266-269].

Інвентарі Олицького замку у фондах архіву Радивилів у Головному архіві давніх актів у Варшаві // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Наук. збірник. Вип. 18: Олика і Радзивілли в історії Волині та України. Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної історико-краєзнавчої конференції. м. Луцьк – смт. Олика, 25 квітня 2006 р. – Луцьк, 2006. – С. 128.

Контракти Себастьяна Укринського на малярські роботи з 1792 та 1808 років // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIII міжнародної наукової конференції м. Луцьк – Володимир-Волинський, 2-3 листопада 2006 року. – Луцьк, 2006. – С. 12-16.

Причинки до історії ковельського малярства на зламі XVII–XVIII століть та ролі міста в мистецькій культурі Волині XVI–XVIII століть // Там само. – С. 7-12.

Проект фасаду ратуші в Кам'янці-Подільському Яна де Вітте (1742 р.) // Пам'ятки України: історія та культура. – Київ, 2006. – Ч. 4. – С. 22-27.

Український портрет XVI–XVIII століть / Автори-укладачі Г.Белікова, Л.Членова. – Київ, 2006. – 352 с. [Статті: “Бачареллі Марчелло. Портрет Йозефа Олександра Яблоновського. Третя чверть XVIII ст.” – С. 322 (співавт. С.Костюк); “Бернігерот Йоганн Мартін. Портрет Михайла Казимира Радивиля”. – С. 314 (співавт. С.Костюк); “Бернігерот Мартін. Портрет Івана Степановича Мазепи. 1706”. – С. 309-310 (співавт. С.Костюк); “Білявський Остап. Портрет Маріанни Левицької. 1793”. – С. 270); “Бонаціна Джованні Баттіста. Портрет Юрія Богдановича Хмельницького. 1670”. – С. 298 (співавт. С.Костюк); “Буш Георг

Пауль. Портрет Михайла Сервація Вишневецького. Між 1720–1744 рр.” – С. 313 (співавт. С.Костюк); “Буш Георг Пауль. Портрет Януша Антонія Вишневецького. Між 1727–1741 рр.” – С. 314 (співавт. С.Костюк); “Тондіус Вільгельм (?). За малюнком Абрахама ван Вестерфельда (?). Портрет Михайла Кричевського. 1649–1652.” – С. 295 (співавт. С.Костюк); “Горчин Ян Александр. За оригіналом Юрія Шимоновича-старшого. Портрет Станіслава Ревери Потоцького (фрагмент). 1667”. – С. 298 (співавт. С.Костюк); “Гочемський Адам. Портрет Андрія Крупінського. 1775”. – С. 322 (співавт. С.Костюк); “Гочемський Адам. Портрет Андрія Крупінського. 1784”. – С. 322 (співавт. С.Костюк); “Гочемський Йосип. Портрет Якуба Вартересевича. 1772”. – С. 321 (співавт. С.Костюк); “Де ла Хай Карл. За оригіналом Юрія Семигіновського (Шимоновича-молодшого). Портрет короля Яна III Собеського. Після 1689”. – С. 300 (співавт. С.Костюк); “Зондермайр Симон Тадеус. Потрет Йозефа Мнішека. 1727”. – С. 314 (співавт. С.Костюк); “Зубрицький Никодим. Портрет Михайла Васильовича Борковського. Перша чверть XVIII ст.” – С. 308-309; “Кіліан Лукас. Портрет Юрія Мнішка. 1606 (?)”. – С. 294 (співавт. С.Костюк); “Кунего Домініко. За оригіналом Марчелло Бачареллі. Портрет Анни Полоцької. 1782”. – С. 322 (співавт. С.Костюк); “Кунего Домініко. За оригіналом Марчелло Бачареллі. Портрет Францишка Салезія Потоцького. 1782”. – С. 322 (співавт. С.Костюк); “Лерх Йоганн Мартін. Портрет Петра Дорофійовича Дорошенка. 1674”. – С. 300 (співавт. С.Костюк); “Лерх Йоганн Мартін. Портрет Юрія Франца Кульчицького. 1685”. – С. 299; “Лябін’ер Якуб. Портрет архієпископа Миколая Вижицького. 1747”. – С. 316 (співавт. С.Костюк); “Майр Вільгельм Христофор. Портрет архієпископа Феофана Прокоповича. 1772”. – С. 320-321 (співавт. С.Костюк); “Марієт Жан. Портрет Станіслава Яна Яблоновського. Кінець XVII ст.” – С. 301 (співавт. С.Костюк); “Міліус Ян Фридерик. Портрет Михайла Чарторийського. 1748”. – С. 316 (співавт. С.Костюк); “Монограміст “А. С.” Портрет архієпископа Мелетія Смотрицького. 1665”. – С. 297 (співавт. С.Костюк); “Невідомий віденський гравер. Кульчицький на тлі Відня. Після 1683”. – С. 299 (співавт. С.Костюк); “Невідомий гравер. Бертран П’єр. Портрет Михайла Томаша Вишневецького 1669(?)”. – С. 298 (співавт. С.Костюк); “Невідомий гравер. Боуттатс Герард. Портрет Богдана Михайловича Хмель-

ницького. 1670”. – С. 296 (співавт. С.Костюк); “Невідомий гравер. Портрет архієпископа Миколая Вижицького. 1737”. – С. 315 (співавт. С.Костюк); “Невідомий гравер. Портрет Богдана Михайловича Хмельницького. Друга половина XVII ст.” – С. 297 (співавт. С.Костюк); “Невідомий гравер. Портрет Юрія Францишка Кульчицького. 1704”. – С. 299; “Невідомий гравер. Фюрст Пауль. Портрет Богдана Михайловича Хмельницького. Між 1651–1666 рр.” – С. 296 (співавт. С.Костюк); “Невідомий львівський художник. Портрет каноніка Марціна Жеховського(?)”. – С. 130-131; “Невідомий львівський художник. Портрет каноніка Станіслава Мосціцького. 1660–1670-і рр.” – С. 130; “Невідомий (німецький або австрійський) гравер. Портрет Богдана Михайловича Хмельницького. 1663”. – С. 296 (співавт. С.Костюк); “Невідомий німецький гравер. Портрет Данила Павловича Апостола”. – С. 313 (співавт. С.Костюк); “Невідомий німецький(?) гравер. Портрет Петра Дорофійовича Дорошенка. 1693”. – С. 301 (співавт. С.Костюк); “Невідомий німецький або австрійський гравер. Портрет Богдана Михайловича Хмельницького”. – С. 297 (співавт. С.Костюк); “Невідомий художник. Портрет Юрія Мнішека. Копія 1730-их рр.(?) з оригіналу 1610-го р.” – С. 116-117; “Невідомий художник. Портрет Якуба Кунцевича. 1660-і рр.” – С. 129; “(Пікарт Стефан (Романус). Портрет Станіслава Яна Яблоновського. 1691”. – С. 300 (співавт. С.Костюк); “Прікснер Готфрід. Портрет Катерини з Потоцьких Коссаковської. 1785”. – С. 324 (співавт. С.Костюк); “Прікснер Готфрід. За оригіналом Йозефа Хойницького. Портрет архієпископа Фердинанда Онуфрія Кіцького. 1784”. – С. 324 (співавт. С.Костюк); “Прікснер Готфрід. Портрет архієпископа Якуба Валеріана Тумановича. 1783”. – С. 323 (співавт. С.Костюк); “Рокштуль Петер Ернест. Портрет-силует князя Єроніма Януша Сангушка. Кінець XVIII ст.” – С. 324 (співавт. С.Костюк); “Рокштуль Петер Ернест. Портрет-силует Маріанни Потоцької. Між 1784–1790 рр.” – С. 325 (співавт. С.Костюк); “Сисан’ Йоганн Крістоф. Портрет Августа Олександра Чарторийського. До 1757 р.” – С. 317 (співавт. С.Костюк); “Сисан’ Йоганн Крістоф. Портрет Михайла Потоцького. Друга чверть XVIII ст.” – С. 316-317 (співавт. С.Костюк); “Сисан’ Йоганн Крістоф. Портрет Павла Кароля Сангушка. Друга чверть XVIII ст.” – С. 317 (співавт. С.Костюк); “Тарасевич Олександр. Портрет Казимира Криштофа Клокоцького. 1685”. –

С. 302-303 (співавт. С.Костюк); “Филипович Іван. Портрет Анни Віельгорської. Середина XVIII ст.” – С. 318 (співавт. С.Костюк); “Филипович Іван. За оригіналом Г.Олексінського (?). Портрет архієпископа Вацлава Єроніма Сераковського. Між 1759–1767 рр.” – С. 320 (співавт. С.Костюк); “Филипович Іван. Портрет єпископа Льва Шептицького. 1755”. – С. 319 (співавт. В.Делю’а); “Филипович Іван. Портрет кардинала Яна Казимира Ден’офа. Середина XVIII ст.” – С. 319 (співавт. С.Костюк); “Филипович Іван. Портрет митрополита Афанасія Шептицького Середина XVIII ст.” – С. 318 (співавт. С.Костюк); “Филипович Іван. Портрет митрополита Афанасія Шептицького. 1747”. – С. 318; “Филипович Іван. Портрет Януша Олександра Сангушка. Після 1747”. – С. 319 (співавт. С.Костюк); “Якоб Ван дер Хейден за малюнком Яна Зярнка. Портрет папи Льва XI. 1605”. – С. 294 (співавт. С.Костюк)].

Унікальне джерельне свідчення 1683 року про перебудову дрогибицької церкви Св. Параскеви П’ятниці // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич, 2006. – Вип. 9. – С. 461-466.

Oprawa artystyczna uroczystości koronacyjnych obrazu Matki Boskiej Dominikańskiej we Lwowie w r. 1751 // Celebrations and everyday life in the Grand Duchy of Lithuania and its Contexts. Papers Abstracts. Vilnius Dailes Akadēmija Dailetznos institutas – Vilnius Academy of Fine Arts. – Vilnius, 2006. – S. 68-69.

Lubelski epizod działałności gzełbiarza Santi Gucciego // Studia archiwalne. – Lublin, 2006. – Т. 2. – S. 185-188.

Войтович Л.В.

Княжа доба на Русі: Портрети еліти. – Біла Церква, 2006. – 787 с.

Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772. – Львів: “Центр Європи”, 2006. – 296 с. [Статті: “Часи старости Дмитра Детька і князя Любарта”. – С. 60-62; “Перехідний час: 1349–1387” (співавт. Я.Ісаєвич). – С. 63-71; “Торгівля, ремесло, рільництво”. – С. 87-92; “Хроніка подій: війни, епідемії, пожежі”. – С. 103-109; “Цехове та позацехове ремесло”. – С. 160-164; “Повстання, війни, стихійні лиха”. – С. 213-223 (співавт. Я.Ісаєвич)].

Історія українського козацтва. Нариси у двох томах / Редкол.: В.Смолій (відпов. ред.) та ін. – Київ, 2006. – Т. 1. – 797 с. [Стаття:

“Степи України у другій половині XIII – середині XV ст.” – С. 37-57].

Енциклопедія сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 5. [Статті: “Генеалогія” – С. 451-452 (співавт. Д.Голда); “Геральдика”. – С. 532].

Київський каганат? До полеміки П.Толочка з О.Пріцаком // Хазарський альманах. – Київ; Харків, 2006. – Т. 4. – С. 109-117.

Кордони Галицько-Волинської держави: проблеми та дискусії // Записки НТШ. – Львів, 2006. – Т. 252. – С. 187-205.

Кілька реплік з приводу дискусії про автентичність “Слова о полку Ігоревім” // Україна в Центрально-Східній Європі. – Київ, 2006. – С. 595-605.

Миколаївщина. Зб. наук. статей. – Львів, 2006. – Т. 3. – 474 с. [Статті: “Від редактора” – С. 3-6; “Устя, Устечко” (співавт. Р.Сколоздра) – С. 67-78; “Доля і недоля міста Роздолу” – С. 177-224].

Переднє слово Левка Войтовича // Ярослав Николович [Гнатів Я.] Коли прокидається Лицар. – Львів, 2006. – С. 8-11.

Прикарпаття во второй половине I тысячелетия н.э. Начальные этапы государственного бытия // Acta Rossica Antiqua. – Санкт-Петербург, 2006. – Т. 1. – С. 201-240.

Русько-болгарські відносини у IX–X ст. // Ольжині читання. [Пліснеськ 10 жовтня 2005 року]. – Львів, 2006. – С. 42-47.

Рюрик: легенды и действительность // Исследования по Русской истории и культуре. Сборник статей к 70-летию профессора Игоря Яковлевича Фроянова / Отв. ред.: Ю.Алексеев, А.Дегтярев, В.Пузанов. – Москва, 2006. – С. 111-121.

Реформи армії князями Данилом Романовичем та Левом Даниловичем у середині XIII ст. // Вісник національного університету “Львівська політехніка”. Держава та армія. № 571. – Львів, 2006. – С. 89-93

Столиця “Української Швейцарії на Дністрі” // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич, 2006. – Вип. 9. – С. 234-256.

Союз Галицьких Романовичів з Австрією та Чехією у XIII ст. // Проблеми слов'язознавства. – Львів, 2006. – Вип. 56. – С. 263-273.

[Відп. ред.]: Миколаївщина. Зб. наук. статей. – Львів, 2006. – Т. 3. – 474 с.

[Рец.]: •ура Харди. Наследници Кијева. Изме•у краљевске круне и татарског јарма. Студија о државно-правном положају галицке и галицско-волинске княжевине до 1264. године. – Нови Сад, 2002. – 240 с. // Записки НТШ. – Львів, – 2006. – Т. 252. – С. 773-775.

[Рец. на]: Коган В.М., Домбровський-Шалагин В.И. Князь Рюрик и его потомки. Историко-генеалогический свод. – Санкт-Петербург: “Паритет”, 2004. – 686 с. // Там само. – С. 780-782.

[Рец. на]: Свердлов М.Б. Домонгольская Русь: Князь и княжеская власть на Руси VI – первой трети XIII вв. – Санкт-Петербург: “Академический проект”, 2003. – 735 с. // Там само. – С. 775-776.

[Рец. на]: Коган В.М., Домбровский-Шелагин В.И. Князь Рюрик и его потомки. Историко-генеалогический свод // Вісник Львівського університету. Серія книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – Львів, 2006. – Вип. 1. – С. 264-265.

Голик Р.Й.

Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772. – Львів: “Центр Європи”, 2006. – 296 с. [Стаття: “Leopolis multiplex: образ Львова і стереотипи повсякденності у міській культурі XV–XVIII ст.” – С. 273-280].

Між Асклепієм, Марсом і Кліо: Володимир Кобільник та його епоха // Дзвін. – 2006. – № 11-12. – С. 104-108.

Львів – княжий і батярський // Львівська газета. – 2006. – 2 серпня.

The Miracles as Sign and Proof: “Miraculous Semiotics” in the Medieval and Early Modern Ukrainian Mentality // Letters from Heaven. Popular Religion in Russia and Ukraine / Ed. by J.-P.Himka and A.Zayarnyuk. – Toronto; Buffalo; London: University of Toronto Press, 2006. – P. 76-99.

Книш Я.Б.

Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772. – Львів: “Центр Європи”, 2006. – 296 с. [Статті: “Заснування міста”. – С. 53-55; “Від уділу до “найблагоденнішої столиці королівства”. – С. 56-58; “Столичне місто короля Юрія та його спадкоємців”. – С. 59-60].

Любащенко В.І.

Духовні підвалини української Біблії // Слово (Бюлетень Українського біблійного товариства). – Київ, 2006. – № 29. – С. 19-20.

Католицькі впливи на релігійну думку Галицько-Волинської Русі (“Бесіди на Євангелія” папи св. Григорія Великого) // Християнська спадщина Галицько-Волинської держави. – Івано-Франківськ; Галич, 2006. – С. 258-262.

Українські протестанти: ставлення до екуменізму // Історія релігій в Україні. Наук. щорічник. – Львів: Логос, 2006. – Кн. 2. – С. 371-380.

Релігійний атлас сучасного Львова // Львів (1256–2006): Церква і суспільство. – Львів: Логос, 2006. – С. 81-87.

Становлення системи духовної освіти в сучасному Львові // Там само. – С. 9-15.

Християнство в Україні: духовний синтез Сходу і Заходу // Вестник Возрождения. – Киев, 2006. – С. 5-8.

Паславський І.В.

Антоній Ангелович та його місце в історії української церкви // Львів (1256–2006): Церква й суспільство. Статті і матеріали. – Львів: Логос, 2006. – С. 90-98.

Львівський псевдособор 1946 року в документах і матеріалах // Там само. – С. 185-188.

Отець Іван Шевців. До 80-річчя від дня народження // Там само. – С. 6-7.

Де і коли прийшов на світ Антоній Ангелович. Уточнення місця і дати його народження // Українська Греко-Католицька Церква і релігійне мистецтво (Історичний досвід та проблеми сучасності). Наук. збірник. – Львів, 2006. – Вип. 4. – С. 43-44.

Quisque fortunae suae faber. Ярослав Ісаєвич. До 70-річчя від дня народження // Львівщина у 2006 році: Знаменні і пам'ятні дати краю. Календар-щорічник. – Львів: Ліга-Прес, 2006. – С. 26-30.

Один із когорти рогатинців. Василь Горинь. До 70-річчя від дня народження // Там само. – С. 35-36.

Антоній Ангелович і Старосамбірщина (До 250-річчя від дня народження) // Слово просвіти. Видання Старосамбірського районного об'єднання Всеукраїнського Товариства “Просвіта” ім. Т.Шевченка. – 2006. – Червень.

Відзначення ювілею Антонія Ангеловича в Україні // Віче / Ukrainian-American Newspaper. – Чикаго, 2006. – 12 травня; 23 червня.

Він гідно зустрічав усі виклики часу. До 250-річчя від дня народження Антонія Ангеловича // Жива Вода. Газета Самбірсько-Дрогобицької єпархії УГКЦ. – 2006. – Квітень–травень.

Львівський псевдособор 1946 року: прелюдія, дійство, резонанс // Там само. – Липень–серпень.

Ревний подвижник змагань за патріархат. Посмертна згадка про Василя Колодчина // Там само. – Жовтень.

Великий Українець із Зеленого континенту. До 80-річчя від дня народження о. Івана Шевціва // Там само. – Листопад.

“Василь Колодчин. Посмертна згадка” // Патріархат. – Львів, 2006. – Ч. 6. – Листопад–грудень. – С. 30-31.

Митрополит Галицький, всеукраїнський. Минуло 250 років від дня народження митрополита Антонія Ангеловича // Україна молода. – 2006. – 25 жовтня.

[Член редкол.]: Львів (1256–2006): Церква і суспільство. Статті і матеріали. – Львів: “Логос”, 2006. – С. 208.

Терський С.В.

Археологічні матеріали з Плісеська у фондах Львівського історичного музею з надходжень 1940–1972 років. Аналіз колекції // Конференція “Ольжичі читання” (Плісеськ, 10 жовтня 2005 р.). – Плісеськ, 2005. – С. 16-22.

Дослідження та колекціонування старожитностей Галицько-Волинської держави у Галичині у XIX ст. // Археологічні дослідження Львівського університету. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2005. – Вип. 8. – С. 294-302.

Лучеськ Х–XV ст. / Національний університет “Львівська політехніка”, Міністерство освіти і науки України. – Львів: В-во Національного ун-ту “Львівська політехніка”, 2006. – 252 с.

Військова справа у Галицько-Волинській державі (археологічний аспект) // Вісник національного університету “Львівська політехніка”. Держава та армія. № 571. – Львів, 2006. – С. 8-18.

Волынские нумизматические находки XIV – начала XV вв. // Международная нумизматическая конференция, посвященная 150-летию Национального музея Литвы. Тезисы докладов (м. Вильнюс, 26–28 апреля 2006 г.). – Вильнюс, 2006. – С. 177-180.

Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772. – Львів: “Центр Європи”, 2006. – 296 с. [Стаття: “Медицина, гігієна, санітарія”. – С. 165-170].

З історії колекціонування археологічних пам'яток у Східній Галичині (XIX – перша пол. XX ст.) // Наук. записки (Львівський історичний музей). – Львів, 2006. – Вип. 11. – С. 3-18.

З історії експонування та виставок археологічних пам'яток Галицько-Волинської держави у Львівському історичному музеї // Там само. – С. 52-70.

Медицина, гігієна, санітарія у Львові XVIII – початку XX ст. // Здоровий спосіб життя. Зб. наук. статей. – Львів, 2006. – Вип. 14. – С. 49-52.

Середньовічні укріплення Володимира та його околиць (за даними археологічних досліджень 1987–2004 рр.) // Середньовічні та ранньомодерні оборонні споруди Волині. Зб. наук. праць. – Крем'янець, 2006. – С. 74-84.

Середньовічна зброя у львівських музейних колекціях довічного часу: походження і склад // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Держава та армія. № 555. – Львів, 2006. – С. 13-20.

Високий замок у Львові: археологічний коментар // Галицька

брама. – № 1–2 (133–134): Високий замок: незалежна експертиза. – Львів, 2006. – С. 28.

Де насправді було поховання коня князя Андрія Боголюбського в Луцьку? // Луцький замок. Газета Волинської обласної державної адміністрації. – № 37 (557). – 2006. – 14 вересня.

[Рецензент]: Навчальний посібник: Рудий В.А. “Антична археологія” / Львівський національний університет ім. Івана Франка. – Львів, 2006. – 124 с.

Ясіновський Ю.Я.

Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772. – Львів: “Центр Європи”, 2006. – 296 с. [Статті: “Музика. (Кін. XIV – перша пол. XVII ст.)”. – С. 209-212; “Музичне мистецтво. (1648–1772)”. – С. 270-272].

Матеріали до біографічного словника співців і музик давньої України: переписувачі нотолінійних Ірмолоїв // Калофонія, 3. – Львів, 2006. – С. 87-136.

Матеріали до історії книжної культури в “Дрогобицькому історико-краєзнавчому збірнику” // Там само. – С. 169-170.

Наталя Сиротинська: бібліографія наукових праць // Там само. – С. 265-267.

Наукова конференція з палеославістики в Бонні // Там само. – С. 236-240 [співавт. Н.Сиротинська].

Розпорядження вчителів львівської братської школи Теодорові Ружкевичу // Там само. – С. 171-175.

Слов’янські та українські рукописи на Афоні // Там само. – С. 209-212.

Стародруки Одеського університету // Там само. – С. 213-214.

Церковна музика і гимнографія: анотована бібліографія // Там само. – С. 247-261.

Слідами Адольфа Хибінського [Про музикознавчу працю Лешка Мазепа] // Т.Мазепа. Лешек Мазепа: біобібліографічні відомості та інші матеріали. – Львів, 2006. – С. 166-167.

Сучасний погляд на київську нотацію // Науковий вісник На-

ціональної музичної академії України ім. П.І.Чайковського. – Київ, 2006. – Вип. 41. – Кн. 2. – С. 94-106.

Четвертий фестиваль давньої музики у Львові “Львів – 750”. – Львів, 2006. [Статті: “Музика давнього Львова”. – С. 4-11; “Львівські нотні першодруки”. – С. 60-65].

[Член редкол.; ред.]: Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство IX. – Івано-Франківськ, 2006. – 188 с.

[Відп. ред.]: Ярослав Ісаєвич. Бібліографія 1999–2006 / Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України. – Львів, 2006. – 40 с.

[Наук. ред.]: Іван Франко про музику / Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України / Упоряд., автор передм., прим. та коментарів Т.Коноварт. – Львів, 2006. – 118 с. [Серія: “Історія української музики”; Вип. 14].

[Наук. ред.]: Юрій Медведик. Українська духовна пісня XVII–XVIII століть / НАН України, Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України. – Львів: Вид-во УКУ, 2006. – 324 с. [Серія “Історія української музики”; Вип. 15: “Дослідження”].

[Співред.]: Die Stufenantiphonen in Haken-Neumenhandschriften des 16. und 17. Jahrhunderts. Степенні антифони у крюково-невменних рукописах 16-17 століть. Дослідження і підготовка до друку Ін’є Кройц / Інститут Літургійних Наук Українського Католицького Університету, Lehrstuhl für Slawische Philologie Julius-Maximilian Universität Würzburg (“Антологія української церковної монодії”, вип. 5). – Львів: В-во УКУ, 2006. – 96 с. [Співред. Кр. Ганнік].

[Співред.]: Калофонія. Науковий збірник з історії церковної монодії та гимнографії, 3 / Інститут Літургійних Наук Українського Католицького Університету, Lehrstuhl für Slawische Philologie Julius-Maximilian Universität Würzburg. – Львів: Видавництво УКУ, 2006. – XXIII, 310 с. [Співред.: Кр.Ганнік, Н.Сиротинська, А.Ясіновський].

[Рец.]: Музичний фестиваль імені Анатолія Кос-Анатольського в Коломиї. Упор. і автор вступн. статті Любомир Лехник. – Коломия, 2006. – 152 с.

Участь у наукових конференціях і семінарах

Ісаєвич Я.Д.

Різні версії історії Львова – чи можна їх узгодити? // Європейський колегіум польських і українських університетів (Люблін, 8 березня 2005 р.).

Польсько-українські культурні взаємини впродовж століть – можливість різних підходів // Європейський колегіум польських і українських університетів (Люблін, 9 березня 2005 р.).

Писемні мови та мовлення давнього Львова // Міжнародна наукова конференція “Українці XVI–XVII століть крізь призму слова” (Львів, 11 травня 2006 р.).

Церковні братства в ранньомодерній Київській митрополії: студійний доробок та історіографічні перспективи // Науковий семінар-презентація книги Я.Ісаєвича “Voluntary Brotherhood: Confraternities of Laymen in Early Modern Ukraine” (Інститут Історії Церкви УКУ, Львів, 16 травня 2006 р.).

Україна на міжнародних конгресах істориків // III міжнародний науковий конгрес істориків “Українська наука на шляху творчого поступу” (Луцьк, 17 травня 2006 р.).

Dyskusja panelowa pt. Dwa płuca Europy // Międzynarodowa Konferencja “Chrześcijaństwo a jedność Europy. Doświadczenia i wyzwania”. (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, 27 kwietnia 2006 r.).

Багатокультурність Львова у національних історіографічних традиціях // VIII міжнародна наукова конференція “Львів: місто–суспільство–культура” (Львів, 18 травня 2006 р.).

Привітальне слово на відкритті III міжнародної конференції “Археологія заходу України” (Львів, 23 травня 2006 р.).

Модератор наукового семінару-презентації “Київська митрополія нового часу: проблема єдності руської християнської культури та регіональна феноменологія (на прикладі Холмсько-

Белзької єпархії) // Науковий семінар-презентація Інституту Історії Церкви УКУ та Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України (Львів, 16 червня 2006 р.).

Вступний і заключний виступ: “Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві” // Науковий семінар Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України (Львів, 23 червня 2006 р.).

Церковна унія та мирянські братства // Міжнародний науковий симпозіум “Берестейська церковна унія: перспективи наукового консенсусу в контексті національно-конфесійного дискурсу” (Львів, 25 липня 2006 р.).

Дослідження і популяризація історії Львова: термінологічні проблеми // IX міжнародна наукова конференція: Проблеми української термінології. Слово Світ 2006. (Львів, 19 вересня 2006 р.).

Франкознавство в Українській Академії наук // Міжнародний науковий конгрес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (До 50-річчя від дня народження (Львів, 27 вересня 2006 р.).

Дослідження історії Львова в науковій спадщині Михайла Грушевського // Урочиста Академія з нагоди 140 роковин Михайла Грушевського (Львів, 4 жовтня 2006 р.).

Про проект Концепції розвитку наукової сфери України // Засідання бюро Західного наукового центру НАН України і МОН України (Львів, 11 жовтня 2006 р.).

Львів у Центральній Європі: зміни культурного обличчя і чинники історичної тягlosti // Міжнародна урочиста конференція, присвячена відкриттю Центру міської історії Центрально-Східної Європи (Львів, 21 жовтня 2006 р.).

Участь в роботі круглого столу “Міждисциплінарна програма середньовічних студій в УКУ: перспективи розвитку” (Львів, 17 листопада 2006 р.).

Участь в роботі Ради директорів Федерації інститутів Центрально-Східної Європи (Люблін, 6 грудня 2006 р.).

Pojednanie i normalizacja w opinii sNesiadyw Polski: Nowa Ukraina, Nowa Litwa // Мікдзынародова конференція в рамках obchodów roku Jerzego Giedroycia “Aktualność przesłania paryskiej “Kultury” w dzisiejszej Europie” (Lublin, 8 grudnia 2006 r.).

Александрович В.С.

Інвентарі Олицького замку у фондах архіву Радивилів у Головному архіві давніх актів у Варшаві // XVIII Всеукраїнська науково-практична історико-краєзнавча конференція “Минуле і сучасне Волині та Полісся. Олика і Радзивілли в історії Волині та України” (Луцьк; Олика, 25 квітня 2006 р.).

Іконографічні особливості складу ансамблю ікон передвітарної огорожі Успенської церкви у Львові 1616–1638 років // Конференція “Збереження та порятунок сакральних пам’яток Галичини” (Прогресивні методики і підходи у дослідженні, збереженні та реставрації творів темперного живопису) (Львів, 4–5 травня 2006 р.).

Коронація ікони Богородиці в монастирі домініканців у Львові в 1751 р.: мистецька оправа // Міжнародна конференція “Свята і повсякденне життя у Великому Князівстві Литовському та їх контекст” (Вільнюська Академія мистецтв, 19–20 жовтня 2006 р.).

Причинки до історії ковельського малярства на зламі XVII–XVIII століть та ролі міста в мистецькій культурі Волині XVI–XVIII століть; Контракти Себастьяна Укринського на малярські роботи з 1792 та 1808 років // XIII міжнародна наукова конференція “Волинська ікона: дослідження та реставрація” (Луцьк; Володимир-Волинський, 2–3 листопада 2006 р.).

Витоки могилянської традиції в історії української культури: джерела, попередники // Міжнародна конференція “Митрополит Петро (Могила) – європейський інтелектуаліст і православний святий з нагоди 410-річчя від дня народження і 560-річчя смерті” (Люблін, 4 грудня 2006 р.).

Войтович Л.В.

Реформи армії князями Данилом Романовичем та Львом Даниловичем у середині XIII ст. // II міжнародна конференція “Збройні сили України: історія та сучасність” (Львів, 29–30 березня 2006 р.).

Улус Ногая і Галицько-Волинське князівство // Міжнародна конференція “Україна – Монголія: 800 років у контексті історії” (Київ, 18 квітня 2006 р.).

“Келейний літописець” Дмитра Туптала і “Слово о полку Ігореве” // Міжнародна конференція “Дмитро Туптало у світі українського бароко” (Львів, 25–26 травня 2006 р.).

Кілька реплік з приводу дискусії навколо автентичності “Слова о полку Ігореве” та південних кордонів Галицького князівства // Міжнародна конференція “Християнська спадщина Галицько-Волинської держави: ціннісні орієнтири духовного поступу українського народу” (Івано-Франківськ; Галич, 30 червня 2006 р.).

Князь Лев Юрійович. Спроба портрета // IV міжнародна конференція “Дрогобицько-Самбірське Підгір’я крізь призму століть” (Дрогобич, 12–13 жовтня 2006 р.).

Голик Р.Й.

Міщанин і його місто: образи і стереотипи Львівського літопису XVII ст. // Міжнародна конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова” (Львів, 11–12 травня 2006 р.).

Містика чи риторика: середньовічні образи і ранньоновітні стереотипи у дискурсі Дмитра Туптала // Міжнародна конференція “Дмитро Туптало у світі українського бароко” (Львів; Унів, 25–26 травня 2006 р.).

Зазуляк Ю.П.

Круглий стіл “Поняттевий апарат історика” (НаУКМА, Київ, 20 травня 2006 р.).

“Public Threats in the Fifteenth-Century Polish Noble Enmities” // International Medieval Congress. Session 718: Threats and Insults (Leeds, 10–13 July 2006 y.).

Соціальні групи, міжстанова солідарність та насильство в Галичині XV ст. // Наукова конференція “Соціальні групи та соціальна мобільність в середньовічній і ранньомодерній Європі” (Луцьк, 5–6 жовтня 2006 р.).

Про факультет середньовічних студій Центральноєвропейського університету як можлива модель для наслідування (повідомлення) // Круглий стіл “Міждисциплінарна програма середньовічних студій в УКУ: перспективи розвитку” (Львів, 17 листопада 2006 р.).

Любащенко В.І.

Протестанти в Україні: історія і наслідки політики “державного атеїзму” // Міжнародна наукова конференція “Насилля влади проти свободи сумління” (Києво-Могилянська академія, 3–5 березня 2006 р.).

Протестантська візія екуменізму // Міжнародна наукова конференція “Історія релігій в Україні” (Львівський музей історії релігії, 12–14 травня 2006 р.).

“Бесіди на Євангелія” папи св. Григорія Великого в богословській думці Галицько-Волинської Русі // Міжнародна наукова конференція “Християнська спадщина Галицько-Волинської держави: ціннісні орієнтири духовного поступу українського народу” (Прикарпатський національний університет, Івано-Франківськ, 30 червня 2006 р.).

Протестантизм у Львові: чи є перспектива? // VIII міжнародна конференція “Львів: місто–суспільство–культура” (Львівський національний університет ім. Івана Франка, 14 травня 2006 р.).

Співпраця православних і протестантів у контексті унійних процесів // Міжнародний науковий симпозіум “Берестейська церковна унія: перспективи наукового консенсусу в контексті національно-конфесійного дискурсу” (Інститут історії Церкви УКУ, Львів, 24–27 серпня 2006 р.).

Наукові студії Івана Франка у царині реформаційно-протестантських впливів в Україні // Міжнародний науковий кон-

грес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (Львівський національний університет ім. І.Франка, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.).

Українські писемні пам’ятки XII–XVII ст. як ідейне джерело раннього старообрядництва // Міжнародна наукова конференція “Буковинське і світове старообрядництво” (Чернівецький національний університет, 23–24 вересня 2006 р.).

Паславський І.В.

Митрополит А.Ангелович та його місце в історії української церкви // Святочна академія, присвячена 250-річчю від дня народження Антонія Ангеловича (Львів, 8 лютого 2006 р.).

Етнімічне розмежування українців та білорусів в українській літературі та лексикографії кін. XVI–XVII ст. // Міжнародна конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова” (Львів, 11–12 травня 2006 р.).

Іван Франко і Митрополит Андрей у боротьбі з галицьким москвофільством // Міжнародна наукова конференція “Іван Франко і Митрополит Андрей: Мойсей українського народу” (Трускавець, 23–25 травня 2006 р.).

Уточнення дати і місця народження Антонія Ангеловича // IV міжнародна наукова конференція “Українська Греко-католицька Церква і релігійне мистецтво” (Львів, 30–31 травня 2006 р.).

Антоній Ангелович і оцінці Івана Франка // Міжнародний науковий конгрес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.).

Терський С.В.

Військова справа стародавньої та середньовічної України (археологічний аспект) // Друга міжнародна наукова конференція “Збройні сили України: історія та сучасність” (Національний університет “Львівська політехніка”, 29–30 березня 2006 р.).

Продовження рятівних розкопок у Володимирі-Волинському // XXI міжнародна наукова конференція археологів

Південно-Східної Польщі, Західної України та Північної Словаччини (Ряшів; Жешів, Окружний музей, 5–6 квітня 2006 р.).

Волинские нумизматические находки XIV – начала XV вв. // Міжнародна нумизматична конференція, присвячена 150-літтю Національного музею Литви (Вільнюс, 26–28 квітня 2006 р.).

Новожитна археологія волинських міст за даними досліджень 2000–2005 рр. // III міжнародна наукова конференція “Археологія Заходу України” (Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 23–25 травня 2006 р.).

Знахідки середньовічної зброї на землях Галицько-Волинського князівства, як свідчення участі скандинавів в історії України // II міжнародна наукова конференція народів Балтійського моря “Військова справа народів Балтійського моря” (Волин, Військовий інститут університету ім. А. Міцкевича, 4–6 серпня 2006 р.).

Храми середньовічного Володимира та його околиць (за даними археології): історія, локалізація, конфесії // Наукова конференція “Храми Волині” (Крем'янець, 12–13 жовтня 2006 р.).

З історії вивчення археологічних пам'яток у верхів'ях р. Стир // Наукова конференція “Історичні пам'ятки Галичини” (Львівський національний університет ім. І. Франка, 10 листопада 2006 р.).

Волинське місто княжої доби у висвітленні М. С. Грушевського // Друга Всеукраїнська наукова конференція, присвячена 140-річчю з дня народження всесвітньовідомого українського історика, першого президента Української держави Михайла Грушевського (Національний університет “Львівська політехніка”, 19–20 грудня 2006 р.).

Проведено рятівні археологічні спостереження у котловані на території Святотроїцького собору у м. Луцьку на прохання Волинського відділення Українського Товариства охорони пам'яток історії та культури Луцької й Волинської єпархій УПЦ КП.

Ясіновський Ю. Я.

Пергаментні літургійні книги // Семінарій “Рукописна і стародрукована літургійна книга” (Інститут Літургії УКУ, Львів, 2 березня 2006 р.).

Літургійно-богословські ремарки у нотних Ірмолоях // XVII наукова сесія НТШ: Перше Засідання Музикознавчої комісії (Львів, 15 березня 2006 р.).

Роль НТШ у розвитку українського музикознавства // XVII наукова сесія НТШ: Друге Засідання Музикознавчої комісії (Львів, 22 березня 2006 р.).

Нотолінійний Ірмолой як українсько-білоруський тип літургійного збірника // Семінарій “Рукописна і стародрукована літургійна книга” (Інститут Літургії УКУ, Львів, 30 березня 2006 р.).

Українське музикознавство і роль Наукового товариства ім. Шевченка у його розвитку // Пленарне засідання XVII наукової сесії Наукового товариства ім. Шевченка (Львів, 1 квітня 2006 р.).

Slawisch – griechisch-lateinische Ausrichtungen der Formierung nationaler Züge im älteren ukrainischen Kirchengesang in Galizien // Galizien als Fokus europäischer Kulturströmungen (Wrocław, 10–12 oktober 2006 у.).

Українська рецепція візантійської гимнографії – нові погляди і концепції // Науковий семінар ІЛН (Львів, 20 грудня 2006 р.).

ВІДДІЛ НОВОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

У 2006 р. відділ спільно з відділом новітньої історії розпочав розробку теми “Суспільно-політичні та національно-конфесійні трансформації в Західній Україні XIX–XX ст.” Досліджувались, зокрема, нові явища в громадському житті Галичини у першій половині XIX ст. (Ф.Стеблій), етнополітичні і культурні трансформації в Галичині в другій половині XIX ст. (І.Чорновол), громадсько-культурні взаємини Галичини і Наддніпрянської України на тлі націотворчих процесів (О.Середа), просвітницький рух (В.Пашук), патріотична діяльність греко-католицького духовенства у східногалицькому селі в 1870-х рр. (А.Заярнюк), місце львівського Народного дому в громадсько-культурному житті (І.Орлевич), роль І.Франка в громадсько-культурних процесах (Б.Якимович), місія ідейної спадщини Т.Шевченка і М.Шашкевича в націотворчому процесі (В.Горинь), трансформації Чину оо. Василіян на тлі національного життя галицьких українців (П.Шкраб’юк), національно-конфесійні аспекти суспільно-політичних трансформацій в Галичині напередодні та під час Першої світової війни (Н.Колб, В.Расевич).

Попри розпочату науково-пошукову працю, виконано значний обсяг роботи над завершенням підготовки другого тому “Історії Львова”, співавторами якого є вісім працівників відділу. Їм належить майже третина тексту книги. До видавничих надбань відділу можна віднести монографію Б.Якимовича “Іван Франко – видавець: книгознавчі та джерелознавчі аспекти”, перевидання нарису В.Гнатюка “Національне відродження

австро-угорських українців” (упорядник Ф.Стеблій), участь у виданні двотомної “Історії українського селянства” (Ф.Стеблій). Працівники відділу взяли участь у підготовці до друку чергового випуску наукового збірника “Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність”, присвяченого 70-річчю академіка Ярослава Ісаєвича (О.Середа, Б.Якимович). Крім того, працівники відділу опублікували 33 наукові статті, 11 передмов, есеїв, інформацій, 16 параграфів у колективних синтетичних працях, 2 рецензії, понад 20 енциклопедичних та понад 50 газетних статей.

Два працівники відділу (О.Середа і А.Заярнюк), які мали одержані в західних наукових центрах ступені доктора філософії, відбули переатестацію на науковий ступінь кандидата історичних наук.

Відділ, як базовий для діяльності Шашкевичівської комісії, взяв участь у проведенні Шашкевичівських читань – 2006 на Радехівщині. З лекціями і доповідями в закордонних наукових центрах виступали О.Середа (Загреб, Краків, Флоренція), А.Заярнюк (Стокгольм), Б.Якимович (Бухарест).

ПУБЛІКАЦІЇ

Стеблій Ф.І.

Енциклопедія сучасної України. – Київ, 2005. – Т. 5. [Статті: “Галицько-руська матиця”. – С. 334-335; “Герасименко Михайло Петрович”. – С. 536].

Енциклопедія історії України. – Київ, 2005. – Т. 3. [Статті: “З історії західноукраїнських земель”. – С. 179; “З історії Української РСР”. – С. 179-180; “Зале ський (Zaleski) Вацлав Міхал”. – С. 228; “Зап (Zap) Карел-Франтішек-Владіслав”. – С. 250; “Йосиф II”. – С. 657].

Володимир Гнатюк і західноукраїнське відродження // Вісник НТШ. – 2006. – Ч. 35. – С. 35-38.

Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – 164 с. [“Науковий семінар”. – С. 6-8 (Підп.: Ф.С.); “Шашкевичівські читання – 2005”. – С. 88-90 (Підп.: Ф.С.); “75-річчя Степана Трусевича”. – С. 86-87 (б.п.)].

Історія українського селянства. – Київ, 2006. – Т. 1. [Розділ: “Західноукраїнське селянство у ХІХ – на початку ХХ ст.” – С. 415-470 [співавт.: М.Кравець, В.Лько].

Шашкевичівське свято на Білій Горі у 1941 р. // Золочівщина: минуле і сучасне. Розвідки, спомини, публікації, пам'ятки, постаті. Вид. 2-ге. Упоряд. і ред. М.Дубас. – Львів: Вид-во “МС”, 2006. – С. 418-419.

Ярослав Ісаєвич – чільний репрезентант історичного українознавства // Український історик. – 2006. – Ч. 1-3. – С. 153-168.

Дні пам'яті Маркіяна Шашкевича на Львівщині // Галицька брама. – 2006. – № 11-12. – С. 34.

Провісник національного відродження // Там само. – С. 2-3.

Дні пам'яті Маркіяна Шашкевича на Львівщині // Літературна Україна. – 2006. – 16 листопада.

[Упоряд., автор передм.]: Гнатюк В. Національне відродження австро-угорських українців / Бібліотека Шашкевичіани. Нова серія. Вип. 4 (9). – Львів, 2006. – 104 с.

Горинь В.І.

Наперекір “мракам тьмавим”: Золочівська Шашкевичіана останніх десятиліть // Золочівщина: минуле і сучасне. Вид. 2-ге. – Львів, 2006. – С. 419-430.

Один із когорти медієвістів. До 60-річчя Івана Паславського // Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України в 2005 році. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – С. 132-139.

Лінія життя Євгена Наконечного // Дзвін. – 2006. – №11-12. – С. 167-169.

“Руська Трійця”: дороги і роздоріжжя // Галицька брама [Маркіянове Підлісся]. – 2006. – №11-12. – С. 22-25.

Переслідуваний за правду: На сороковини Євгена Наконечного // Львівська газета. – 2006. – 23 жовтня.

У високих будівель глибокі підмурівки (До 70-річчя академіка Я.Ісаєвича) // Гомін України (Торонто). – 2006. – 29 травня.

[Рец.]: Село в історичній ретроспективі [на кн.]: Коритко Роман. Страгин – село Опільського краю: Історико-краєзнавчий нарис. – Львів, 2003. – 248 с. // Історико-культурна спадщина Прикарпаття. Наук. зб. на пошану Петра Арсенича з нагоди його 70-річчя і 45-річчя історико-краєзнавчої діяльності. – Івано-Франківськ, 2006. – С. 456-463.

Заярнюк А.В.

Формування соціальних і національних ідентичностей українського селянства у Габсбурзькій Галичині. 1846–1914 (на прикладі Самбірщини). Автореф. дис. ... д-ра філос. зі спеціальності історія, підготований для переатестації на наук. ступінь канд. істор. наук в Україні / Альбертський університет. – Львів, 2005. – 32 с.

Повсякденна радянськість пострадянського сьогодніня // Критика. – 2006. – № 3(101).

L'viv iber alles, an Eden for Intellectuals // Floodgates Technologies, Cultural (Ex) change and the Persistence of Place. – Frankfurt /M, 2006. – P. 149-184.

Introduction // Variety of Ukrainian identities. Special Issue of Canadian–American Slavic Studies. – Spring 2006. – V. 40. – N. 1. – P. 1-4.

[Ред.]: Variety of Ukrainian Identities. Special Issue of Canadian–American Slavic Studies. – Spring 2006. – V. 40. – N. 1.

[Співред.]: Popular Religion in Russia and Ukraine. – Toronto, 2006.

Колб Н.М.

Матеріальне забезпечення вдів і сиріт греко-католицьких священників у Галичині наприкінці ХІХ сторіччя // Історія релігій в Україні. Наук. щорічник. – Львів, 2005. – Кн. 1. – С. 321-331.

Митрополит Юліян Сас-Куїловський: шлях зі Станіслава до Львова // *Lwyw: miasto, społeczeństwo, kultura*. – Kraków, 2005. – Т. 5. – С. 172-184.

Орлевич І.В.

Енциклопедія історії України. – Київ, 2005. – Т. 3. [Стаття: “Зоря Галицька”. – С. 384].

Заходи Народного дому щодо будівництва Преображенської церкви та заснування її парафії // *Історія релігій в Україні*. Наук. щорічник. – Львів, 2006. – Кн. 1. – С. 430-441.

Ілюстрована енциклопедія історії України. – Київ, 2006. – Т. 2. – 384 с. [Стаття: “Богословське наукове товариство у Львові”. – С. 66-67].

Пашук В.С.

Омелян Партицький – діяч Товариства “Просвіта” // *Історичні та культурологічні студії*. – Львів, 2004. – Вип. 4. – С. 123-136.

Расевич В.В.

Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – 164 с. [Стаття: “Наукова конференція “Міф Галичини: його коріння, суперечності і сучасні інтерпретації”. – С. 8-9].

[Член редкол.]: Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – 164 с.

Середа О.В.

Формування національної ідентичності: ранні народовці у південно-східній Галичині (1860–1873). *Shaping of a National Identity: Early Ukrainophiles in Austrian Eastern Galicia (1860–1873)*. Автореф. дис. ... д-ра філос. (Ph.D.) зі спеціальності “історія”. – Будапешт: Центральноевропейський університет, 2003. – 36 с [вийшов друком у 2006 р. для переатестації на наук. ступінь канд. іст. наук].

From Church-Based to Cultural Nationalism: Early Ukrainophiles, Ritual-Purification Movement and Emerging Cult of Taras Shevchenko in Austrian Eastern Galicia in the 1860 s // *Variety of*

Ukrainian identifies Special Issue of *Canadian American Slavic Studies*. – Spring 2006. – Vol. 40. – N. 1. – P. 21-47.

Shaping Ukrainian and All-Russian Discourses: Public Encounters of Ukrainian Activists from the Russian Empire and Austrian Galicia (1860–70) // *Rosja i Europa Wschodnia: “imperiologia” stosowana. Russia and Eastern Europe: Applied “Imperiology”* / Instytut Historii PAN w Warszawie. Red. Andrzej Nowak. – Kraków: Arcana, 2006. – С. 381-399.

“Остав до смерти вірним ідеї свого батька” [про В.Шашкевича] // *Галицька брама*. – Львів, 2006. – № 11-12 (143-144). – С. 30-31.

[Рец.]: Iaroslav Isaievych. *Voluntary Brotherhood: Confraternities of Laymen in Early Modern Ukraine* / Canadian Institute of Ukrainian Studies Press. – Edmonton; Toronto: CIUS, 2006. – 324 p. // *Вісник НТШ*. – Львів, 2006. – Ч. 36. – С. 59-60.

[Член редкол.]: Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – 164 с.

Чорновол І.П.

Світогляд Володимира Антоновича: між польською ментальністю, французькою літературою і українською культурою // *Історичні і культурологічні студії*. – Львів, 2004. – Вип. 4. – С. 33-58.

Син руського “станьчика”: Богдан Барвінський // *Wielokulturowe ńrodkowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w / Pod red. J.Maternickiego, L.Zaszkilniaka*. – Львів; Ряшів, 2006. – Т. 4. – С. 421-434.

“Дике поле” і “Дикий Захід”. Україна у світлі тези Тернера // *Критика*, 2006. – № 6. – С. 26-28.

Середньовічні фронтири та модерні кордони // *Критика*. – 2006. – № 10. – С. 9-12.

The Jagiellonian Idea and Ukrainian Historiography // *Razem w Europie*. – Kaunas, 2006. – S. 129-133.

Львівська газета. – 2006. [Рубрика “Люди Львова”: На “Веселій львівській хвилі”. – 13 січня; Повстанці 1863 р. Шимон Шидловський. – 20 січня; Тесть ОУН. Степан Федак. – 27 січня;

Ідентичність, археографія та Діонісій Зубрицький. – 3 лютого; Експерименти Богдана Дідицького. – 10 лютого; Героям – слава! Ольга Басараб. – 17 лютого; Польський гайдамака. Северин Гощинський. – 24 лютого; Іван Раковський і перша українська енциклопедія. – 3 березня; Дезорієнтація на місцевості. Леопольд фон Захер-Мазох. – 10 березня; Як урядовав Галицький сейм. – 17 березня; Як обирали депутатів Галицького сейму. – 24 березня; “Руський клуб” Галицького сейму. – 31 березня; Сейм очима сучасників. – 7 квітня; Сотенний “Бурлака”. Володимир Щигельський. – 14 квітня; Адам Улям – професор Гарвардського університету. – 21 квітня; Школа Грушевського: Мирон Кордуба. – 21 квітня; Львівська школа російських терористів. Іван Каляєв. – 5 травня; Карл Радек – творець сталінської конституції. – 12 травня; Йосиф II Габсбург у Львові 1787р. – 19 травня; Загадка генерала Сікорського. – 26 травня; 3 Соловків до Львова. Юрій Карась-Голинський. – 2 червня; Апологія бунту: Яцек Куронь. – 9 червня; Школа Грушевського: Катерина Грушевська. – 16 червня; Школа Грушевського: Іван Кревецький. – 23 червня; Зи мунт Гор’олевський і Оперний театр. – 30 червня; Тадей Сендзімір – винахідник і мільйонер. – 7 липня; “Я Людвік Флек, жид, мікробіолог...”. – 14 липня; Роман Шухевич і фірма “Фама”. – 21 липня; “Бажання СБУ зберегти таємниці неіснуючої держави створюють під’ручтя для спекуляцій”. Розмова з В.В’ятровичем. – 28 липня; Микола Стронський і консульство СРСР у Львові. – 4 серпня; “Він мав два таланти: художника і людини”. 100 років Леопольдові Левицькому. Розмова з Г.Джумою. – 11 серпня; Ковбасюк і хруні: postmortem. – 18 серпня; “Карпати” – володарі Кубка СРСР 1969 р. Розмова з І.Кульчицьким. – 23 серпня; Син Каменяря: Петро Франко. – 8 вересня; 3 історії “Шотландського кафе”. Юліан Шаудер. – 15 вересня; Зірка Голівуду: Пол Муні. – 22 вересня; Класик. Людвік фон Мізес. – 6 жовтня; Омелян Калиновський, або чому не склалася “українська школа” Ліске. – 13 жовтня; Хто вбив Ярослава Галана? – 20 жовтня; Казимир Твардовський – фундатор львівсько-варшавської філософської школи. – 27 жовтня; Cogito ergo sum. Збі’нев Герберт – 3 листопада; Чемпіон. Віктор Чукарін. – 10 листопада; Кароль Шайноха та “ягайлонська ідея”. – 17 листопада; Кохання у Львові: Артур Грот’ер і Ванда Монне. – 24 листопада; Йосиф

Нусбаум-Гілярович про міщан Львова та Варшави – 1 грудня; Крутий маршрут: Євгенія Гінсбург. – 8 грудня; Школа Грушевського: Степан Томашівський. – 15 грудня; Пензлі та коні: Юліан Коссак та Юліан Дідушицький. – 22 грудня; Львівські бали. – 29 грудня].

Шкраб’юк П.В.

Енциклопедія історії України. – Київ, 2004. – Т. 2. [Статті: “Данилович Северин”. – С. 290; “Дзерович Юліан”. – С. 377-378].

3 любов’ю до Галичини // Народознавчі зошити. Зош. 1-2. – Львів, 2006. – С. 44-49.

Слово про Василя Мартинова (вступне слово до добірки віршів) // Золочівщина: минуле і сучасне. Вид. 2-ге. – Львів, 2006. – С. 479.

Хто волі нам зберіг посів (післямова) // Українська жінка у визвольній боротьбі 1940–1950 рр. Біографічний довідник. – Львів: Світ, 2006. – Вип. 2. – С. 174-175.

Три квітки Мар’янки Пастриган (вступне слово до добірки віршів) // Мудрагелик. – Львів, 2006. – 7(31). – 13 квітня. – С. 8.

В Яглуші і у Львові (Мікросильветка з нагоди ювілею Василя Гориня) // Дзвін. – 2006. – № 11–12. – С. 125-126.

Сімнадцять днів, які потрясли світ // За вільну Україну плюс. – 2006. – 6 липня.

На свято з Василем Пилип’юком // За вільну Україну плюс. – 2006. – 26 жовтня.

Текст до фотоальбому Василя Пилип’юка “Уклін тобі, мій сивий Львове!” – Львів: Світло й тінь, 2006. – 151 с. [У співавт.].

Текст до фотоальбому Василя Пилип’юка “Усвідомлюю себе на цій Землі”. – Там само. – 110 с. [У співавт.].

Якимович Б.З.

Енциклопедія історії України. – Київ, 2005. – Т. 3. [Статті: “Знак”. – С. 368; “Ільницький – Занкович Іван”. – С. 450].

Енциклопедія сучасної України. – Київ, 2005. – Т. 4. [Статті: “Ватаманюк Зиновій Григорович”. – С. 153; “Віче”. – С. 345; “Вейцківський Іван Іванович”. – С. 186; “Вовканич Степан Йосипович”. – С. 682]; Т.5. [Статті: “Войтович Микола Миколайович”. – С. 47-48; “Волгін Сергій Олександрович”. – С. 56; “Гадачек Карло”. – С. 280; “Гайдукевич Ярослав Михайлович”. – С. 308; “Гнатюк Михайло Іванович”. – С. 710].

Іван Франко – видавець: книгознавчі та джерелознавчі аспекти. – Львів, 2006. – 691 с.

“Великий шум”: До історії написання і виходу в світ останньої повісті І.Франка // Праці НТШ: краєзнавство. – Косів, 2006. – Т. 2. – С. 33-37.

І.Франко – видавець творів Ю.О.Федьковича // Вісник Львівського університету: Серія “Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології”. – Львів, 2006. – Вип. 1. – С. 87-113.

І.Франко та Онуфрій Пашук: співпраця у виданні “Універсальної бібліотеки” // “Од слова путь верстаючи й до слова ...”: Зб. наук. праць на пошану д.ф.н., проф. Роксолани Петрівни Зорівчак. – Львів, 2006. – С. 247-255.

І.Франко – видавець // І.Франко: Каталог книжкових видань / Уклад.: Б.Геляс, К.Костишина, А.Соловйова. – Львів, 2006. – С. 11-38.

Передмова до другого видання // Листування І.Франка та М.Драгоманова. – Львів, 2006. – С. 6.

Антін Лотоцький – син Опільського краю // Шлях перемоги. – 2006. – 1 лютого [співавт. С.Кузик].

Книжка, що випередила свій час: Антологія “Акорди” І.Франка: книгознавчий та джерелознавчий аналіз // Дзвін, 2006. – № 8. – С. 130-145.

[Гол. редкол.]: Григорій Кочур. Біобібліографічний покажчик у двох частинах. Вид. 2-ге. – Львів, 2006. – Ч. I. – 264 с.; Ч. II – 496 с. [Українська біобібліографія. Нова серія. Ч. 21].

[Член редкол.]: Листування І.Франка та М.Драгоманова. – Львів, 2006. – 560 с.

Участь у наукових конференціях, семінарах

Стеблій Ф.І.

Михайло Грушевський та Іван Кревецький: взаємини учителя й учня (за матеріалами листування) // III міжнародний науковий конгрес українських істориків “Українська історична наука на шляху творчого поступу” (Луцьк, 17–19 травня 2006 р.).

Маркіян Шашкевич – речник і символ західноукраїнського відродження // Шашкевичівські читання – 2006 (Радехів, 10 листопада 2006 р.).

Горинь В.І.

Іван Франко і Михайло Грушевський: на перехрестях історії та паралелях культури // Міжнародний науковий конгрес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (До 150-річчя від дня народження) (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.).

“Руська Трійця” – дороги і роздоріжжя // Шашкевичівські читання – 2006 “Маркіян Шашкевич та Іван Вагилевич – подвигники української ідеї” (Радехів, 10 листопада 2006 р.).

Заярнюк А.В.

Роблячи місто “нашим”: українські наративи про щоденне життя у Львові в XIX та XX ст. // 8-й конгрес Європейської асоціації міської історії (Стокгольм, 30 серпня – 2 вересня 2006 р.).

Колб Н.М.

Греко-католицьке парафіяльне духовенство у Львові в 90-х роках XIX ст.: організація, національно-політичні орієнтири і питання міжконфесійних відносин // VIII міжнародна наукова конференція “Львів: місто–суспільство–культура” (Львів, 18–20 травня 2006 р.).

Орлевич І.В.

Заходи Народного дому щодо будівництва Преображенської церкви та заснування її парафії // XVI міжнародний круглий стіл “Історія релігій в Україні” (Львів, 16–18 травня 2006 р.).

Расевич В.В.

Сучасна українська історіографія і “власна” історія // Історичний конгрес “Власна історія: Засяг і поширення в країнах спадкоємця Австро-Угорської монархії” (Сант-Пельтен (Австрія), 7 квітня – 10 травня 2006 р.).

Середа О.В.

Запровадження російської опери у Києві (1867 р.): випадок імперського театрального менеджменту // Міжнародна робітня “Політика і опера у ХІХ–ХХ ст.: влада культури і культура влади” (Європейський університет, Флоренція, 27–28 березня 2006 р.).

Циліндри, конфедератки та “руські шапки”: репрезентація національного в публічному просторі Львова першої половини 1860-х років // Міжнародна наукова конференція “Львів: місто–суспільство–культура” (Львів, 18–20 травня 2006 р.).

Суспільний дискурс про український музичний театр як високу популярну культуру в пізній Російській імперії // Міжнародна міждисциплінарна конференція “Музичний театр як висока культура? Дискурс про оперу і оперету наприкінці ХІХ ст.” (Хорватське музикологічне товариство, Загреб, 24–25 листопада 2006 р.).

Чорновол І.П.

Про ставлення М.Грушевського до шляхетського стану // VIII Дрогобицька міжнародна наукова історико-краєзнавча конференція “Дрогобицько-Самбірське підгір’я крізь призму століть” (Дрогобич, 12–13 жовтня 2006 р.).

Шкраб’юк П.В.

Іван Франко і василіяни // Наукова конференція “Іван Франко: тексти і контексти (Крехів, 31 травня 2006 р.).

Іван Франко і митрополит Андрей Шептицький на тлі взаємин аристократичної та демократичної еліт // Міжнародний науковий конгрес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (До 150-річчя від дня народження) (Львів, 27 вересня 2006 р.).

Образ Маркіяна Шашкевича в сучасній поезії // Шашкевичівські читання “Маркіян Шашкевич та Іван Вагилевич – подвижники української ідеї” (Радехів, 10 листопада 2006 р.).

Якимович Б.З.

І.Франко – видавець “Міжнародної бібліотеки” // Звітна наукова конференція Львівського національного університету ім. І.Франка за 2005 р. (Львів, 8–9 лютого 2006 р.).

Три видання Франкової антології української лірики “Акорди” // Сімнадцята наукова сесія НТШ (Львів, 30–31 березня 2006 р.).

“Лис Микита” і “Мойсей”: до питання генези ідеї українського профетизму // Наукова конференція “Іван Франко: тексти і контексти” (Крехів, 30–31 травня 2006 р.).

“Великий шум”: до історії написання і виходу в світ останньої повісті І.Франка // Науково-практична конференція “Гуцульщина і світ”, присвячена 150-річчю від дня народження І.Франка (Косів, 6–8 липня 2006 р.).

Видавнича діяльність І.Франка: спроба синтезу // Міжнародний науковий конгрес “І.Франко: дух, наука, думка, воля” (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.).

Видавничий проєкт І.Франка “Wielka utrata”: Покаяння, містифікація чи переконання? // Міждисциплінарний науково-методологічний семінар “І.Франко у ХХІ сторіччі” (Львів, 27 жовтня 2006 р.).

Маркіян Шашкевич і Андрій Чайковський: продовження традиції Будителя // Шашкевичівські читання (Радехів, 10 листопада 2006 р.).

І.Франко: сорокарічна діяльність українського Мойсея на ниві видавничої справи та проблеми бібліологічного краєзнавства України // Міжнародний симпозіум до 150-річчя від дня народження І.Франка (Бухарест, 8 грудня 2006 р.).

Шашкевичівські читання на Радехівщині

У рамках урочистостей з нагоди 195-річчя від дня народження Маркіяна Шашкевича 10 листопада у Радехові в районному Народному домі відбулись XI-ті Шашкевичівські читання, організовані Інститутом українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, Шашкевичівською комісією та Радехівською райадміністрацією. Вітали учасників форуму заст. голови Радехівської районної ради Надія Шостак і начальник відділу культури райдержадміністрації Оксана Проказюк.

Вступне слово виголосив співголова Шашкевичівської комісії Феодосій Стеблій. З науковими доповідями виступили відомі шашкевичезнавці Василь Горинь, Богдан Якимович, Луїза Ільницька, Галина Корнеєва, Марія Особа, Петро Шкраб'юк. Галина Обушко розповіла про традицію вшанування пам'яті М.Шашкевича в селі Нестаничах, де він свого часу був душпастирем. Думками про місце літературної спадщини М.Шашкевича у творчих пошуках членів літературної студії ім. Осипа Турянського, що діє в Радехові, поділився керівник студії, поет Михайло Костів. Учасники форуму одноставно висловились за проведення завершального етапу XI-их Шашкевичівських читань наступного року в Нестаничах.

Під час читань відбулася презентація найновіших випусків серій "Шашкевичіана" і "Бібліотека Шашкевичіани". Радехівській центральній районній бібліотеці та краєзнавчому музеєві подаровано книги, видані останнім часом науковими установами Львова.

З нагоди Шашкевичівських читань викладачі і учні Радехівської дитячої музичної школи ім. Ігоря Білозора та місцевої школи мистецтв влаштували концертну програму, виконану під керівництвом ведучих Оксани Проказюк і Дарії Козак.

Шашкевичівські читання в Радехові, заповнюючи мало вивчені сторінки шашкевичезнавства, водночас стали доброю

нагодою для творчого самовираження мистецьких сил району й, таким чином, відзначили визначну подію в його культурно-мистецькому житті.

За ініціативою учасників читань урочистості щодо вшанування пам'яті Маркіяна Шашкевича та Івана Вагилевича 28 листопада продовжено в с. Нестаничах, де свого часу вони були душпастирями. Участь в них взяли багато мешканців села, гості зі Львова і Радехова, народні депутати, підприємці. Вісім священників навколишніх сіл на чолі з деканом о. митратом Ярославом Михалюком біля пам'ятника М.Шашкевичу відправили заупокійну Службу Божу у супроводі церковного хору, після якої о. митрат Ярослав і сільський парох о. Степан Бурко виголосили змістові проповіді про страдницьке життя й історичне значення подвигу М.Шашкевича, всієї "Руської трійці". Потім голова сільради у Вузловому Анатолій Близнюк відкрив народне віче, під час якого колишній голова агрофірми Йосип Парубочий розповів про історію спорудження пам'ятника М.Шашкевичеві в селі у 1993 р. З промовами до присутніх звернулися співголови Шашкевичівської комісії Ф.Стеблій та Б.Якимович, директори Музею "Русалки Дністрової" Г.Корнеєва та Музею-садиби М.Шашкевича в Підлиссі М.Особа, член Братства УПА, колишній політв'язень М.Свистун. Юрій Фольварочний – заступник голови Радехівської районної державної адміністрації своїм виступом завершив урочистість.

Учасники свята одноставно підтримали ініціативу щодо створення до 200-х роковин М.Шашкевича в Нестаничах його меморіального музею.

ВІДДІЛ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

У відділі розпочато розробку нової теми “Суспільно-політичні та національно-конфесійні трансформації в Західній Україні XIX–XX ст.” У 2006 р. досліджувалися питання участі українців у суспільно-політичному житті Австро-Угорської імперії на початку XX ст., зокрема їх діяльність у Галицькому Крайовому сеймі, адміністративно-правовий статус українських земель у монархії, роль українських політичних партій у національному відродженні краю. Підготовлено низку статей про політичних діячів ЗУНР. Важливою складовою теми стало вивчення проблеми об’єднання українських політичних сил в еміграції (1920–1923), соціально-політичної характеристики західноукраїнської інтелігенції у міжвоєнний час, парламентської діяльності українців. Цінними для вивчення боротьби українського народу проти тоталітарних режимів були пошуково-польові експедиції з розшуку повстанських архівів, запис спогадів учасників визвольного руху, дослідження тактики УПА та ідейно-політичних засад ОУН у повоєнний період. З цієї проблеми опубліковано три наукові збірники “Український визвольний рух” (вип. 6, 7, 8). Частина співробітників опрацьовувала важливі аспекти громадсько-політичного і культурного життя в Україні у другій половині XX ст.

Сектор досліджень визвольного руху.

У звітному періоді досліджувалися проблеми українського визвольного руху 1920–1950 рр., велася пошукова робота для віднайдення нових документів та матеріалів. Протягом 2006 р. опрацьовано матеріали збірок (світлина, документи,

спогади) краєзнавчих музеїв (Коломийського, Болехівського та Волинського). Їх скопійовано і передано до архіву Центру досліджень визвольного руху. Багато повстанських матеріалів опрацьовано у збірці коломийського краєзнавця та письменника Михайла Андрусика. Значну кількість документів вивчив у Нью-Йорку Михайло Романюк під час свого закордонного відрядження.

Крім того, наукові співробітники Сектору провели дослідницьку роботу у Галузевому державному архіві Служби безпеки України. Результатом їхньої роботи стала підготовка двох книг: “Ремесло повстанця” – збірник творів підполковника УПА, визначного теоретика партизанської тактики Степана Фрасуляка-“Хмеля” (редактор, упорядник Руслан Забілий) і “Концепція самостійної України. Публіцистика та листування” – твори провідного ідеолога ОУН Петра Федуна-“Полтави” (редактор і упорядник Михайло Романюк).

15 червня 2006 р. проведено наукову конференцію, присвячену 115-й річниці Євгена Коновальця (її матеріали опубліковано у 8 номері “Українського визвольного руху”). Співробітники Сектору брали участь в інших наукових конференціях, зокрема міжнародних, присвячених діяльності ОУН та УПА (“УПА в історії післявоєнної Чехословаччини 1945–1947 рр.” – Банська Бистриця, 16 березня 2006 року; “Словацька республіка 1939–1945 очима молодих істориків” – Банська Бистриця, 19–20 квітня 2006 року; “Україна–Польща: важкі питання” – Торунь 11–13.10.2006; “Польське незалежницьке підпілля на тлі антикомуністичних конспірацій в Центрально-Східній Європі 1944–1956. Спроби підсумків” – Інститут національної пам’яті, Люблін, 19–22.11.2006 р.).

Р.Грицьків надав консультативну допомогу виконавчому продюсеру документального фільму про УПА Юрію Богатюку; Р.Забілий – у систематизації документальних фондів Музею визвольних змагань Прикарпатського краю, м. Івано-Франківська; Музею історії м. Болехова; Музею історії м. Коломиї.

Він також виступав науковим консультантом при зніманні документального фільму про визвольний рух за участю представників США і Канади; під час зйомок документального фільму про Ярослава Галана компанією ОРТ (Росія) на замовлення телеканалу СТБ (Україна); консультував і надавав допомогу в праці над документальним фільмом про литовський і український визвольні рухи на замовлення шведського телебачення (режисер Йонас Охман), брав участь у шести польових експедиціях по Івано-Франківській (Болехів, Долина, Калуш, Коломия, Косів), Тернопільській (Озерна, Бабинець, Бережани, Чортків), Львівській (Лопатин, Стрий, Сколе) областях.

Співробітники Сектору брали участь у розробці концепції меморіально-дослідницького центру жертв окупаційних режимів у Львові (колишня тюрма на вул. Лонцького) та програмі заходів збереження і дослідження національної пам'яті Львівської обласної ради.

Молодший науковий співробітник відділу Михайло Романюк перебував у науковому відрядженні в Нью-Йорку. Метою відрядження був пошук архівних матеріалів для виконання планової наукової роботи. Відрядження, здійснене за сприяння Інституту та Центру досліджень визвольного руху, тривало три місяці. За цей час опрацьовано матеріали кількох архівних збірок (“Архівна збірка ОУН в Нью-Йорку”, архіви Олекси Калининника, Євгена Гановського, Миколи Лебеда, Романа Малащука, Богдана Качора, Анатолія Бедрія).

Зокрема було знайдено цікаві матеріали до історії національно-визвольних змагань 1940–1950-х рр., діяльності українських еміграційних організацій різного політичного спрямування – Спілки української молоді (СУМ), Організації оборони чотирьох свобод України (ООЧСУ), Українського Конгресового Комітету Америки (УККА), Світової Ліги українських політичних в'язнів. Значну частину цих документів перенесено на електронні носії для Архіву ЦДВР.

Вдалося також опрацювати унікальну архівну збірку Миколи Лебеда, з оригіналами повстанських документів 1942–1955 рр., частину з яких він вивіз на еміграцію в 1944 р., а решту доповнював матеріалами, які приносили зв'язкові з України. Укладено угоду з архівом видавництва “Пролог” про передачу цих матеріалів до Архіву Центру досліджень визвольного руху, що дасть змогу згодом всім зацікавленим науковцям ознайомитися з нею.

Започаткована співпраця Інституту та Бібліотеки української літератури (Москва).

Відділ (співробітники В.В'ятрович, Р.Грицьків, Р.Забілий, М.Романюк) був організатором і співорганізатором:

Науково-практичної конференції “Український визвольний рух 1920-х–1950-х років: проблеми теорії та методології досліджень”. – Львів, 19 листопада 2005 р.

Круглого столу “Український визвольний рух 1940-х–1950-х років: проблеми осмислення”. – Львів, 8 січня 2006 р. (спільно з Українським католицьким університетом);

Фотовиставки “Війна після війни”. – Львів, 12 березня 2006 р. (разом з Центром досліджень геноциду і резистансу Литви);

Конференції та фотовиставки “Євген Коновалець і його доба”. – Львів, березень 2006.

Наукової конференції “Український визвольний рух 1920-х–1950-х рр.: актуальні проблеми дослідження”. – Дніпропетровськ, 22–23 вересня 2006 р. (спільно з Дніпропетровським національним університетом та Інститутом суспільних досліджень).

Презентації, ювілеї, історичні довідки та консультації:

Дядюк М.С. Підготувала в ЛНБ ім. В.Стефаніка експозицію видань з нагоди ювілею Я.Д.Ісаєвича. 10 березня 2006 р.

Зайцев Ю.Д. Виступив на засіданні Львівської організації СПУ про творчість і життєвий шлях письменника й колишнього політв'язня Богдана Когута з нагоди його 85-річчя. 17 березня 2006 р., а також на презентації третього тому творів

В.Чорновола – XIII форум видавців (Палац мистецтв, Львів, 16 вересня 2006 р.); взяв участь у державному відзначенні 30-річчя Української Гельсінкської групи (зокрема, у прес-конференції в УНІАН, панахиді на могилі Патріарха Володимира на Софійській площі, вечорі пам'яті Надії Світличної в Будинку вчителя, семінарі “Права людини: учора та сьогодні” в Будинку профспілок, урочистих зборах громадськості з нагоди 30-річчя УГГ у Київському будинку вчителя (Київ 8–10 листопада, 2006 р.).

Науменко К.С. Підготував для державних органів Києва та Львова довідки про розстріли польської професури нацистами на початку липня 1941 р. та розстріли органами НКВС в'язнів тюрми на Лонцького 24–26 червня 1941 р.

Співробітники відділу виступали офіційними опонентами на захистах:

А.Леди “Протестантські течії в релігійному житті українців Галичини у міжвоєнний період (1919–1939 рр.) (Львівський національний університет ім. І.Франка) – *Соляр І.*; Л.Бурачок “Громадсько-політична діяльність Осипа Назарука (1883–1940 рр.)” (Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника) – *Дядюк М.*

ПУБЛІКАЦІЇ

Патер І.Г.

Буковинці у Союзі визволення України // Покликання служити нації і людям. – Чернівці, 2006. – С. 70-83.

Селяни українських земель в Австро-Угорщині // Історія українського селянства. – Київ: Наук. думка, 2006. – Т. 1. – С. 498-514.

Аркуша О.Г.

Польські націонал-демократи та українське питання в Галичині на початку XX століття // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2005. – Вип. 39-40. – С. 149-202.

Енциклопедія сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 5. [Статті: “Галицький крайовий сейм”. – С. 331-332; “Галичина”. – С. 338-341 (співавт. М.Мудрий)].

Українське представництво в Галицькому сеймі 1901–1907 років // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. Т. 251. Праці історично-філософської секції. – Львів, 2006. – С. 191-239.

Батрак Л.О.

Відділ новітньої історії // Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – С. 91-103.

Спеціалізована вчена рада // Там само. – С. 158-160.

[Секрет. редкол.]: Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772 / НАН України, Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Львів: “Центр Європи”, 2006. – 296 с.

В'ятрович В.М.

Ставлення ОУН до євреїв. Формування позиції на тлі катастрофи. – Львів, 2006. – 144 с.

Ставлення ОУН до євреїв. 1920–1950 рр. // Український визвольний рух / Центр досліджень визвольного руху; Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Львів: Видавництво “Мс”, 2006. – Львів, 2006. – Зб. 7. – С. 155-207.

Збереження національної пам'яті: досвід Литви // Львівська газета. – 2006. – 2 лютого. – С. 4.

Ukrainiegiš sukilimų yugis b Baltijos palis // Genocidas ir rezistencija. – Vilnius. – 2006. – S. 116-123.

[Від. ред. та співупоряд.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 6. – 272 с.

[Відп. ред. та співупоряд.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 7. – 312 с.

[Відп. ред. та співупоряд.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 8. – 312 с.

Грицьків Р.Я.

Актуальні проблеми дослідження історії українського визвольного руху 1920-х–1950-х рр.: погляд з Дніпропетровська // Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 8. – С. 303-306.

На шляху до правди та порозуміння // Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 6. – С. 257-264.

На шляху до правди та порозуміння // Визвольний шлях. – 2006. – Грудень. – Кн. 12(705). – С. 120-127.

Науковий погляд з Дніпропетровська // Шлях перемоги. – 2006. – 11 жовтня.

[Співред. та співупоряд.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 6. – 272 с.

[Співред. та співупоряд.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 7. – 312 с.

[Співред. та співупоряд.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 8. – 312 с.

Дядюк М.С.

Листи Мілени Рудницької до Софії Русової: 1929–1938 рр. // Вісник НТШ. – Львів, 2006. – Ч. 36. – С. 40-44.

Забілий Р.В.

Підготовка та забезпечення маршів і постоїв рейдуючих відділів УПА // Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 6. – С. 170–183.

[Співред. та співупоряд.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 6. – 272 с.

[Співред. та співупоряд.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 7. – 312 с.

[Співред. та співупоряд.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 8. – 312 с.

Зайцев Ю.Д.

Енциклопедія історії України / НАН України, Інститут історії України. – Київ, 2005. – Т. 3. [Стаття “Євшан-зілля”. – С. 104-105].

“Нас ніхто не продав... Нас ніхто не зрадив”: Аудіоінтерв’ю Юрія Зайцева з Дмитром Квецком // Юсип Дмитро. Виклик долі: Політичний профіль в’язня сумління. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2005. – С. 136-141.

Енциклопедія сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 5. [Статті: “Воля і Батьківщина”. – С. 145-146; “Всеукраїнська ліга українських жінок (ВЛУЖ)”]. – С. 209 (співавт. Л.Купчик).

“Шкода, що можу вмерти за Україну тільки раз” [Інтерв’ю з Оксаною Пахолко про Ніла Хасевича, Василя Макуха, Аллу Горську та Валерія Марченка] // Експрес. – 2006. – 2–9 лютого.

Гориню – сімдесят // Експрес. – 2006. – 14–15 лютого.

“Слово “націоналіст” не варто носити на чолі” [Про Богдана Гориня] // Високий замок. – 2006. – 11 лютого.

“З вітрами часу я ставав на прю” [Про Михайла Осадчого] // Львівська газета. – 2006. – 23 березня.

Євген Пронюк став Героєм України [Інтерв’ю Наталії Вихопень] // Львівська газета. – 2006. – 27 вересня.

[Документ]: Квецко Д. З виступу на відзначенні 30-річчя Українського Національного Фронту. 3 квітня 1997 р. Аудіозапис Юрія Зайцева // Юсип Дмитро. Вказ. праця. – С. 132-135.

[Рецензент]: Різниченко О. Промінь з Одеси. До 30-х роковин Української Гельсінської групи. – Одеса: КА-ДО, 2006. – 68 с.

Луцький О.І.

Львів під радянською окупацією 1939–1941 рр. // Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 7. – С. 89-119.

Двадцятип’ятитомне видання творів Івана Франка: нереалізований проект? // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В.Стефаника. – Львів, 2006. – Вип. 14. – С. 856.

Науменко К.Є.

Енциклопедія історії України / НАН України, Інститут історії України. – Київ, 2005. – Т. 3. [Статті: “Єрошевич Петро Костянтинович”. – С. 127; “Єфремов Сергій”. – С. 133; “Іваненко Григорій Васильович”. – С. 396].

Царицинська доба Євгена Коновальця // Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 8. – С. 11-24.

Альфред Бізанц – видатний український військовик // Миколаївщина. Зб. наук. статей. – Львів, 2006. – Т. 3. – С. 233-253 [співавт. М.Литвин].

Бучми із Пустомит // Голос Народу (Пустомити). – 2006. – 14 січня.

Іван Курах із Сердиці // Голос Народу (Пустомити). – 2006. – 4 лютого.

Лесь Мартович // Голос Народу (Пустомити). – 2006. – 11 лютого.

Степан Гайдучок – спортсмен, лікар, патріот // Голос Народу (Пустомити). – 2006. – 8 квітня.

Січковий стрілець з Мурованого (Іван Сіак) // Голос Народу (Пустомити). – 2006. – 29 квітня.

Ранкові постріли на Вулецьких пагорбах // Високий замок. – 2006. – 1 липня.

Осип Курилас // Голос народу. – 2006. – 6 жовтня.

Посівнич М.Р.

Про генерала Тараса Чупринку (Романа Шухевича) / НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського. Львівське відділення. – Львів, 2006. – 32 с. [співавт.: Дашкевич Я., Кук В., Бойко В.].

Становлення Степана Бандери як Крайового Провідника ОУН // Вісник історико-меморіального музею Степана Бандери. Відп. ред. Б.Яневич. – Івано-Франківськ, 2006. – № 1. – С. 60-69.

Життя, присвячене свободі // За вільну Україну. – 2006. – 19 січня.

Символ визвольних змагань // За вільну Україну. – 2006. – 9 лютого.

Безсмертний генерал // За вільну Україну. – 2006. – 2 березня.

[Ред. та упоряд.]: Сусік Дмитро. З любові до свого народу. Спогади. – Львів, 2006. – 186 с. [співавт. І.Васюта].

[Ред. та упоряд.]: Степан Бандера: документи і матеріали (1920–1930 рр.). – Львів, 2006. – 248 с.

[Ред. та упоряд.]: Календар “Літопис Української Повстанської Армії. 2007”. – Львів, 2006. – 28 с. [співавт. І.Гомзяк].

Романюк М.В.

Сотня УПА “Непоборні” // Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 6. – С. 184-210.

[Співред. та співавт.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 6. – 272 с.

[Співред. та співавт.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 7. – 312 с.

[Співред. та співавт.]: Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 8. – 312 с.

Стасюк О.Й.

Енциклопедія історії України / НАН України, Інститут історії України. – Київ, 2005. – Т. 3. [Стаття “Ідея і чин”. – С. 417].

Енциклопедія сучасної України. – Київ, 2005. – Т. 4. [Стаття “Василенко Петро”. – С. 111].

Ідейно-політична стратегія ОУН-б повоєнного періоду // Український визвольний рух. – Львів, 2006. – Зб. 8. – С. 253-275.

Участь у наукових конференціях

Аркуша О.Г.

Польські націонал-демократи та українське питання в Галичині на початку ХХ ст. // Звітна конференція викладачів і аспірантів історичного факультету ЛНУ ім. Івана Франка (Львів, 13–14 лютого 2006 р.).

Львів як символ польсько-українського протистояння на початку ХХ ст. // VII міжнародна конференція “Львів: місто–суспільство–культура” (Львівський національний університет ім. Івана Франка; Педагогічна академія ім. Комісії національної освіти у Кракові, 20–22 квітня 2006 р.).

Polsko-ukraïskie dyskusje o charakterze narodowym Galicji Wschodniej na poczNetku XX wieku // Міжнародна конференція “Формули патріотизму в Східній і Центральній Європі від нового часу до сучасності” (Краків, 14–16 вересня 2006 р.).

В'ятрович В.М.

Рейди УПА на терени Чехословаччини в контексті міжнародної стратегії українського підпілля // Міжнародна конференція “Українська Повстанська Армія в історії повосенної Словаччини (1945–1947)” (Університет Матея Бели, Банська Бистриця, 16 березня 2006 р.).

Особливості досліджень українського визвольного руху // Міжнародна наукова конференція “КГБ в Балтійських країнах: історія, політика, люстрація” (Центр досліджень геноциду і резистансу Литви, Вільнюс, 6 квітня 2006 р.).

Чехословаччина очима українських повстанців 1945–1948 // Міжнародна конференція Словацька республіка 1939–1945 очима молодих істориків (Університет Матея Бели, Банська Бистриця, 19–20 квітня 2006 р.).

Євген Коновалець – постать на тлі епохи // Наукова конференція (Львівська обласна державна адміністрація, Центр досліджень визвольного руху, 13 червня 2006 р.).

Ставлення ОУН до євреїв // Наукова конференція “Український визвольний рух 1920–1950-их рр. Актуальні питання дослідження (Дніпропетровський національний університет, Інститут суспільних досліджень, Центр досліджень визвольного руху, 22–23 вересня 2006 р.).

Діяльність ОУН–УПА на південно-східних теренах Польщі 1944–1947 рр. // Міжнародна наукова конференція “Україна–Польща: важкі питання”. (Торунь, 11–12 жовтня 2006 р.).

Характеристика діяльності українського підпілля: спроба кількісного і якісного аналізу // Міжнародна конференція

“Польське незалежницьке підпілля на тлі антикомуністичних конспірацій в Центральній-Східній Європі 1944–1956. Спроби підсумків (Люблін, Інститут національної пам'яті, 19–22 листопада 2006 р.).

Зайцев Ю.Д.

Концепції державотворення в опозиційній думці 1960–1980-х рр.: Український національний фронт та Українська загальнонародна організація // Міжнародний науковий Конгрес українських істориків “Українська історична наука на шляху творчого поступу” (Волинський державний університет ім. Лесі Українки, 17–19 травня 2006 р.).

Опозиційний рух в Україні 1960–1980-х рр. і діаспора // Друга міжнародна наукова конференція “Українська діаспора: проблеми дослідження” (Інститут досліджень української діаспори Національного університету “Острозька академія”, 22–23 травня 2006 р.).

Трансформація руху опору комуністичному режимові: від підпілля до правозахисту (1960–1970-і рр.) // Республіканська наукова конференція “Українська Громадська Група сприяння виконанню Гельсінських угод”. З нагоди 30-ї річниці створення (Київ, Видавництво “Смолоскип”, 10 листопада 2006 р.).

Участь в обговоренні // Круглий стіл “Феномен Івана Дзюби” (Київський палац мистецтв “Український дім”, 17 листопада 2006 р.).

Науменко К.Є.

Галичани в Росії у 1914–1920 рр. // Історичний лекторій (Москва, Бібліотека української літератури, 15 січня 2006 р.).

Соляр І.

Ю.Романчук в оцінці І.Франка // Міжнародна наукова конференція присвячена 150-річчю І.Франка (Львівський національний університет ім. Івана Франка, 27 вересня 2006 р.).

Українська інтелігенція Західної України (1920–30-ті рр.)
// Історичний лекторій (Москва, Бібліотека української літератури, 15 грудня 2006 р.).

Посівнич М.Р.

Євген Коновалець та Степан Бандера: лідери двох поколінь // Наукова конференція “Євген Коновалець на тлі епохи” (Львівська обласна державна адміністрація; Центр досліджень визвольного руху, 13 червня 2006 р.).

ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

2006 рік для відділу української мови був одним зі звичних у науковому житті і водночас особливим. Кінець року ознаменувало нагородження Державною премією фундаментальної праці “Атлас української мови” (Т. I: Полісся, Середня Наддніпрянина і суміжні землі. – Київ, 1984; Т. II: Волинь, Наддніпрянина, Закарпаття і суміжні землі. – Київ, 1988; Т. III: Слобожанщина, Донеччина, Нижня Наддніпрянина, Причорномор’я і суміжні землі. – Київ, 2001), другий том якого готували до друку співробітники нашого відділу. Професор Ярослава Закревська – член редколегії усіх томів Атласу і відповідальний редактор II тому, серед авторів – Лідія Григорчук, Михайло Онишкевич. На різних етапах підготовки праці до друку брали участь також Дмитро Гринчишин, Євген Жеребецький, Олександра Захарків.

Історики мови продовжували працю над унікальним виданням – “Словником української мови XVI – першої половини XVII ст.” Укладачі, редактори, друкарі завершували роботу над наступним, тринадцятим випуском. На щорічні випуски словника чекає науковий світ, що, засвідчив зокрема, і Форум видавців у Львові.

Група діалектологів працювала одразу над кількома проблемами: укладанням “Словника гуцульських говірок” (А–В), підготовкою до друку збірника “Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації”, а також над виданнями серії “Діалектологічна скриня”: Олекса Горбач “Ар’о в Україні”, Гаврило Шило “Наддністрянський ре’іональний

словник”, Микола Не’рич “Словник березівської говірки: причинки до словника гуцульського говору” (перша книжка серії – “Українські говірки Румунії” Миколи Павлюка та Івана Робчука “Українські говірки Румунії”, 2003). Згадані праці продовжують традицію публікації робіт визначних мовознавців, у яких порушено проблеми української діалектології. У серії публікуватимемо також класику української діалектологічної науки та сучасні дослідження. Окрім цього, Н.Хобзей, О.Сімович, Т.Ястремська, Г.Дидик-Меуш працювали над створенням словника мови українського Львова ХХ ст. – “Лексикон львівський”

Важливою подією в науковому житті відділу стала Міжнародна наукова конференція “Українці XVI–XVII століть кризь призму слова” (орґкомітет: Н.Хобзей, Г.Дидик-Меуш, О.Кровицька).

У рамках проекту Інституту слов’янознавства (м. Москва) для Діалектологічного атласу балканських мов Н.Хобзей провела експедиції в с. Межиброди Стрийського району Львівської області.

Аспірантка відділу І.Черевко (керівник – Д.Гринчишин) у червні 2006 р. успішно захистила дисертацію “Семантико-структурна та стильова характеристика фразеологізмів в українських пам’ятках XVI–XVII ст.” Від листопада ц. р. аспіранткою відділу стала О.Рим’як (керівник – Н.Хобзей), яка студіюватиме проблему транзитивності дієслів у пам’ятках XVI–XVII ст. і в сучасній українській мові.

Упродовж року у відділі опубліковано: “Словник української мови XVI – першої половини XVII ст.” (12 вип.); Олекса Горбач “Ар’о в Україні”, “Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації”.

ПУБЛІКАЦІЇ

Хобзей Н.В.

Міфологічна лексика в “Галицько-руських народних приповідках” Івана Франка // Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Т. 250: Праці філологічної секції. – Львів, 2005. – С. 449-468.

Проблема “свій – чужий (інший)” у мовному просторі Львова // Міжнародна етнолінгвістична конференція “Opozycja swuj / obcy (inny) w jęzzykach i kulturach siowiacskich” (Люблін (Польща), листопад 2006): Тези доповідей. – Люблін, 2006. – С. 17-18.

[Рец.]: Новаторство в царині української історичної діалектології [на кн.]: В.Мойсієнко “Фонетична система українських поліських говорів у XVI–XVII ст.” [у співавт. з Г.Дидик-Меуш] // Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації / Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України. Відп. ред. П.Гриценко, Н.Хобзей. – Львів, 2006. – С. 371-379.

[Відп. ред.]: Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації / Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України. – Львів, 2006. – 432 с.

[Член редкол.]: Олекса Горбач. Ар’о в Україні / Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України. Редкол.: А.-Г.Горбач, М.Чікало, Н.Хобзей, Т.Ястремська, О.Сімович. – Львів, 2006. – 686 с.

Войтів Г.В.

Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. / Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України. Відп. ред. Д.Гринчишин. – Львів, 2006. – Вип. 12. – С. 6-8 [укладання статей *зловене – злодій*].

Гринчишин Д.Г.

Словник-довідник з культури української мови. – Вид. 3-є, виправлене. – Київ: Знання, 2006. – 367 с. [у співавторстві].

Ономастичні дослідження проф. Юліана Редька // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів, 2006. – Вип. 38. – Ч. 2. – С. 176-181.

Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Львів, 2006. – Вип. 12. – С. 209-218 [укладання статей *зъ – зъєднотися*].

[Відп. ред.]: Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. – Львів, 2006. – Вип. 12. – 244 с.

Дидик-Меуш Г.М.

[Рец.]: Новаторство в царині української історичної діалектології [на кн.]: В.Мойсієнко “Фонетична система українських поліських говорів у XVI–XVII ст.” [у співавт. Н.Хобзей] // Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. – Львів, 2006. – С. 371-379.

Єдлінська У.Я.

Кирило Студинський: Життєписно-бібліографічний нарис / Наукове товариство ім. Шевченка. – Львів, 2006. – 309 с.

[Співред.]: Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. / Відп. ред. Д.Гринчишин. – Львів, 2006. – Вип. 12. – 244 с.

Кровицька О.В.

Українська лексикографія: теорія і практика. – Львів, 2005. – 174 с.

Історія української мови у творчій спадщині “Руської Трійці” // Вісник Запорізького національного університету: Зб. наук. статей. Філологічні науки. – Запоріжжя, 2006. – № 2. – С. 146-151.

Лексикографічні джерела як відображення мовного світу українців // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів, 2006. – Вип. 1. – С. 95-100.

Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. – Львів, 2006. – Вип. 12. – С. 3-6 [укладання статей *зливати – злобитися*].

[Співред.]: Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. – Львів, 2006. – Вип. 12. – 244 с.

Осташ Н.Л.

До вивчення українських народних ботанічних назв: *квасоля* (*Phaseolus vulgaris* L.) // Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. – Львів, 2006. – С. 193-204.

Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. – Львів, 2006. – Вип. 12. – С. 8-9, 10-85 [укладання статей *злодейски – злоєреченіє, зложыти – знакомый*].

Осташ Р.І.

Із життя сучасних українських прізвиськ. 3 // Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. – Львів, 2006. – С. 293-302.

Механізми взаємодії індивідуальних, родових і родинних прізвиськ // Традиційне і нове у вивченні власних імен: Тези доповідей Міжнародної ономастичної конференції. – Донецьк; Горлівка; Святогірськ, 2005. – Донецьк, 2006 – С. 105-106.

Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. – Львів, 2006. – Вип. 12. – С. 218-244 [укладання статей *зъєднотися – зять*].

Українські особові імена середини XVII ст. як об'єкт лексикографії. 8 // Студії з ономастики та етимології. 2006. – Київ, 2006. – С. 174-185.

Українці XVI–XVII ст. крізь призму власних особових імен // Матеріали Міжнародної конференції “Славянская ономастика в етимологическом, хронологическом и ареальном аспектах” (Гомель, Беларусь, 6–7 октября 2006 г.). – Гомель, 2006. – С. 100-105.

[Рец.]: Скарбниця імен [на кн.]: Трійняк І.І. Словник українських імен. – К.: Довіра, 2005. – 509 с. // Українська мова. – 2006. – №3. – С. 117-121.

Полюга Л.М.

Словник синонімів української мови. – Вид 2-е. – К.: Довіра, 2006.– 478 с.

Повний словник антонімів української мови. – К.: Довіра, 2006.– 510 с.

Збірник тестових завдань та методичних матеріалів з української мови // Посібник для слухачів підготовчих курсів та вступників до НУ “Львівська політехніка”. Вид. 3, випр. і доп. – Львів, 2006. – 340 с. [у співавторстві: Г.Л.Вознюк (відп. ред.) та ін.].

Основні засади словникарської праці (Роздуми лексикографа) // Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку: Збірник наук. праць, присвячених 100-річчю від дня народження проф. С.Самійленка. – Запоріжжя, 2006. – С. 107-115.

Словники споріднених термінологічних систем у процесі розвитку сучасної української термінології // Проблеми української термінології: Зб. ІХ Міжнарод. наук. конф. – Львів, 2006. – С. 38-41 [у співавторстві].

Складові елементи словників (Із досвіду лексикографа) // Записки з українського мовознавства. – Одеса, 2006. – Вип. 16. – С. 186-195.

Українське словництво на переломі тисячоліть // Українознавчі студії: Наук.-теоретич. журнал Інституту українознавства при Прикарпатському нац. ун-ті ім. В.Стефаника. – Івано-Франківськ, 2005–2006. –№ 6–7. – С. 17-25.

[Відп. ред.]: Вісник НУ “Львівська політехніка”: Проблеми української термінології. – Львів, 2006. – № 559. – 311 с.

[Відп. ред.]: Проблеми української термінології: Збірник ІХ міжнародної наук. конф. – Львів, 2006. – 210 с.

[Член редкол.]: Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. – Львів, 2006. – 432 с.

Рим'як О.Є.

До проблеми категорії перехідності/неперехідності дієслова // Актуальні проблеми дослідження граматики та лексикології:

Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції 4–5 жовтня 2006 р. – Вінниця: ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 2006. – С. 51-56.

Сімович О.І.

Словник вербальних символів: *вінок* // Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. Львів, 2006. – С. 311-317.

[Рец.]: Чин нерукотворний: рослини Старого та Нового Завітів [на кн.]: Barbara Szczepanowicz. Atlas roślin biblijnych: pochodzenie, miejsce w Biblii i symbolika. – Kraków, 2004. – 272 s. // Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. – Львів, 2006. – С. 395-362.

[Член редкол.]: Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. – Львів, 2006. – 432 с.

[Член редкол.]: Олекса Горбач. Ар'о в Україні. – Львів, 2006. – 686 с.

Черевко І.В.

Семантико-структурна та стильова характеристика фразеологізмів в українських пам'ятках XVI–XVII ст.: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Львів, 2006. – 18 с.

Вираження психоемоційного стану людини засобами фразеології (на матеріалі пам'яток української мови XVI–XVII ст. // Вісник Запорізького національного університету: Зб. наук. статей. Філологічні науки. – Запоріжжя, 2006. – С. 281-287.

Чікало М.І.

Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. – Львів, 2006. – Вип. 12. – С. 9-10 [укладання статей *зложене – зложити*].

[Ред.]: Словник української мови XVI – першої половини XVII ст. – Львів, 2006. – Вип. 12. – 244 с.

[Член редкол.]: Олекса Горбач. Ар'о в Україні. – Львів, 2006. – 686 с.

Ястремська Т.О.

Ареальна характеристика лексики пастухування гуцульського говору // Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. Львів, 2006. – С. 181-192.

[Рец.]: Ихтіологічний лексикон Валентини Усачової [на кн.]: Усачева В.В. Славянская ихтиологическая лексика: Принципы и способы номинации. Обратный словарь. – М.: Индрик, 2003. – 349 с. // Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. – Львів, 2006. – С. 181-192.

[Член редкол.]: Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації. – Львів, 2006. – 432 с.

[Член редкол.]: Олекса Горбач. Ар'о в Україні. – Львів, 2006. – 686 с.

Участь у конференціях, семінарах, школах

Гринчишин Д.Г.

Середньовічні школи та їх відображення в українських пам'ятках // XVII наукова сесія Наукового товариства ім. Шевченка (Львів, 21 березня 2006 р.).

Мова української школи XVI–XVII ст. // Міжнародна наукова конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова” (Львів, 11–12 травня 2006 р.).

Іван Франко як мовознавець // Семінар учителів м. Львова. (Львів, березень 2006 р.).

Іван Франко – видавець і дослідник давніх писемних пам'яток // Міжнародний науковий кон'рес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (Львів, 27 вереня – 1 жовтня 2006 р.).

Дидик-Меуш Г.М.

Лікування як мистецтво і ремесло в староукраїнській літературі // Міжнародна наукова конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова” (Львів, 11–12 травня 2006 р.).

Сесія “Українсько-польські мовні контакти” (Варшава, березень–квітень 2006 р.).

Кровицька О.В.

Пам'ятки староукраїнської мови у спадщині Василя Сімовича // XVII наукова сесія Наукового товариства ім. Шевченка (Львів, 21 березня 2006 р.).

Концепт “люди” у соціально-культурному і мовному просторі XVI–XVII ст. // Міжнародна наукова конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова” (Львів, 11–12 травня 2006 р.).

Славістичні праці проф. В.Вітковського // “Славістичний колоквиум” (Львів, травень 2006 р.).

Історія української мови у творчій спадщині “Руської Трійці” // Всеукраїнська наукова конференція “Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку” (до 100-річчя від дня народження професора С.П.Самійленка) (Запоріжжя, 12–13 жовтня 2006 р.).

Історична лексика в курсі української мови як іноземної // Міжнародна науково-методична конференція “Теорія і практика викладання української мови як іноземної” (Львів, жовтень 2006 р.).

Остап Н.Л.

Господарювання українців у XVI–XVII ст. у слові // Міжнародна наукова конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова” (Львів, 11–12 травня 2006 р.).

Остап Р.І.

Українці XVI–XVII ст. крізь призму власних особових імен // Міжнародна наукова конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова” (Львів, 11–12 травня 2006 р.).

Холмські прізвища в апропонімічному просторі України // Міжнародна наукова конференція “Західнополіський діалект у загальноукраїнському і всеслов'янському контекстах” (Луцьк, 16–17 травня 2006 р.).

Нові тенденції у вивченні української історичної антропонімії // Всепольська ономастична конференція (Краків, вересень 2006 р.).

Українці XVI–XVII ст. крізь призму власних особових імен // Слов'янська ономастика в етимологічному, хронологічному і ареальному аспектах (Гомель, Білорусь, 6–7 жовтня 2006 р.).

Полюга Л.М.

За бортом 50-томника Івана Франка // Круглий стіл “І.Франко: еволюція світогляду і сучасна інтерпретація творчості” (Львів, 16 березня 2006 р.).

Г.Ф.Шило та його “Регіональний словник наддністрянських говорів” // Міжнародна наукова конференція “Пам’яті професора Г.Шила” (Дрогобич, 23 травня 2006 р.).

Концепт ВІРА в мові українців XVI–XVII ст. // Міжнародна наукова конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова” (Львів, 11–12 травня 2006 р.).

Словники споріднених термінологічних систем у процесі розвитку сучасної української термінології // IX міжнародна наукова конференція “Проблеми української термінології” (Львів, 19 вересня 2006 р.) [у співдоповіді].

Концепція державної мовної політики в Україні // Учтельська конференція на тему “Виховуймо патріотів” (Львів, 21 вересня 2006 р.).

І підеш ти в мандрівку століть з мого духа печаттю (І.Франко про джерела збагачення національної мови, культури, інтелекту) // Міжнародний науковий кон’рес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (Львів, 27 вересня –1 жовтня 2006 р.).

Основні засади словникарської праці (Роздуми лексикографа) // Всеукраїнська наукова конференція “Східнослов’янські мови в їх історичному розвитку (до 100-річчя від дня народження проф. С.Самійленка) (Запоріжжя, 12–13 жовтня 2006 р.).

Рим’як О.Є.

Сесія “Українсько-польські мовні контакти” (Варшава, березень–квітень 2006 р.).

До проблеми категорії перехідності/неперехідності дієслова // Міжнародна науково-теоретична конференція “Актуальні проблеми дослідження граматики та лексикології” (Вінниця, 4–5 жовтня 2006 р.).

Сімович О.І.

Сесія “Українсько-польські мовні контакти” (Варшава, березень–квітень 2006 р.).

Евфемізми у весільному фольклорі // Міжнародна наукова конференція “Мовне “табу” та евфемізація у слов’янських діалектах” (Люблін, Польща, травень 2006 р.).

Хобзей Н.В.

До проблеми евфемізмів у праці “Лексикон львівський” // Міжнародна наукова конференція “Мовне “табу” та евфемізація у слов’янських діалектах” (Люблін (Польща), травень 2006 р.).

Проблема “свій – чужий (інший)” у мовному просторі Львова // Міжнародна етнолінгвістична конференція “Orozycja swuj / obcy (inny) w jkzykach i kulturach siowiacskich” (Люблін, Польща, листопад 2006 р.).

[Лекція]: Етнолінгвістичний погляд на укладання словникових статей // Школа-семінар “Актуальні проблеми етнолінгвістики” (Житомир, 7 квітня 2006 р.).

[Лекція]: Етнолінгвістика: школи та проблеми дослідження [для студентів українського відділення Московського державного університету ім. М.В.Ломоносова] (Львів, вересень 2006 р.).

Черевко І.В.

Поняття “страждання” в українській фразеології XVI–XVII ст. // Міжнародна наукова конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова” (Львів, 11–12 травня 2006 р.).

Вираження психоемоційного стану людини засобами фразеології (на матеріалі пам’яток української мови XVI–XVII ст.) // Всеукраїнська наукова конференція “Східнослов’янські мови в їх історичному розвитку (до 100-річчя від дня

народження професора С.П.Самійленка)” (Запоріжжя, 12–13 жовтня 2006 р.).

Чікало М.І.

Назви предметів інтер’єру в пам’ятках XVI–XVII ст. // Міжнародна наукова конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова” (Львів, 11–12 травня 2006 р.).

Ястремська Т.О.

Табу в пастухуванні // Міжнародна наукова конференція “Мовне “табу” та евфемізація у слов’янських діалектах” (Люблін (Польща), травень 2006 р.).

Гуцульське пастухування як феномен традиційної культури українців // Школа-семінар “Актуальні проблеми етнолінгвістики” (Житомир, 7 квітня 2006 р.).

Мовний портрет українців XVI–XVII ст. – погляд сучасника

У мовознавчому світі відділ української мови Інституту українознавства ім. І.Крип’якевича славиться, серед іншого, щорічними діалектологічними семінарами (почин і організація завідувача відділу Н.Хобзей). До них долучилася проведена цьогогоріч, без сумніву, унікальна за тематикою і проблематикою Міжнародна конференція “Українці XVI–XVII ст. крізь призму слова”, присвячена знаменитій відділівській картотеці “Словника української мови XVI – I половини XVII ст.”, а якщо брати ширше – то давньому українському слову й усім тим, хто його розуміє, досліджує і шанує.

Конференція об’єднала добірне гроно істориків та мовознавців України і з-за кордону. За традицією розпочав пленарне засідання директор Інституту Я.Ісаєвич і виголосив доповідь “Писемні мови та мовлення давнього Львова”. Наступні доповідачі підтримали заданий високий науковий рівень: проф.

В.Передрієнко (Київ) “Український козак і селянин II половини XVI–XVII ст.”, проф. Л.Полюга (Львів) “Концепт *віра* в українських текстах XVI–XVII ст.”, Л.Гнатюк (Київ) “Мовний світ українців у контексті староукраїнської мовної свідомості”, Д.Гринчишин (Львів) “Мова української школи XVI–XVII ст.”, М.Мозер (Відень) “Українська лексика у граматиці Лаврентія Зизанія”.

Із нетривалими перервами в роботі конференції її учасники та гості мали змогу упродовж двох днів роботи вислухати й обговорити цікаві і ґрунтовні доповіді по-справжньому щиро заан’ажованих у свою справу науковців: істориків мови – лексикографів і лексикологів: проф. А.Фаловський (Краків), М.Чікало (Львів), Р.Корзо (Москва), О.Кровицька (Львів), І.Фаріон (Львів), Н.Осташ (Львів), У.Добосевич (Львів), М.Скаб (Чернівці), Н.Заболотна (Київ), О.Зелінська (Умань), Т.Бичкова (Тернопіль), М.Брус (Івано-Франківськ), О.Ташкович (Будапешт), Ю.Осінчук (Київ), Н.Нетреба-Багнюк (Львів), М.Кулієвич (Львів); діалектологів: Н.Хобзей (Львів), Е.Рудольф (Варшава), Г.Гримашевич (Житомир), С.Яценко (Житомир); граматики Р.Петкавичус (Будапешт), Т.Висоцька (Львів)), фразеологів (О.Ковач (Будапешт), А.Івченко (Львів), І.Черевко (Львів), В.Денисюк (Умань); стилістів проф. Н.Бабич (Чернівці), Л.Ткач (Чернівці), І.Гуцуляк (Чернівці); ономастів Р.Осташ (Львів), З.Купчинська (Львів); істориків Р.Голик (Львів).

Особливою подією конференції стала презентація унікальної книги – монографії проф. Олекси Горбача “Ар’о в Україні”, яка, будучи “у форматі” габілітаційної праці недоступною для допитливого читача упродовж десятиліть, не втратила актуальності й побачила світ завдяки самовідданій праці редколегії: А.-Г.Горбач, М.Чікало, Н.Хобзей, Т.Ястремської та О.Сімович.

Ганна Дидик-Меуш

ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Спрямованість наукових програм Інституту на дослідження, які б мали не тільки наукову вартість, а й суспільний резонанс, впливає з характеру нашого наелектризованого політичними пристрастями часу.

Можливість такого поєднання засвідчує низка інститутських видань останнього часу. В масштабах Інституту обидвом критеріям особливо відповідає науковий проект “Історія Львова” у 3-х томах, що наближається до завершення. Погоджуюся з критикою дирекції, що відділ української літератури міг би зробити більше для цієї історії. На жаль, сталося так, що деякі матеріали виявилися не на рівні вимог і редакційній колегії довелося відхилити їх і перезамовити ці розділи іншим авторам з-поза меж Інституту. Добре, що вийшло на краще.

Але цей недолік у роботі (відділ усе-таки поза цим проектом не залишався) компенсується певними досягненнями. 2006 рік був роком Івана Франка. Одна Ярослава Мельник зробила стільки, що її праці гідно репрезентують доробок цілого відділу. Маю на увазі її рунтовну монографію “Іван Франко й *biblia arosyryha*”, яка стала основою її докторської дисертації, успішно захищеної у Львівському національному університеті ім. Івана Франка. Крім цієї монографії, Я.Мельник підготувала до видання п’ятитомовий корпус апокрифів і легенд, зібраних і впорядкованих І.Франком, з рунтровою передмовою. Про наукову вагомість франкознавчих досліджень Я.Мельник свідчить і те, що її дослідження “І остатня часть дороги: Іван Франко 1908–1916” власним коштом перевидало видавництво “Коло” (Дрогобич).

Співробітники відділу (М.Ільницький, В.Криса, Т.Лучук, Я.Мельник, Л.Сеник) виступили з доповідями на Міжнародному конгресі “Іван Франко: дух, наука, думка, воля”, організованому Львівським національним університетом ім. Івана Франка та виступили зі статтями у 201 томі Наукового Товариства імені Шевченка, присвяченому 150-річчю від дня народження письменника і вченого.

Дещо із запланованого до Франкового ювілею не вдалося здійснити. Так, зупинилася у комп’ютерному вигляді укладена своєрідна антологія літературно-критичних статей про І.Франка західноукраїнських учених та письменників 20–30-х рр. Сподіваюся, що франкознавство буде розвиватися і після ювілею письменника і цей збірник не втратить своєї актуальності.

Ідея створення колективного дослідження польсько-українських взаємин, яке б охоплювало історичний та культурно-мистецький аспекти, прихильно сприйнята у відділі. Саме в такому руслі скоординовано індивідуальні плани в рамках запланованої на 2006–2009 рр. колективної теми “Літературний Львів як інтертекст”. Для реалізації такої теми Львів дає багатий матеріал.

Відділ української літератури, як, зрештою, й інші відділи Інституту, є ланкою, яка пов’язує академічну науку з вузівською педагогічною практикою, оскільки частина співробітників поєднує дослідницьку роботу з викладацькою працею. У 2007 р. на засадах співучасника відділ української літератури разом з кафедрою теорії літератури та порівняльного літературознавства Національного університету ім. Івана Франка запланував провести широку наукову конференцію “Література в системі міждисциплінарних зв’язків”. Окремо хотів би відзначити координацію роботи відділу з Інститутом літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України та літературознавчою комісією НТШ.

І все ж хотів наголосити, що для успішної роботи відділу вкрай необхідно його поповнення молодими співробітниками

та підготовка аспірантів. Гальмують і деякі фактори технічного характеру, зокрема відсутність у відділі комп'ютера, якого не можемо допроситися від дирекції уже протягом трьох років, що як на сьогодні є печерним анахронізмом. Як завжди, сподіваємося на краще.

ПУБЛІКАЦІЇ

Ільницький М.М.

Між ідеологією і естетикою: Франкознавчі дослідження 20–30-х рр. ХХ ст. у Західній Україні // Записки НТШ. Праці філологічної секції (150-й річниця від народження Івана Франка присвячується). – Львів, 2005. – Т. 250. – С. 261-281.

Біля джерел наукового франкознавства // Дзвін. – 2006. – № 2. – С. 127-129.

Історик як покликання (до 70-річчя академіка Я.Ісаєвича) // Там само. – № 3. – С. 133-135.

Франкіана Якима Яреми // Там само. – № 8. – С. 146-149.

Відобразити сьогоднішній погляд на літературний процес (обговорення проекту “Історії української літератури” в 10-ти томах) // Слово і час. – 2006. – № 4. – С. 58.

Поєдинок із собою: Проблема двійництва в “Поєдинку” І.Франка і “Двійнику” Ф.Достоевського // Там само. – № 8. – С. 18-27.

Риси автобіографізму і “рольової” лірики в “Зів’ялому листі” Івана Франка // Наш голос. Місячник Союзу українців в Румунії. – Бухарест, 2006. – № 144. – С. 6-8.

Сербські сюжети української фольклорної балади // Іван Франко и сербы. – Нови Сад, 2006. – С. 84-90.

Цілісність особистості (До 75-річчя І.Дзюби) // Дивослово. – 2006. – № 7. – С. 57.

“Сприймати світ до всіх його глибин...” (До 70-річчя І.Драча) // Дивослово. – 2006. – № 10. – С. 53-55; №11. – С. 55-57.

Слідами Івана Франка на Бойківщині // Етнос і культура. Часопис Івано-Франківського ун-ту ім. В.Стефаніка. – Івано-Франківськ, 2006. – № 3. – С. 16-19.

Школа матеріної пісні: Передмова і публікація народних пісень з голосу Ганни Ільницької та ін. Записи мелодій Я.Ільницького та І.Майчика // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Львів, 2006. – Вип. 37. – С. 450-462.

[Упоряд. автор передм., наук. апарату] Поети “Молодої” Музи. – К.: Дніпро, 2006. – 670 с.

[Рец.]: Перша монографія про Дмитра Чижевського [на кн.]: Надъярных Н.О. Единство смысла. – Москва, 2005. – 366 с. // Дзвін. – 2006. – № 9. – С. 147-149.

Криса Б.С.

Іван Франко як посередник між “старим” і “новим” періодами української літератури // Записки НТШ. Праці філологічної секції. – Львів, 2005. – Т. 250. – С. 177-186.

Бароковий код у поезії Богдана-Ігоря Антонича // Українське літературознавство. – Львів, 2006. – Вип. 67. – С. 148-155.

“Галицька школа” в літературі княжої доби // Християнська спадщина Галицько-Волинської держави. Матеріали міжн. наук. конференції. – Івано-Франківськ; Галич, 2006. – С. 413-417.

[Рец.]: “На тім інтереснім, але труднім полі” [на кн.]: Ярослава Мельник. Іван Франко й biblia аросурпа. – Львів, 2006. – 498 с. // Дзвін. – 2006. – № 8. – С. 168-169.

Лучук Т.В.

Феномен англо-української літературної двомовності в контексті українського літературного процесу другої половини ХХ ст. // Літературознавчі зошити. – Львів, 2006. – Вип. 7. – С. 57-60.

[Перекл. з давньогр.] Тіртей. Моностих (“Серце вогненного лева...”); Сапфо. “Пірнув молодик у хмару...”; Архілох. Лихоліття (“Главку, видиво незвичне...”); Ніч удень (“Все на світі може бути...”); Семонід з Амор’осу. Жіноча порода

“Спочатку жінку бог не сотворив з умом...” // Давньогрецька лірика в українських перекладах: Хрестоматія / Упоряд. І.П.Мегела. – Київ: Аверс, 2006. – С. 57; 116; 275-276; 360.

Мельник Я.І.

Іван Франко й *biblia arostypha*. – Львів: Вид-во УКУ, 2006. – 512 с.

“...І остатня часть дороги”. Іван Франко: 1908–1916. – Дрогобич: Коло, 2006. – 439 с.

Апокрифіка Івана Франка: проблеми рецепції та інтерпретації: Автореф. дис. ... докт. філол. наук / ЛНУ ім. Івана Франка. – Львів, 2006. – 36 с.

Апокрифічний код Франкового тексту // Записки НТШ. Праці філологічної секції. – Львів, 2005. – Т. 250. – С. 67-92.

“Найвизначніша того роду поява в слов’янській науці” // Апокрифи і легенди з українських рукописів. Зібрав, упорядкував і пояснив д-р Іван Франко. Т.1. Апокрифи старозавітні / Репр. видання 1896 року. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2006. – С. 5-42.

“І ту страшну історію у власнім серці”: “Повість про діяння св. Апостолів Андрія і Матвія” і поезія І.Франка “Як голова болить” // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті і матеріали. – Львів, 2006. – Вип. 68. – С. 75-83.

Старозавітні сторінки творчості Івана Франка: “Пісня Дебори” // Там само. – С. 247-260.

Мотиви Першої світової війни у творчості Івана Франка та Осипа Турянського // Іван Франко и срби. Зборник радова са ме•народног симпозијма одержан у Новом Саду 25-27 новембра 1996. – Нови Сад, 2006. – С. 153-162.

Сеник Л.Т.

Вчителька нашої державності // Життя, віддане Україні: Спогади про Іванну Блажкевич. – Тернопіль, 2006. – С. 74-78.

Іван Франко і його поема “Мойсей” // Вісник НТШ. – Львів, 2006. – Ч. 35. – С. 11-14.

Іван Франко і світ (огляд літератури з кінця 50-х років ХХ ст. до сьогодні) // Питання сорабістики. – Львів: Будишин, 2006. – С. 13-18.

Мотив безпеки (загрози) в екзистенційному вимірі ліричного героя та його еволюція в літературі ХХ століття // Українське літературознавство. – Львів, 2006. – Вип. 67. – С. 76-90.

Українська література ХХ: погляд крізь століття // Наукові записки. Серія: філологічні науки (літературознавство). – Кіровоград, 2006. – Вип. 64. – Ч. 2. – С. 165-175.

Повернення свободи творчості: лірика В.Стуса як відродження національної традиції протесту і непокори // Наукові записки. Серія філологічна. (Зб. на пошану 35-річчя наук.-пед. праці та 60-річчя від дня народж. доктора філол. наук, проф. М.Зимомря. – Кіровоград, 2006. – Вип. 69. – Ч. 2. – С. 143-150.

Прочитання людської долі: [Передмова] // Зимомря М. Долі в людях: Нариси. Інтерв’ю. – Дрогобич, 2006. – С. 3-4.

Участь у наукових конференціях

Ільницький М.М.

Біля джерел наукового франкознавства // Сімнадцята наукова сесія Наукового товариства імені Шевченка (Львів, 30 березня 2006 р.).

Ідеї О.Потебні в наукових працях І.Дзюби // Круглий стіл Національного університету “Києво-Могилянська академія” та Інституту літератури імені Т.Шевченка НАН України “Феномен Івана Дзюби” до 75-річчя від дня народження ученого (Київ, 17 листопада 2006 р.).

Поєдинок із собою: проблема двійництва в “Поєдинку” І.Франка і “Двійнику” Ф.Достоевського // Міжнародний конгрес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.).

“Ой, перевізнику, перевези мене...”: порівн.. аналіз фолькл. балади у записах І.Франка і Г.Льницької // Наук. симпозіум присвяч. 150-річчю від народження І.Франка (Бухарестський ун-т., 8 грудня 2006 р.).

Крива Б.С.

Віршований текст Дмитра Туптала як перехрестя середньовічних і ранньоновітніх тенденцій // Наукова конференція “Дмитро Туптало у світі українського бароко” (Львів, 25–26 травня 2006 р.).

“Галицька школа” в літературі княжої доби // Наукова конференція “Християнська спадщина Галицько-Волинської держави” (Івано-Франківськ; Галич, 30 жовтня 2006 р.).

Середньовічні візії Івана Франка // Міжнародний конгрес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.).

“Мій Ізмарагд” Івана Франка у контексті ізмарагдівської традиції // Іван Франко в контексті літератури, культури, історії і польсько-українських взаємин (Варшава, 16–17 листопада 2006 р.).

Лучук Т.В.

Dante’s “Inferno” and its Ukrainian Construction in the 20th Century (“Пекло” Данте та його українські конструкції у ХХ ст.) // Міжнародна наукова конференція “Meaningful Marginalities Religious Influences and Cultural Constructions: A Collaborative Analysis of Medieval, Modern, Central European, and North American Contexts” (Альбертський університет, Едмонтон (Канада), 11 травня 2006 р.).

Франко і Сапфо в ракурсі гендерних студій // XXV щорічна українознавча конференція (Іллінойський університет, Урбана-Шампейн (США), 19 червня 2006 р.).

Франкова антологія античної літератури: тексти й посередники // Міжнародний конгрес “Іван Франко: дух, наука, думка,

воля” (Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 28 вересня 2006 р.).

Мельник Я.І.

Старозавітні сторінки творчості Івана Франка // Наукова конференція “Іван Франко: тексти і контексти” (Крехів, 20 травня 2006 р.).

Презентація монографії “Іван Франко й biblia arostypha” в рамках XIII Форуму видавців України (Львів, Музей Соломії Крушельницької, 15 вересня 2006 р.).

Апокрифічний код Івана Франка // Міжнародний конгрес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.).

Сеник Л.Т.

Модернізм у контексті викликів постмодернізму // Творчість “молодомузівців” і проблеми українського модернізму: до 125-річчя від дня народження Степана Чарнецького (Львів, 26 січня 2006 р.).

Сакральні аспекти поеми “Мойсей” // XVII наукова сесія НТШ (Львів, 30 березня 2006 р.).

Проблеми “свого” й “чужого” в прозі Івана Франка // Міжнародний конгрес “Іван Франко: дух, наука, думка, воля” (Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.).

Повість О.Стороженка “Марко Проклятий” у контексті готичної традиції в українській літературі // Міжнародна наукова конференція (Брестський державний ун-т ім. О.С.Пушкіна, 26–27 листопада 2006 р.).

ВІДДІЛ НАУКОВИХ ТА ІНФОРМАТИВНИХ ВИДАНЬ

У 2006 р. працівники відділу Богдана Пікулик, Оксана Рак, Галина Леськів, Любов Дейнека, Марина Чебан, Орест Рак, Ольга Войтюк, Світлана Іваник, Марта Войтович, Олександр Єрмолович брали участь у додрукарській підготовці (редагування текстів, підготовка оригінал-макетів), виданні наукових праць працівників інституту. Особлива увага приділялася написанню текстів (Микола Литвин), добору ілюстрацій (Орест Рак), комп'ютерній верстці (Богдана Пікулик, Любов Дейнека, Оксана Рак), підготовці текстів до видання тритомної "Історії Львова". На різнографі видрукувано (Галина Леськів) книгу В.Гнатюка "Національне відродження австро-угорських українців (1772–1880 рр.)", яку упорядкував Ф.Стеблій. Освоєно нову програму верстки "InDesign" (Богдана Пікулик).

У вересні 2006 р. Марта Войтович, Світлана Іваник, Галина Леськів, Марина Чебан презентували нові видання інституту на XII Всеукраїнському форумі видавців у Львові. Зокрема, книги Л.Войтовича "Княжа доба на Русі: портрети еліти" і Я.Мельника "Іван Франко й biblia arosyurpha" стали лауреатами цього форуму.

Олег Піх продовжив роботу над упорядкуванням картотеки "Бібліографія історії України" Мирона Кордуби, що зберігається в Інституті, а також розпочато підготовку електронної версії вказаної картотеки. Рукопис кандидатської дисертації О.Піха "Наукова діяльність Мирона Кордуби: критико-бібліографічний аспект" обговорено на засіданні відділу нової історії. Марина Чебан опрацьовувала матеріали до написання брошури "Микола Андрусак" (серія: "Історики України").

М.Литвин призначений членом Експертної ради ВАК України з історичних дисциплін, заступником голови Спеціалізованої вченої ради інституту, виконував обов'язки Голови Львівської обласної організації Всеукраїнської спілки краєзнавців; був науковим консультантом документального фільму "Українські державники: Олександр Греков", який підготувало Львівське обласне державне телебачення.

ПУБЛІКАЦІЇ

Литвин М.Р.

Альфред Бізанц – видатний український військовик // Миколаївщина. Зб. наук. статей / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Львів, 2006. – Т. 3. – С. 233-252 [співавт. К.Науменко].

Західноукраїнське село в період визвольних змагань // Історія українського селянства. – Київ: Наук. думка, 2006. – Т. 1. – С. 597-621.

Праці українських істориків в Інтернеті: Л.Войтович // Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – С. 147-151 [співавт. Б.Пікулик].

Петро Франко: вчений, організатор спортивного руху, військовик // Історико-культурна спадщина Прикарпаття. Науковий збірник на пошану Петра Арсенича з нагоди його 70-річчя та 45-річчя історико-краєзнавчої діяльності / Гол. редкол. В.Грабовецький. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2006. – С. 537-551.

[Член редкол.]: Миколаївщина. Зб. наук. статей / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Львів, 2006. – Т. 3. – 476 с.

[Член редкол.]: Український визвольний рух / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Львів, 2006. – Збірник 7. – 312 с.

[Заст. голови редкол.]: Історія Львова. У трьох томах. – Т. 1: 1256–1772 / НАН України, Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України / Редкол.: Я.Ісаєвич (голова), Ф.Стеблій, Л.Батрак. – Львів: Центр Європи, 2006. – 296 с.

[Рецензент]: Слободян Василь. Церкви Холмської єпархії / Наукове товариство ім. Шевченка. – Львів, 2005. – 560 с.

[Рецензент]: Дашкевич Ярослав. Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури. – Львів: Львівське відділення ІУАД ім. М.С.Грушевського НАНУ; ЛНУ ім. І.Франка, 2006. – 704 с.

[Рецензент]: Качмар Людмила. Іван Теодор Рудницький: життя на тлі історії / Львівський національний університет ім. Івана Франка. – Львів, 2006. – 216 с.

[Рецензент]: Кучерепа Микола. Історія Волині: 1939–1941 рр.. – Львів, 2006. – 456 с.

Войтюк О.

[Упорядн.]: Збереження та порятунк сакральних пам'яток Галичини // Матеріали міжнар. конф. 4–5 травня 2006 р. – Львів, 2006. – 116 с. [Співупорядн.: ієромонах Севастіян Дмитрух].

Пікулик Б.В.

Праці українських істориків в Інтернеті: Л.Войтович // Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – С. 147-151 [співавт. М.Литвин].

Піх О.

Українська радянська історична література в оцінці М.Кордуби // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. М.Алексієвця. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2006. – Вип. 3. – С. 192-199.

Рак О.Р.

[Відп. секретар, художньо-тех. ред.]: Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України в 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – 164 с.

Участь у наукових конференціях, семінарах

Литвин М.Р.

Про програму діяльності Центру дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України // Круглий стіл щодо організації польсько-української наукової співпраці (Інститут Центрально-Східної Європи, Люблін, 25 квітня 2006 р.).

Перспективи дослідження українсько-польських відносин новітньої доби // XII міжнародний історичний семінар “Польща – Україна: важкі питання” (Торунський університет ім. М.Коперніка, 12 жовтня 2006 р.).

Історичні уроки Листопадового чину // Урочиста академія громадськості Львова та області, присвячена 78-й річниці проголошення ЗУНР (Львівський національний театр опери і балету ім. С.Крушельницької, 1 листопада 2006 р.).

Уроки державотворення ЗУНР // Сесія Малої академії наук Львівської області (Львівський будинок вчителя, 1 листопада 2006 р.).

Здобутки і перспективи історичного краєзнавства на Львівщині // Четверта наукова краєзнавча конференція “Історичні пам'ятки Галичини” (Львівський національний університет ім. Івана Франка, 10 листопада 2006 р.).

Проблеми картографування історії Львова // Науково-практична нарада з проблем розроблення і видання “Комплексного атласу Львова” (Львівський національний університет ім. Івана Франка, 14 грудня 2006 р.).

Піх О.М.

Науково-бібліографічна діяльність Мирона Кордуби // Регіональна науково-практична конференція “Мирон Кордуба – подвижник національної ідеї” (Тернопіль, 2 березня 2006 р.).

З ЖИТТЯ БІБЛІОТЕКИ

Впродовж останніх років поживалась діяльність бібліотек – загальноінститутської, відділів української мови та археології. Як і раніше, основним джерелом поповнення є передплата періодики, книгообмін і пожертви працівників Інституту.

Бібліотекар Л.Горішня своєчасно інвентаризує нові книжки, реєструє на комп'ютері надходження в бібліотеку, які згодом стануть підставою для електронної бази даних про книжковий фонд бібліотеки. Пошуки можна буде вести за прізвищем автора, тематичною групою і ключовими словами.

Прийнято рішення про створення в бібліотеці фонду рукописів та рідкісних видань, фонду карт і планів. Започатковано також формування колекції матеріалів про акад. І.Крип'якевича.

Деякі з нових надходжень в бібліотеку за 2006–2007 рр.:

Акція “Вісла” 1947. – Т. 5: Польща та Україна у тридцятих-сорокових роках ХХ роках. Невідомі документи з архівів спеціальних служб. – Варшава; Київ, 2006. – 832 с., іл.

Анатомия революции. – Санкт-Петербург: “Глаголь”, 1994. – 445 с.

Арон Р. Опій інтелектуалів. – К.: Юніверс, 2006. – 272 с.

Арсенич П. Галичани – жертви більшовицького режиму. – Івано-Франківськ: “Нова Зоря”, 2006. – 72 с.

Білоконь С. Нові студії з історії большевизму. – К.: Інститут історії НАНУ, 2006. – 312 с.

Буковина в контексті європейських міжнародних відносин (З давніх часів до середини ХХ ст.). – Чернівці: Рута, 2005. – 744 с.

Василенко В. Політична історія Великого князівства Литов-

ського (до 1569 р.) в східнослов'янських історіографіях ХІХ – першої третини ХХ ст. – Дніпропетровськ, 2006. – 659 с.

Войналович В. Партійно-державна політика щодо релігії та релігійних інституцій в Україні 1940–1960 -х років: Політологічний дискурс. К.: “Світогляд”, 2005. – 741 с.

Вульф Е. Європа і народи без історії. – К.: “КМ Академія”, 2004. – 535 с.: іл. – Бібліогр.: С. 425-477.

Гетьманчук М., Турчин Я. Сергій Шелухін: суспільно-політичні погляди та державотворчі ідеали. – Львів, 2006. – 214 с.

Глобализация-этнизация: этнокультурные и этноязыковые процессы: в двух книгах. Кн. 1. – М.: Наука, 2006. – 486 с.

Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886). – К.: “Критика”, 2006. – 631 с.

Дашкевич Я. Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури. Львів: Львів. відділення ІУАД ім. М.С.Грушевського; ЛНУ ім. І.Франка, 2006. – 704 с.

Дзюба І. Україна у пошуках нової ідентичності: статті. Виступи. Інтерв'ю. Памфлети. – К.: “Україна”, 2006. – 846 с.

Енциклопедія постмодернізму. За ред. Ч.Е.Вінквіста та В.Е.Тейлора. – К.: “Основи”, 2003. – 503 с.

Історія України. Науково-допоміжний покажчик за 2004 р. – К.: “Арістей”, 2006. – 612 с.

Інститут історії України НАН України 1936–2006. – К., 2006. – 818 с., іл.

Кашеварова Н., Малолетова Н. Деятельность Оперативного штаба рейхсляйтера Розенберга в оккупированной Европе в период Второй мировой войны: справочник-указатель архивных документов из киевских собраний. – К., 2006. – 578 с.

Медведик Ю. Українська духовна пісня ХІІ–ХVІІІ століть. – Львів: УКУ, 2006. – 324 с., 17 іл.

Миколаївщина. Збірник наукових статей. Т. 3. – Львів, 2006. – 475 с.

Мітосек З. Теорії літературних досліджень. – Сімферополь: Таврія, 2005. – 407 с.

Немченко І.В. Язык средневековья. Толковый словарь. – Одесса: “Полис”, 2001. – 287 с.

Подскальски Г. Христианство и богословская литература в Киевской Руси (988–1237 гг.). – Санкт-Петербург: ВИЗАТИНО-РОССИКА, 1966. – 572 с.

Проблеми теорії ментальності. – К.: “Наукова думка”, 2006. – 405 с.

Ресент О., Коляда І. Україна між світовими війнами (1914–1939). Події. Люди. Документи: Нариси історії. – К.: “Школа”, 2004. – 542 с.

Релігія і нація в суспільному житті України й світу. – К.: “Наукова думка”, 2006. – 286 с.

Середньовічні і ранньомодерні оборонні споруди Волині. Збірник наукових праць. Під ред. В.Собчука. – Кременець; Тернопіль: “Астон”, 2006. – 152 с.: іл.

Собори Львівської єпархії XVI–XVIII століть. Упоряд. та іст. нарис І.Скочиляса. – Львів: УКУ, 2006. СXLIV + 464 с.

Сулима М. Гріхи розмаїтї: Єпитимійні справи XVII–XVIII ст. – К.: Фенікс, 2005. – 256 с.

Сусік Д. З любові до свого народу. Спогади (друкується в скороченому варіанті). – Львів: Афіша, 2006. – 186 с.

Титар О. Культура Слобожанщини: проблеми національно-культурної ідентичності. Монографія. – Харків: Райдер, 2006. – 240 с.

Турчинов Ф. Микола Міхновський: життя і слово. – К.: Генеза, 2006. – 320 с.: іл.

Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду. Документи і матеріали. За ред. Л.Масенко. – К.: “Киево-Могилянська академія”, 2006. – 399 с.

“Українське слов’язознавство”. Вип.1-12: “Проблеми слов’язознавства”. Вип.13-50. 1970–1999: Тематичний покажчик опублікованих матеріалів. – Львів, 2005. – 139 с.

Український археографічний щорічник. Вип. 10-11. – К., 2006. – 885 с.

Фоменко А. Усе таємне стає явним. Вигадки й правда про радянсько-німецьку війну 1941–1945 років. – Дніпропетровськ: “Ліра”, 2006. – 186 с.

Хресною дорогою. Функціонування і спроби ліквідації української греко-католицької церкви в умовах СРСР у 1939–1941 та 1944–1946 роках. Збірник документів і матеріалів. – Львів: “Місіонер”, 2006. – 650 с.

Цивілізаційна структура сучасного світу. В 3-х томах. Т. 1: Глобальні трансформації сучасності. – К.: Наукова думка, 2006. – 687 с.

Чуев С. Український легион. – Москва: “Яуза”, 2006. – 543 с.

Шаповал Ю.Г. І в Україні святилось слово... Наукові праці. – Львів: ПАІС, 2003. – 680 с.

Bobyk W. Duchowienstwo unickiej diecezji cheimskiej w XVIII wieku. – Lublin: IENW, 2005. – Т. 2. – 218 с.

CiNoigiońj i zmiana w polskiej polityce zagranicznej. – Warszawa, 2006. – 82 с.

Encyklopedia Kresyw. – Siowo wstkpne Stanisław Lem. – Kraków: Wydawnictwo Kluszczycki. – 558 с.

Environment and Man at the Carpathian Foreland in the Upper Dnister Catchment from Neolithic to Early Mediaeval Period. – Kraków, 2006. – 263 p.

Gil A. Deportacja Ukraiccyyw z Polski w latach 1944–1946 jako problem we wspyczesnych relacjach polsko-ukraickich. – Lublin: IENW, 2004. – 30 с.

Gil A. Cheimska diecezja unicka 1596–1810. Dzieje i organizacja. Т. 1. –Lublin: IESW, 2005. – 338 с.

Haiagida I. Prowokacja “Zenona”: Geneza, przebieg i skutki operacji MBP o kryptonimie “C-1” przeciwko banderowskiej frakcji OUN i wywiadowi brytyjskiemu (1950–1954). – Warszawa, 2005. – 319 с.+ фото.

Haiagida I. Ukraiccyy na zachodnich i pyinocnych ziemiach Polski 1947–1957. – Warszawa, 2003. – 259 с.

Isaievych I. Voluntary Brotherhood: Confraternities of Laymen in Early Modern Ukraine. – Edmonton; Toronto, 2006. – 324 p.

Konflikt niskiej intensywności w Naddniestrzu. – Lublin: IESW, 2006. – 231 s.

Misiurek J. Historia i teologia polskiej duchowości katolickiej (w. X–XVII). – Lublin, 1994. – T. 1. – 422 s.

Motyka G. Tak było w Bieszczadach: Walki polsko-ukraińskie 1943–1948. – Warszawa, 1999. – 552 s.

Polacy i Ukraińcy podczas II wojny światowej. – Rzeszyw, 2000. – 174 s.

Polska-Ukraina – trudna odpowiedź: dokumentacja spotkań historyków (1994–2001). Kronika wydarzeń na Wołyniu i w Galicji Wschodniej (1939–1945). – Warszawa, 2003. – 184 s.

Szajdak S. Polsko-ukraiński sojusz polityczno-wojskowy w 1920 roku. – Warszawa: Rytm, 2005. – 314 s.

Voznjak M. Die Geschichte der ukrainischen Literatur im 17. und 18. Jahrhundert. Aus dem ukrainischen von A.-H. Horbatsch. – Bielefeld, 2001. – 898 p.

Warszawskie Zeszyty Ukrainoznawcze 21-22. – Warszawa, 2006. – 383 s.

Wicepremierstwo: Rozszerzona Unia Europejska i Ukraina – nowe relacje. Raport roczny. – Warszawa; Kijów, 2004. – 119 s.

Wynar B. Independent Ukraine: A Bibliographic Guide to English-Language Publications, 1989–1999. – Englewood, Colorado, 2000. – 552 p.

Zamojsko-Wołyńskie Zeszyty Muzealne: Jan Zamojski – wydawca i mecenas polityk 1542–1605. Замосцько-Волинські музейні зошити. – Замоньж, 2005. – 194 s.

НАШІ ЮВІЛЯРИ

Михайло Потушняк – відомий закарпатський археолог

Зимової днини 7 лютого 1946 року в Ужгороді в сім'ї відомого українського письменника, етнографа, археолога, фольклориста, мовознавця Федора Потушняка народився син, названий на честь діда – Михайлом. Зростав у атмосфері поваги до минування, що й визначило його подальший фаховий вибір.

Навчаючись на історичному факультеті Ужгородського державного університету (тепер – УжНУ) бере активну участь в експедиціях, виступає на всесоюзних і республіканських археологічних студентських конференціях. У 1966 році опублікував першу свою роботу, присвячену неолітичним старожитностям Закарпаття. Це визначило і подальший напрямок наукових зацікавлень: первісна археологія, неоліт та енеоліт Верхнього Потисся.

Після закінчення університету протягом 1971–1972 рр. працював науковим співробітником госпдоговірної тематики кафедри загальної історії УжДУ. В 1972 році, коли в Ужгороді створюється група Інституту археології АН УРСР, М.Потушняк зараховано на посаду молодшого наукового співробітника.

Саме з того часу його трудова діяльність пов'язується з академічною наукою. З 1985 року і дотепер – науковий співробітник Ужгородської групи відділу археології Інституту суспільних наук АН УРСР, а з 1993 року Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України.

З 1972 року досліджував пам'ятки неоліту – енеоліту, очолюючи загін Закарпатської археологічної експедиції. З того часу виявлено, обстежено і досліджено понад 15 пам'яток первісної доби. Стационарні розкопки провів на поселеннях старчево-крішської культури Заставне – Мала Гора (1976–1977, 1982) та Рівне – Кіш Меже (1977–1978, 1988), багаточисельних поселеннях Дрисино Мала Гора (1975, 1978, 1983) та Заставне – Ководомб.

Безперечно, заслугою вченого є виокремлення нової археологічної культури доби середнього неоліту – мальованої кераміки. Це дало змогу повніше відтворити етнокультурну ситуацію, яка склалася за доби неоліту – енеоліту у Північно-Східному Потиссі. Значна кількість розкопаних площ і одержаних матеріалів дозволила по-новому підійти до проблеми поширення старожитностей полгарської культури, ранній період якої припадає ще на неоліт, а пізній – на енеоліт. Йому належить також першість у виділенні на Закарпатті артефактів баденської культури доби енеоліту.

М.Потушняк – автор та співавтор понад 50 розвідок і статей, присвячених результатам вивчення доби неоліту – енеоліту Закарпаття і Верхнього Потисся. За останній час підготував до друку монографію “Поселення середнього неоліту Балоца біля села Дрисино Мукачівського району”. Людський вимір минувшини і сьогоденні залишається імперативом наукової діяльності вченого.

Друзі, колеги бажають ювіляру міцного здоров'я, добра, миру, благополуччя, нових наукових звершень, Божої благодаті на многая і блага літа!

З роси і води Вам, шановний Михайле Федоровичу!

П.Пеняк

Два ювілеї академіка Я. Ісаєвича

7 березня 2006 р. виповнилося 70 років з дня народження Я.Д. Ісаєвича, а через кілька місяців, восени того ж року, минуло півстоліття від дня, коли він вперше став працівником тодішнього Інституту суспільних наук – такою була тоді назва Інституту українознавства. Як згадує Ярослав Дмитрович, у серпні–вересні 1956 р. він був лаборантом Дністрянської археологічної експедиції Інституту суспільних наук у селі Комарові тодішнього Кельменецького району

Чернівецької області (історично це Хотинщина), кілька кілометрів від правого берега Дністра. В експедиції працювали Маркіян Смішко як начальник, Володимир Баран (нині член-кореспондент НАН України), Лариса Крушельницька, відомий фотомистець і краєзнавець Юрій Дорош. Усі вони дуже доброзичливо поставились до студента, який саме тоді перейшов на п'ятий курс історичного факультету Львівського університету. Штатним молодшим науковим співробітником відділу історії України Інституту Ярослав Ісаєвич став у березні 1958 р.

У бібліографічних покажчиках зареєстровано дев'ять наукових книг історика¹, десять написаних особисто або у

¹ У це число включено біографічну повість “Юрій Дрогобич”, у якій перший розділ частково белетризований.

співавторстві брошур – наукових (в числі яких і бібліографії) та науково-популярних (серед них путівники). Всього бібліографія праць Ісаєвича – окремі видання, статті в збірниках, журналах та енциклопедіях, рецензії і відгуки – нараховує понад 650 позицій. З них 603 відображені в бібліографічному покажчику праць вченого за 1957–1998 рр.², 131 – описані в покажчику публікацій 1999 – першої половини 2005 рр.³, 43 у друкованих звітах інституту за 2005–2006 рр.⁴ Слід мати на увазі, що в цих покажчиках томи тематичних збірників та енциклопедій, які містили нерідко по кільканадцять статей, йдуть як одна позиція. Як відзначає Ярослав Дмитрович, він ніколи не подавав до бібліографій редакторської роботи в тих випадках, коли не був справжнім редактором, а фігурував на титульних сторінках, бо видавцям були потрібні його звання і посади. З другого боку, в написаних вченим розділах колективних монографій його авторство не завжди вказане, часом не зафіксована участь у виробленні концепції таких праць. В деяких випадках, особливо в останні роки, прізвище вченого вказували навіть без його відома.

Першою з колективних монографій, опублікованих під егідою інституту, за участю Я.Ісаєвича була книга “Торжество історичної справедливості. Закономірність возз’єднання західноукраїнських земель в єдиній Українській радянській державі” (1968). Варто зауважити, що у жовтні 1957 р. за ініціативою директора Інституту І.Крип’якевича виникла ідея створення тритомної історії Західної України, яка була реалізована частково у вказаній монографії, дозволеній партійними інстанціями, оскільки вони прагнули об’рунтувати права України на землі, включені до СРСР у 1939–1940 і 1945 рр. До санкції на

² Ярослав Ісаєвич. Бібліографічний покажчик. – Львів, 1999. – С. 11-95.

³ Ярослав Ісаєвич. Бібліографія. 1999–2005 / Упор. Л.Горішня, Б.Пікулік. Відп. ред. Ю.Ясіновський. – Львів, 2006. – С. 9-25.

⁴ Інститут українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України 2005 р. Інформаційний бюлетень. – Львів, 2006. – С. 58-67; Те саме. 2006 р. – Львів, 2007. – С. 56-57.

видання книги про це спричинилися закиди Заходу, навіть заява Мао Цзедуну що СРСР захопив “частини Польщі, Румунії та Угорщини”. Завдяки такій кон’юнктурі автори змогли висвітлити чимало проблем про які раніше писати не дозволялося. Ісаєвичу у цьому томі належать сторінки про етнічні межі України і формування української народності. При обговоренні роботи один з доцентів львівського інституту закинув молодому на той час вченому, що він цитує погляд буржуазного історика О.Преснякова про український характер Галицько-Волинського князівства з метою його популяризації.

З праць, які Я.Ісаєвич редагував в останні роки, найважливіші другий том “Історії української культури” і тритомна “Історія Львова”, в якій ним написані ключові тексти до першого тому і післямова останнього, крім того, у ряді розділів, підписаних іншими іменами, чимало фрагментів і навіть цілих сторінок вийшли з-під пера головного редактора. Для забезпечення належного рівня “Історії Львова” не цурався Ярослав Дмитрович і чорнової роботи: перечитував, інколи по кілька разів, тексти й коректури багатьох розділів, доробляв іменний покажчик осіб в першому томі, додаючи часто повні імена для осіб, які в тексті книги названі лише з ініціалами.

З усіх індивідуальних праць Я.Ісаєвича чи не найпопулярнішою свого часу була книжка “Братства та їх роль в розвитку української культури XVI–XVIII ст.” (Київ, 1966). Нова англійська книжка про братства, хоч називається другим виданням (Торонто, 2006) є, фактично, зовсім іншою, оскільки в ній українські феномени послідовніше розглядаються у загальноєвропейському і світовому контексті. На перше видання “Братств” було багато рецензій, якоюсь мірою, захоплення громадськості викликав вже сам факт, що, завдяки послабленню цензури, чи не вперше в умовах радянської влади вдалося позитивно написати про процеси, пов’язані з релігійним життям. Можливо, такі мотиви були і однією з причин популярності

статей і повісті про Юрія Дрогобича – ректора Болонського університету, першого відомого нам автора друкованої книги, який походив з українських земель. Але найбільше рецензій з’явилося на перший том книги “Пам’ятки книжкового мистецтва” – каталога стародруків виданих на Україні до 1700 р., створеного Ярославом Ісаєвичем в співавторстві Якимом Запаском. Упорядникам покажчика праць Я.Ісаєвича, виданого 1996 р. вдалось взяти на облік 44 рецензії і відгуки на перший том в журналах, наукових збірниках, в т.ч. в Лондоні, Будапешті, Вільнюсі (перелік не повний). Значно менше вже було рецензій на наступні томи каталога і зовсім мало на праці “Літературна спадщина Івана Федорова”, “Україна давня і нова” і найновішу книгу “Українське книговидання: витоки, розвиток і проблеми”. Це тим більш парадоксально, що автор вважає останню книжку більш новаторською, ніж попередні.

При нагоді скажемо, що рецензуванню сам Я.Ісаєвич приділяв багато часу і особливу увагу звертав на важливі для України публікації, видані в різних країнах в малодоступних і малотиражних виданнях. Ряд рецензій, в тому числі на роботи українських дослідників – істориків, мовознавців, літературознавців – були опубліковані під псевдонімами, більшість з яких розшифрована в бібліографічних покажчиках.

Охоче писав і статті для енциклопедій. Зокрема, “Радянська енциклопедія історії України” приймала майже всі запропоновані ним статті про діячів середньовічної доби і наступних століть. Деякі з них потім були повторені в “Довіднику історії України” за редакцією І.Підкови та Р.Шуста. В наш час вчений не шкодує часу для співпраці з “Енциклопедією історії України” і “Енциклопедією сучасної України”. Новим явищем у світовій науково-довідниковій літературі стали статті Я.Ісаєвича “Україна” “Волинь”, “Львів”, “Галичина” в “Енциклопедії середніх віків” опублікованій англійською, французькою, італійською мовами. Особливо важлива насичена фактами стаття

“Україна”, де говориться про українські землі, починаючи з перших століть, щодо яких є згадки в історичних джерелах.

Докладніше про науковий доробок Ісаєвича йдеться у матеріалах, поданих до ювілейного збірника “Confraternitas”, що готується колегами та учнями вченого з нагоди його ювілею. У збірнику йтиметься також про науково-організаційну діяльність Ярослава Ісаєвича. В 60-х–70-х і на початку 80-х рр. він багато працював в Українському товаристві охорони пам’яток історії культури, де цензурний контроль був, як це не дивно, порівняно слабшим ніж в університетах. У незалежній Україні при відновленні Наукового товариства ім. Шевченка академік Ісаєвич був на одну каденцію обраний заступником його голови. Як голова Українського національного комітету істориків ініціював і практично реалізував прийняття України до Міжнародного комітету історичних наук, провів організаційну роботу, яка забезпечила участь українських доповідачів і української тематики на XVIII (Монреаль) і XIX (Осло) конгресах історичних наук – найпрестижніших і найбільш універсальних форумах істориків світу. П’ять років вчений виконував обов’язки академіка-секретаря Відділення історії, філософії та права НАН України і члена Президії Наук України. Був також головою Міжнародної асоціації українців, головним організатором трьох її конгресів: другого у Львові, третього у Харкові і четвертого в Одесі.

Серед тем над якими вчений працює останнім часом, на першому місці колективні праці про історію та культуру Галицько-Волинського князівства, про польсько-українські політичні і культурні взаємини впродовж століть, документальний збірник “Берія і Україна”.

Поряд з роботою в Інституті, Я. Ісаєвич викладав у Львівському університеті ім. І.Франка, Івано-Франківському педагогічному інституті, Києво-Могилянській академії, Гарвардському університеті. Але головним місцем його діяльності завжди залишався Інститут, який нині носить ім’я Івана Крип’якевича.

З нагоди ювілею 7 березня 2006 р. відбулось урочисте засідання у львівському Будинку вчених. З доповіддю виступив член-кореспондент НАН України Микола Ільницький, були привітання від Президента Національної академії наук України Бориса Патона, багатьох інших авторитетних установ, організацій, окремих осіб.

З ювілейними поздоровленнями, зокрема, виступили академіки НАН України Мар'ян Долішній, академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України Олексій Онищенко, академіки НАН України Михайло Голубець, Володимир Панасюк, Петро Толочко, члени-кореспонденти НАН України Микола Котляр та Степан Павлюк, ректор Львівського національного університету ім. Івана Франка Іван Вакарчук, ректор Українського католицького університету о. Борис Гудзяк, заступник директора Інституту історії НАН України Станіслав Кульчицький, директор наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України Мирослав Романюк, директор Львівської галереї мистецтв Борис Возницький, голова Наукового товариства ім. Шевченка Олег Купчинський. Поздоровлення від колективу Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України передав Феодосій Стеблій.

*О. Луцький
К. Науменко*

Василь Горинь як учений і організатор наукового життя

Василь Іванович Горинь – відомий український філософ, естет, літературознавець, есеїст. Народився 1 листопада 1936 року в селі Яглуші Рогатинського району Івано-Франківської області в селянській родині. Батько – Іван Васильович, сільський господар середнього достатку, був національно свідомою людиною, тісно пов'язаною з національно-визвольним рухом; мати – Пелагея Павлівна, з дому Раб, – грамотна, як на свій час, жінка, велика аматорка сцени і читання книжок,

обдарована виконавиця народних пісень. Саме вони, батьки, дали малому Василеві глибоке патріотичне і християнське виховання, заклали в ньому любов до української історії та рідного слова, привили любов до прекрасного.

1953 року майбутній вчений закінчив середню школу, працював завідувачем сільського клубу, з 1955 по 1959 рр. служив у Військово-морському флоті. 1964 року закінчив філологічний факультет Львівського державного університету ім. І. Франка, працював учителем-словесником у Хустському районі на Закарпатті, а з 1967 року – редактор, старший редактор Видавництва Львівського університету.

З 1970 року на науковій роботі у відділі філософії Інституту суспільних наук у Львові (нині – Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України), де пройшов шлях від молодшого до провідного наукового співробітника. 1982 року успішно захистив дисертацію з проблем естетики на здобуття вченого ступеня кандидата філософських наук (праця вийшла у світ окремою книжкою: “Суспільно-естетичний ідеал”. – Київ: Наук. думка, 1983).

Василь Горинь – автор близько двохсот друківаних праць (у т.ч. шість книг) з проблем історії філософської думки України, наукового світогляду, духовної культури, естетичної свідомості, поетики романтизму. Співавтор низки колективних монографій. Визнання у науковому світі принесли В.Гориневі його дослідження в галузі шашкевичезнавства, франкознавства та грешевськознавства. Відомі культурологічні дослідження вченого про внесок видатних українців у вітчизняну науку.

Заслуговує на увагу також науково-організаційна та науково-редакторська діяльність В.Гориня. У 1971–1975 рр. – він учений секретар інституту, в 1993–1995 рр. – завідувач сектором політології та права, а з 1989 по 1997 рр. – заступник директора інституту з наукової роботи. У 1991–1992 рр. (з перервами) виконував обов'язки директора інституту. Багато організаційних зусиль приклав до вдосконалення роботи установи, ефективності наукових досліджень, передусім до формування українознавчого статусу інституту, покращення його видавничої справи, налагодження наукових і культурних зв'язків з українською діаспорою.

В.Горинь – один із засновників, редакторів та упорядників періодичного наукового збірника “Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність” (у 1992–2004 рр. вийшло 14 випусків). Як співголова Шашкевичівської комісії є одним із організаторів періодичних наукових Шашкевичівських читань та співредактором збірників “Шашкевичіана” (вип. 1-2,

Львів, 1996; 3-4, Львів, 2000; 5-6, Львів, 2004), він – співзасновник серійних видань “Бібліотеки Шашкевичіани” (4 вип.) Також виступив упорядником низки видань, у т.ч. мемуарно-документальної праці у двох томах “У боротьбі за волю України” (т. 1, 2002; т. 2, 2003), наукового збірника “Парадигма – 2” (2004), матеріалів конференції “Родина Тершаківців: учений, політик, подвижник національної ідеї” (2005). Здійснив перевидання книжки М.Шлемкевича “Галичанство” (Львів, 1997), спорядивши його передмовою та післясловом. Підготував і опублікував ряд архівних документів і матеріалів, здобув собі ім'я і як автор оригінальних есеїв.

Виходець із Рогатинщини, В.Горинь бере активну участь у житті земляцтва Братів-Рогатинців, де відповідає за випуски періодичного наукового збірника “Рогатинська земля: історія та сучасність” (у 1995–2004 рр. з'явилося 4 випуски). Є членом редакційної колегії видання корпусу історико-краєзнавчих нарисів сіл Опільського краю (вийшло більше десяти книг).

Подаючи цю коротку ювілейну силуетку Василя Гориня, не можемо не відзначити, що це – непересічна постать у сучасному науковому та культурному житті Львова. Кожен, кому пощастило спілкуватися з ним, відзначає його високу ерудованість, глибоку інтелігентність і щире товаришество.

Основні праці науковця з останніх літ: “Іван Франко і Леся Українка” (Львів, 1998), “Вілла Михайла Грушевського у Львові” (Львів, 1999), “Катерина Грушевська” (Львів, 2000), “Перепоховання Маркіяна Шашкевича” (Львів, 2003).

І.Паславський

Володимирові Цигилику – 70

У 2006 році виповнилося 70 років багатолітньому працівникові Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, археологові, кандидатові історичних наук, старшому науковому співробітникові Володимиру Миколайовичу Цигилику. Народився він 29 червня 1936 року в с. Коропуж Городоцького р-ну Львівської області. Спочатку сільська семирічна школа, продовження навчання в Рудківській середній школі, яку закінчив у 1953 р. з відзнакою. Потім історичний факультет Львівського державного університету ім. І. Франка (1953–1958 рр.). Вже з третього курсу розпочав наукову працю, збираючи матеріали в Львівському Центральному державному історичному архіві, рукописному відділі Наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка, два роки очолював Наукове студентське товариство історичного факультету університету. Після закінчення навчання в 1958 р. працював у Центральному державному історичному архіві. Практичне освоєння археологічної науки розпочав з 1959 р. на посаді старшого лаборанта відділу археології Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (тоді Інститут суспільних наук АН УРСР). Методологію, навички археологічних досліджень здобував в експедиціях відомих дослідників професорів О. Черниша, М. Смішка, члена-кореспондента НАН України В. Барана.

З 1963 по 1973 рік, вже як молодший науковий співробітник відділу археології, працює над темою з історії населення Верхнього Наддністров'я римської доби, проводить самостійні археологічні дослідження, зокрема, поселень липицької культури у Верхній Липиці (1962–1964) на Рогатинщині, в Ремезівцях Золочівського району (1965–1969). Тут вперше на пам'ятках басейну Верхнього Дністра виявлено матеріали зарубинецької культури, що відкрило нову сторінку у вивченні етнокультурної ситуації перших століть нашої ери на Прикарпатті.

У 1971 р. Володимир Цигилик захистив кандидатську дисертацію, з 1973 р. – старший науковий співробітник відділу археології. Підсумком його польових досліджень є монографія “Населення Верхнього Подністров'я перших століть нашої ери” (1975).

Значну увагу дослідник приділяв проведенню широких археологічних розкопок поселень перших століть нашої ери, зокрема, в Оселівці (1971–1974), Липівцях (1985–1988), Свіржі (1978–1981, 1984, 2001). Повністю розкопано могильник липицької культури в Болотні (1979, 1985–1989, 1992), на якому виявлено важливі матеріали про поховальний обряд липицьких племен Наддністров'я. Тепер Володимир Миколайович досліджує поселення пізньоримської доби Стрілки II, яке разом з дослідженими житлами пізнього етапу черняхівської культури в Рудниках, Березці та Неслухові доповнює джерельну базу для розв'язання питань формування ранньослов'янської спільноти.

Вагомими успіхами у вивченні металургії X–XI ст. здобуті ним при дослідженні унікальної пам'ятки – залізодобувного центру біля с. Рудники Миколаївського р-ну на Львівщині.

Результатом археологічного вивчення Прикарпаття є понад 140 наукових праць, з яких 110 опубліковано. Він є автором монографії, співавтором 11 колективних праць.

З 1986 по 1997 р. Володимир Цигилик очолював відділ археології інституту. Протягом десяти років як співкерівник

Українсько-польської археологічної експедиції разом з колективом археологів займався дослідженнями пам'яток у міжріччі Верхнього Дністра та Сяну. Значну увагу приділяв вчений організації робіт госпдоговірних археологічних експедицій, що значно допомогло розширити масштаби польових досліджень, отримати значні матеріали для наукових розробок. Знахідки з розкопок В.Циглика широко представлені в експозиції Археологічного музею.

До недавнього часу Володимир Миколайович поєднував наукову роботу з педагогічною. Протягом трьох років він читав курс “Основи археології” для студентів Львівської Академії мистецтв. Студенти історичного факультету Львівського національного університету ім. І.Франка, а також студенти інших вузів набувають в його експедиціях практичний досвід з археології.

Ювіляр планує й надалі вивчати найдавніше минуле нашого краю, брати участь в нових археологічних пошуках.

Бажаємо йому міцного здоров'я, творчих успіхів та цікавих відкриттів на ниві археології.

Співробітники відділу

Романові Грибовичу – 60

1 серпня 1946 р. у Львові в родині вчителів народився майбутній вчений. Навчаючись в школі, глибоко зацікавився історією краю, що й визначило його подальшу долю. У 1965 р. Роман вступив до Львівського державного університету ім. Івана Франка на історичний факультет, де зайнявся дослідженням найдавніших періодів України. Короткий послужний список складається практично з кількох дат усередині єдиного місця

праці, спочатку – Інституту суспільних наук, пізніше – Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України (1968 р. – старший лаборант, 1972 р. – молодший науковий співробітник, 1995–1998 – завідувач Археологічного музею, з 1998 р. і дотепер – молодший науковий співробітник).

Під керівництвом проф., зав.відділом археології О.Черниша Роман Грибович вивчає проблеми первісного суспільства. Основну увагу приділяє археологічному вивченню пам'яток кам'яного віку Подністров'я, особливо – пам'яток мезоліту Волині. Ним було досліджено такі стоянки мезолітичного часу, як Нобель, Красносілля та ін. На основі отриманих матеріалів визначено етапи розвитку мезолітичного населення цього регіону, їх особливості. Він брав участь у багатьох археологічних експедиціях інституту, найчастіше – у Дністрянській

палеолітичній експедиції під керівництвом О.Черниша (1968–1990 рр.), в Українсько-польській експедиції (1991–2001 рр.). Учасник республіканських археологічних конференцій у Києві, Одесі, Ужгороді, Львові, Українсько-французького симпозиуму в Ленінграді, Міжнародних конференцій в Жешові, Кракові.

Упродовж певного часу Роман Грибович співпрацював з провідними спеціалістами з Інституту археології РАН у Москві, Петербурзі, котрі вивчають період палеоліту-мезоліту.

Частина важливих наукових праць він написав у спів-авторстві з видатним московським геологом Іриною Івановою.

Роман Грибович опублікував понад 60 наукових статей, автор колективних монографій відділу. Він доклав багато зусиль і для побудови Археологічного музею створеного у 2001 р.

Шановному ювілярові зичимо міцного здоров'я, родинного щастя, творчих успіхів.

Співробітники відділу

Тамара Галайчак – дослідниця соціальної історії України

Тамара Юхимівна Галайчак народилася у с. Новофедірівці Поголівського району Запорізької області в сім'ї службовця. Батько у 1944 р. загинув на фронті, залишивши дружину з двома малолітніми дітьми. Незважаючи на матеріальну скруту, мати дбала про те, щоб дати дітям відповідну освіту. Ази науки Тамара Юхимівна осягнула у Новосілівській семирічній школі, вчителів якої завжди згадувала з вдячністю, адже вчили не

лише грамоти, але й бути принциповою і чесною. У 1951 р. продовжила навчання у Гуляйпільському педучилищі, після закінчення якого, як одна із найкращих учениць, одержала диплом з відзнакою і скерування до вищого навчального закладу. 1956 р. вступила до Київського державного університету на історичний факультет. Після двох років навчання перевелася до Львівського державного університету ім. І.Франка. Студентські роки у місті Лева – світлий спогад на все життя. Здобувши освіту, поїхала вчителювати у Миколаївську область.

У 1967 р. повернулася до Львова, працювала на різних посадах, у тому числі відповідальним секретарем районної організації товариства “Знання”(1973–1980). 11 лютого 1980 р. Тамара Юхимівна почала працювати в Інституті суспільних наук АН УРСР, де обіймала посади старшого лаборанта, молодшого,

наукового та старшого наукового співробітника відділу новітньої історії. Була активною у громадському житті, відзначалася працьовитістю, вимогливістю до себе і колег. 1986 року успішно захистила дисертацію кандидата історичних наук. Її наукові зацікавлення охоплювали передовсім соціально-економічну історію та культурне життя України другої половини ХХ ст.

Т.Ю. Галайчак є співавтором колективної монографії “Історія Львова” (1984); збірників “Українські Карпати” (1989) та “Борці за возз’єднання” (1989); автором багатьох енциклопедичних статей. Тамара Юхимівна – головний рушій і організатор підготовки збірників “Культурне життя в Україні. Західні землі” (Т. I: 1939–1953); (Т. II: 1953–1966); (Т. III: 1966–1971).

2002 р. Тамара Юхимівна вийшла на наукову пенсію, але продовжувала плідно працювати в Інституті до 2007 р., готувала черговий том “Культурного життя”; досліджувала Історію інституту суспільних наук АН УРСР, брала участь у підготовці третього тому “Історії Львова” (2007).

Співробітники відділу новітньої історії, а також всі, хто знає шановну ювілярку, цінують її надзвичайну працьовитість, чесність, порядність, принциповість, відповідальність.

Бажаємо дорогій нам Тамарі Юхимівні міцного здоров’я, щастя, втіхи від дітей та онуків, розуміння оточуючих.

Л.Батрак

Берегиня відділу археології

Дарія Романова народилася 14 грудня 1946 р. у м. Львові в родині службовців. Після закінчення школи працювала в Музеї етнографії та художнього промислу, а з 1967 р. в тодішньому Інституті суспільних наук АН УРСР, спочатку як секретар-друкарка, пізніше – старший лаборант, завідувач канцелярії, інженер. У 1970-ті роки брала активну участь у польових археологічних дослідженнях. Найбільше

виїжджала з Ларисою Крушельницькою, про що залишилися теплі спогади. Так, у 1972 р. вона вела розкопки могильника ранньозалізного часу у с. Сопіт на Прикарпатті, у 1974 р. вони разом здійснили розвідки у Турківському р-ні Львівської області, а в 1975–1976 рр. довгий час працювала у Непоротівському загоні Дністрянської експедиції під час розкопок сьгодні широковідомого багаточислового поселення Непоротове.

Пані Дарія неодноразово виконувала обов’язки лаборанта в інших експедиціях під керівництвом О.Черниша (розкопки палеолітичної стоянки Кормань IV), Л.Мацкевича (дослідження пам’яток мезоліту Незвиська IX, XII та Луки II на Івано-Франківщині), Р.Грибовича (розкопки мезолітичного поселення Нобель I) та ін.

У 1988 р. Дарія Романова закінчила історичний факультет Львівського національного університету ім. І.Франка. За час

роботи у відділі опублікувала декілька наукових праць, зокрема, нариси про життя і творчість працівника відділу археології Романа Багрія (“Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині”, вип. 8, 2002 р.; “Просвіта”, ч. 12(263), грудень 2003 р.), а також проаналізувала наукову творчість Олексія Ратича (“Дзвін”, № 10, 2006 р.). Дарія Романова бере активну участь у громадському житті інституту. Неодноразово обиралася проформом відділу, заступником проформа, тепер – секретар профкому. “Вона скромна, чесна, дисциплінована, товариська у відносинах з працівниками відділу та інституту, користується авторитетом і повагою у керівництва відділу археології”, – так написано у її характеристиці багато років тому. І насправді, Дарія Романова щира, життєрадісна і працьовита. Побажаємо їй і надалі бути такою ж. Щастя й здоров’я бажає колектив відділу археології.

Співробітники відділу

З ХРОНІКИ

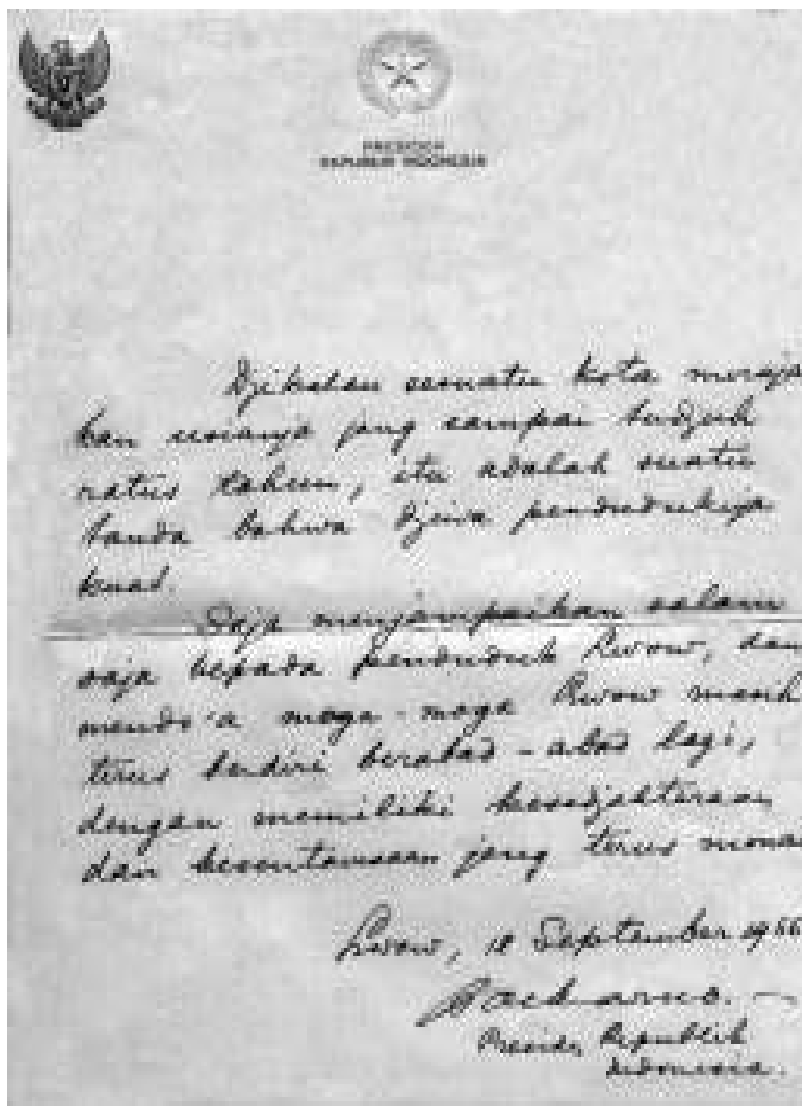
Штрих до ювілеїв Львова

750-річчя Львова, що відзначалося у 2006 р. – це вже другий ювілей в історії міста (Докладніше про ювілеї Львова і Києва див. статті Я.Ісаєвича у “Львівській газеті” за 14, 20, 30 березня 2007 р.)*. Перші святкування з нагоди сімсотліття міста, проведено ще у жовтні 1956 р. і з ними пов’язаний цікавий документ, що зберігся в архіві відділу археології нашої установи. Йдеться про вітальний лист від Президента республіки Індонезії Ахмеда Сукарно – першого президента цієї держави (1945–1967). Цей діяч попри те, що був одним із засновників Руху неприєднання, у зовнішній політиці орієнтувався на СРСР, підтримував особливо тісні стосунки з комуністичним Китаєм, реалізував на практиці ідеї індонезійського різновиду соціалізму.

Документ виявлено серед архівних матеріалів, які передав в інститут син відомого львівського археолога Романа Багрія (1928–1993) після його смерті. Ймовірно, цей лист потрапив до Романа Степановича в той час, коли він працював у Львівському історичному музеї спочатку на посаді наукового співробітника, а згодом завідувача відділом (1967–1979) та в.о. директора (1976–1978).

Лист, писаний голландською мовою на спеціальному гербовому папері з водяними знаками, містить таке побажання: “Якщо місто святкує 700-і роковини, то це значить, що його

* Питання про ювілеї міст детальніше висвітлено у статті “Львів, Київ і знову Львів”, поданої до друку у ювілейному збірнику на пошану С.В.Кульчицького.

населення має стійкий дух. Я передаю привітання населенню Львова і молюся про те, щоб Львів стояв ще віки, щоб процвітав і жив у мирі та спокої”. Зміст цього документа був опублікований у львівських газетах і вирізняється серед тогочасних привітань, які, як і саме відзначення сімсотріччя, мали переважно ідеологічну орієнтацію і були спрямовані на “комуністичне виховання трудящих”. Попри це з ювілейної акції скористалися історики Львова. Була опублікована коротка “Історія Львова”, підготована Львівським університетом, а колектив тодішнього Інституту суспільних наук випустив докладніші “Нариси історії Львова” за редакцією І.Крип’якевича. В наступні роки з нагоди не зовсім круглих річниць інститут видав книгу “Історія Львова” (1984) і збірник “Історія Львова в документах і матеріалах” (1986), а вже у незалежній Україні до 740-х роковин міста опубліковано збірку статей “Львів: історичні нариси” (1996), яка вже стала бібліографічною рідкістю. Зрештою, так діють дослідники інших міст України, бо саме до святкових дат у місцевої влади з’являються певні фінансові можливості.

Ювілей Львова 2006 р. був зовсім іншим, ніж в умовах тоталітарної влади, він став святом головно львівської громади та численних гостей, які відвідали наше місто у вересневі дні. Вже традиційно відзначив ювілей колектив Інституту українознавства, підготувавши тритомну “Історію Львова”, найбільшу з дотеперішніх праць про історію, культуру, повсякденне життя міста 1256–2006 рр. На урочистих заходах побували і три президенти: України – Віктор Ющенко, Польщі – Лех Качиньський та Литви – Валдас Адамкус, інші поважні гості. Хочеться вірити, що високодостойні державні діячі та й рядові громадяни України та інших держав світу відвідуватимуть наше місто не тільки в дні ювілеїв, але для цього необхідні тривалі зусилля львівської громади, влади, бізнесових кіл, щоб перетворити Львів у справжню європейську столицю України.

В.Петегурич,
 В.Павлів

Олексій Ратич – дослідник княжої доби

У мальовничому куточку Львова, на схід від вул. Б.Хмельницького, розташована вул. О.Ратича (до 1993 р. – вул. Бічна Ковельська). Хто ж був Олексій Ратич? Люди старшого покоління добре пам'ятають цього невисокого на зріст, але енергійного чоловіка з ласкавою усмішкою, оригінального археолога. Його життєвий шлях був нелегкий, а як науковця й, зокрема, історика-археолога – відносно недовгий – менше 30 років, хоча прожив він майже 70. Усе ж його ім'я надійно увійшло в історію вивчення найдавнішого минулого Львова. Саме Олексій Ратич здійснив перші масштабні археологічні розкопки на території давнього Львова.

Вулиця його імені знаходиться зовсім близько від Високого Замку, де він проводив дослідження протягом 1955–1956 рр. – напередодні 700-річчя Львова й в останні місяці життя – в 1975 р. Поряд знаходиться й вул. В.Винниченка 24, де у відділі археології Інституту суспільних наук АН України Олексій Ратич щоденно трудився, навіть перебуваючи вже на “заслуженому відпочинку”...

Олексій Онисимович Ратич народився 3 травня 1906 року в с. Берездівцях Жидачівського району Львівської області в сім'ї малоземельних селян. Кмітливий і всебічно обдарований, він був відмінником у початковій школі в рідному селі та в класичній гімназії у Станіславі (нині – Івано-Франківськ), пізніше – у Торгівельній академії (1925–1926) та на юридичному факультеті Львівського університету, який закінчив у 1929 році й отримав диплом магістра юридичних наук. Наступний етап його життя пов'язаний із юридичною діяльністю в установах Станіслава, Тисмениці та Лопатина. Після жовтня 1939 р. він був директором неповної середньої школи для дорослих у с. Острів поблизу Щирця і за сумісництвом – шкільним інспектором із питань організації шкіл для дорослих у Щирці (1939–1940).

Як колишній польський службовець, Олексій Ратич уже в передвоєнні роки перебував на обліку в “компетентних” органах і невдовзі, в 1941–1944 роках займав вже нову “керівну” посаду обліковця в колгоспі “Пищевик” у Казахстані.

У 1945 р. він повернувся до Львова, а у 1946 р. Олексій Онисимович став старшим лаборантом Інституту економіки АН УРСР. На такий крок уже у віці понад 40 років (одружений і з двома синами молодшого шкільного віку) могла зважитися лише справді неординарна творча людина, яка прагнула до наукової праці. І він без аспірантури і, фактично, без спеціальної освіти вже з наступного року стає молодшим науковим співробітником відділу археології (1947–1959). Вже через п'ять років (!) праці в системі АН УРСР, він подає на обговорення дисертацію “Давньоруські археологічні пам'ятки на території Галицької і Волинської земель”, яку успішно захищає в 1953 році. Йому було присвоєно науковий ступінь кандидата історичних наук. З 1959 року – він старший науковий співробітник Інституту суспільних наук АН УРСР.

Олексій Ратич опублікував небагато наукових робіт – їх близько 60, а за кількістю посилань на них (а це один із найважливіших індексів рівня вченого) вони, часом, значно перевищують згадки в науковій літературі імен багатьох фахівців, які є авторами декількох сотень наукових праць. Перу вченого належить монографічне дослідження “Давньоруські археологічні пам'ятки на території західних областей УРСР” (1957) та численні статті, також він є співавтором таких колективних праць, як: “Нариси історії Львова” (1956), “Торжество історичної справедливості” (1968), “Населення Прикарпаття і Волині за доби розкладу первіснообщинного ладу та в давньоруський час” (1976), “Археологічні пам'ятки Прикарпаття і Волині ранньослов'янського і давньоруського періодів” (1982).

До досліджень Олексія Ратича про археологічні пам'ятки на території Галицької та Волинської земель і надалі звертатимуться наступні покоління науковців, адже роботи вченого були в числі тих, що поклали початок вивчення даної проблеми.

Д.Романова

III Міжнародний науковий конгрес українських істориків

17–19 травня 2006 р. у Луцьку відбувся III Міжнародний науковий конгрес українських істориків “Українська історична наука на шляху творчого поступу”. Одним з його організаторів був Інститут українознавства поряд з Міністерством освіти і науки України, Інститутом історії України НАН України, Історичною секцією УВАН у США, Українським Історичним Товариством, Світовою Науковою Радою при Світовому Конгресі Українців та Волинським державним університетом ім. Лесі Українки. Директор Інституту академік Ярослав Ісаєвич був одним із заступників голів оргкомітету.

У Конгресі взяло участь близько 400 істориків з різних міст України та закордонних наукових центрів (Литви, Польщі, Росії, Німеччини, Франції, Італії, США, Канади). Інститут українознавства на форумі представляли Я.Ісаєвич і Ф.Стеблій.

Урочисте відкриття Конгресу відбулося 17 травня в конференц-залі історичного факультету. Вступне слово виголосила заступник голів оргкомітету, проректор університету, голова осередку УІТ проф. Світлана Гаврилук. Привітали учасників голова Волинської обласної державної адміністрації Володимир Бондар, ректор Волинського державного університету ім. Лесі Українки Ігор Коцан, Президент Українського історичного Товариства, Голова Наукової Ради Світового конгресу Українців, редактор часопису “Український історик”, Голова Історичної

секції УВАН у США проф. Любомир Винар, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Польща Олександр Моцик, директор Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, Голова Українського національного комітету істориків, член Президії УІТ, академік НАН України Ярослав Ісаєвич, міський голова Луцька Богдан Шиба.

На пленарному засіданні виголошено доповіді “Українське історичне Товариство в контексті розвитку української історіографії” (Л.Винар), “Україна на міжнародних конгресах істориків” (Я.Ісаєвич), “Чи Русь – це Росія?” (В.Косик), “Держава і суспільство в незалежній Україні: здобутки і провали у подоланні тоталітарної спадщини” (С.Кульчицький), “Проблема “переписування історії”: реалії науки чи політико-ідеологічний стереотип” (О.Удод), “Роль сучасної історичної науки в державницькому усвідомленні українського суспільства” (В.Сергійчук), “Українська архівна наука на сучасному етапі: архівознавство в колі спеціальних історичних дисциплін” (І.Матяш), “Історіографічна спадщина Михайла Грушевського у контексті його концепції історії України” (С.Козак).

Наступного дня учасники працювали в 13 секціях: 1. Теорія і методологія історії; 2. Українська історіографія: минуле і сучасні проблеми; 3. Джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни; 4. Грушевськознавство; 5. Українська історія від найдавніших часів до наших днів (з поділом на 6 секцій); 6. Рух опору в Україні періоду Другої світової війни; 7. Етнічні українські землі поза межами сучасної України; 8. Історія української діаспори; 9. Християнська церква в історичній долі українства; 10. Україна в сучасній світовій та європейській геополітиці; 11. Проблема збереження національних культур в умовах глобалізації; 12. Історія України в дослідженнях зарубіжних учених; 13. Всесвітня історія у дослідженнях українських учених: модерні підходи та інтерпретації. На засіданні секції “Грушевськознавство” з доповіддю “Михайло Грушевський та Іван

Кревецький: взаємини учителя й учня (за матеріалами листування)» виступив Ф.Стеблій.

19 травня відбулося підсумкове пленарне засідання Конгресу, в ухвалах якого засвідчено значний поступ сучасної історичної науки за останні роки, появу нових напрямів історичних досліджень, поглиблення розробки проблем історії України в європейському та світовому контекстах, впровадження до наукового обігу значного масиву новоопублікованих документів. Водночас акцентовано потребу державної підтримки української історичної науки та освіти як визначальних чинників формування національної свідомості українців, висловлено стурбованість невиконанням програми розвитку української мови в Україні, станом збереження національного архівного фонду, наголошено на необхідності уніфікації наукової історичної термінології.

Історія України: цикл лекцій у Москві

Помітне місце в діяльності Інституту 2006 р. займала співпраця з Регіональною суспільною організацією українців Москви (голова – В.Скопенко) та Бібліотекою української літератури м. Москви (директор – В.Слюсарчук), яка є в наш час єдиним в Росії державним культурним закладом, призначеним обслуговувати інформаційні та культурні потреби українців (а їх у цій країні більше 4 мільйонів). Бібліотека має цінний книжковий фонд і передплачує близько 200 періодичних видань українською мовою.

Спільною ініціативою адміністрації Інституту та бібліотеки при ній засновано “Історичний лекторій”. Згідно з укладеною на початку 2006 р. угодою, науковці Інституту майже щомісячно виїжджали до Москви й виступали з лекціями, здебільшого з історії України. Перед зібраннями української діаспори з

доповідями про Українську революцію 1917–1921 рр., національно-визвольний рух на західноукраїнських землях 1921–1929 рр., проблеми возз’єднання Західної України з УРСР, діяльність УПА виступали: К.Науменко, І.Соляр, В.В’ятрович, О.Луцький. Лекції та інформація про суспільно-політичне, культурно-мистецьке життя України сприймалися з великим зацікавленням. Варто відзначити, що керівництво Регіональної суспільної організації українців Москви в особі В.Скопенка та О.Усінського, як і бібліотека української літератури – В.Слюсарчук і Ю.Кононенко – завжди дуже тепло приймали львівських науковців, висловлювали щире подяку за прочитані лекції і особливо подаровані останні видання Інституту.

Відповідно до Угоди про співпрацю заплановано та узгоджено плани участі науковців Інституту на 2007 р.

К.Науменко

Відкриття Центру міської історії Центрально-Східної Європи

22 травня 2006 р. у Львові в ошатній сецесійній кам’яниці на вул. акад. О.Богомольця 6 розпочав свою роботу Центр міської історії Центрально-Східної Європи, заснований з ініціативи віденського історика д-ра Гаральда Біндера. Зацікавившись історією політичного життя підавстрійської Галичини ще на початку 1990-х рр., Г.Біндер відтоді щороку працював у архівах та бібліотеках Львова і врешті вирішив заснувати на власні кошти науковий інститут, дослідницькі проєкти якого були б зосереджені на вивченні історії міст нашого регіону. Ці плани вдалося реалізувати у тісній співпраці з науковцями Інституту українознавства: зокрема, директор Інституту Я.Ісаєвич погодився увійти до академічної ради, а науковий співробітник відділу нової історії А.Заярнюк став першим академічним директором новоствореного Центру. Під час урочистого

відкриття нової наукової інституції, яке відбулося в палаці Потоцьких, було висвітлено основні напрями її діяльності: проведення регулярних конференцій та семінарів, формування бібліотеки та бази даних про візуальні джерела до історії Львова та інших міст Центрально-Східної Європи, координація наукових студій українських та закордонних дослідників з історичної урбаністики. Завершивши роботу над трьохтомною “Історією Львова”, науковці нашого Інституту планують розвивати львовознавчі студії і надалі, отже співпраця з новоствореним Центром може реалізуватися в нових наукових проєктах.

О.Середа

Документальна стрічка “Дисиденти”

Кіностудія “Контакт” Національної спілки кінематографістів України 2006 р. створила семисерійний документальний фільм “Дисиденти” (режисер – Олександр Фролов) за участю провідних постатей опозиційного руху 1960–1980-х рр. Зокрема, у Львові було записано інтерв’ю Івана Геля, Ірини та Ігоря

Режисер О.Фролов вручає відеокасету з фільмом “Дисиденти” Я.Ісавичу

Калинців, Мирослава Мариновича, Стефанії Шабатури. Організаційну й консультативну допомогу знімальній групі надав старший науковий співробітник відділу новітньої історії Юрій Зайцев, що зазначено в титрах кінострічки. Присвячений 30-річчю створення Української Гельсінкської групи фільм демонструвався телеканалами “1+1” на Україну та “1+1 International” – на США, Канаду, Німеччину й Ізраїль. Серіал отримав схвальні відгуки української і світової громадськості, в тому й політв’язнів. У квітні 2007 р. він став дипломантом міжнародного кінофестивалю та переможцем серед повнометражних фільмів української програми цього конкурсу. Інститут філософії НАН України висунув його на здобуття премії імені Олександра Довженка 2007 р. Усім героям фільму, а також Ю.Зайцеву та Інституту українознавства ім. І.Крип’якевича НАН України О.Фролов вручив відеозапис серіалу.

Тридцята річниця Української Гельсінкської групи

8-10 листопада 2006 р. у Києві вперше на державному рівні Україна відзначала 30-ліття заснування Української Гельсінкської групи сприяння виконанню Гельсінкських угод (УГГ). Ця гласна правозахисна організація, утворилася на підставі міжнародних гарантій Заключного акту Наради з безпеки і співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 р., підписаного й СРСР. Однак це не завадило комуністичному режимові ув’язнити 39 з 42 членів УГГ, які загалом отримали 550 років неволі. Науковців Львова – дослідників опозиційного руху – на ювілейних заходах презентував автор цих рядків.

Першого дня в агентстві УНІАН відбулася прес-конференція за участю засновників та членів УГГ Левка Лук’яненка, Мирослава Мариновича, Василя Овсієнка, Йосифа Зісельса,

представника Вашингтонського комітету гельсінкських гарантій для України, відомого видавця українського самвидаву й позацензурної літератури Осипа Зінкевича, голови Московської Гельсінкської групи, історика, автора першої фундаментальної праці про дисидентський рух “История инакомыслия в СССР” (1984) Людмили Алексеевой, голови УГС Володимира Яворського.

Відтак учасники урочистостей взяли участь у панахиді на могилі колишнього політв'язня Патріарха УПЦ КП Володимира (Василя Романюка), відвідали Байковий цвинтар й поклали квіти на могили Василя Стуса, Юрія Литвина, Олекси Тихого, першого керівника УГГ Миколи Руденка, Оксани Мешко, Івана та Надії Світличних, В'ячеслава Чорновола. А ввечері в Київському міському будинку вчителя (колишньому приміщенні Української Центральної Ради) вшанували пам'ять політв'язня, члена УГГ, лауреата Шевченківської премії Надії Світличної.

9 листопада відбувся семінар “Права людини: учора та сьогодні”. Наостанок, 10 листопада, ювілейні імпрези проходили в будинку видавництва “Смолоскип”. Тут, в музеї-архіві українського самвидаву було відкрито фотовиставку про діяльність УГГ, презентовано семисерійний документальний фільм Олександра Фролова “Дисиденти”, видання до 30-річчя УГГ, відбулася всеукраїнська наукова конференція “Українська Гельсінкська група. До 30-річчя створення: історія, документи”. Переповнена зала схвально сприйняла доповіді Василя Овсієнка та Осипа Зінкевича, молодих дослідників діяльності УГГ, виступи Євгена Захарова, Вахтанга Кіпіані, Євгена Сверстюка, Івана Геля, Григорія Приходька, Раїси Руденко, Михайла Гориня, Олеся Сергієнка, Анатолія Русначенка, Юрія Зайцева та інших.

Ю. Зайцев

Стажування у Німеччині

Впродовж шести місяців 2006 р. (квітень–червень і вересень–листопад) я перебував на стипендії Католицької академічної стипендії Німеччини (КААД). Стажувався в Інституті славістики Баварського університету ім. Юліюса-Максиміліана у Вюрцбурзі, яким керує відомий у світі науковець, славіст, візантиніст, вірменолог, богослов, музиколог проф. др. Крістіян Ганнік¹. Його авторитет пов'язаний насамперед з палеостудіями у ділянці богослов'я, літургії, церковного співу, а також публікаціями джерел, що супроводжуються розлогими коментарями-дослідженнями, добре опрацьованим науково-довідниковим апаратом, глибоким знанням джерел і літератури².

Професор Ганнік був постійним моїм консультантом у пошуках наукової літератури у бібліотеках Вюрцбур'а (Інститут славістики, Інститут Східних Церков, Центральна бібліотека університету). Я ознайомився також з бібліотеками кафедри музикології Університету, богословського факультету, відділом рукописів. К. Ганнік особисто піклується бібліотеками Інституту славістики та Інституту Східних Церков й постійно переглядає найрізноманітніші рекламні проспекти видавництв, у тому й

¹ M. Garzaniti. Professor Christian Hannick // *Каллофонія*. Науковий збірник з історії церковної монодії та гимнографії. – Львів, 2006. – Ч. 3. – С. 9-13.

² А. Ясіновський. Крістіян Ганнік: бібліографія наукових праць // Науковий збірник з історії церковної монодії та гимнографії. – Львів, 2002. – Ч. 1. – С. 347-368. Повна бібліографія проф. Ганніка готується до друку у Львові окремим виданням. З останніх його публікацій варто відзначити три-томовий інципітарій слов'яно-грецьких ірмосів, який підготований за авторитетними текстами, опублікованими у Києво-Печерській друкарні наприкінці XIX ст.: *Das byzantinische Eigengut der neuzeitlichen Originale*, Teilband I-III. Erarb. Peter Plank und Carolina Lutzka, hrsg. Christian Hannick / *Patristica Slavica*, Bd. 112. Paderborn–München–Wien–Zürich: Verlag Ferdinand Schöningh, 2006, а також публікацію слов'янських ірмосів з грецькими відповідниками за російським невменним рукописом XVI ст.: Christian Hannick. *Das altslavische Hirmologion*. Edition und Kommentar / *Monumenta linguae Slavicae dialecti veteris*. – Freiburg: Weiher Verlag, 2006. – T. L. – 877 s.

українських. Тож ці бібліотеки дуже добре укомплектовані у ділянках славістики (переважно давньої), історії церкви, літургійного співу і постійно поповнюються новою літературою.

У бібліотеці богословського факультету Вюрцбурзького університету є праці Мирослава Антоновича “Ukrainische geistliche Musik”. München 1990, Musica Sacra. Збірник статей з історії української церковної музики. Львів 1997; О.Цалай-Якименко: публікація “Граматики музикальної Миколи Ділецького” (Київ 1970), “Духовні співи давньої України” (Київ 2000).

Майже увесь час витратив на перегляд, бібліографування та опрацювання літератури з історії візантійської і слов'янської літургійної музики та гимнографії, історії культури слов'янських народів і Візантії, переглядав періодичні видання, каталоги описів слов'янських рукописів, публікації рукописних пам'яток. Поповнював бібліографію до своєї майбутньої книжки, для курсів з історії літургійної музики і семінару з історії літургійної рукописної та стародрукованої книги в УКУ (насамперед каталоги слов'янських рукописів і публікації текстів літургійних рукописів). Для лекцій і семінарів у консерваторії опрацьовував літературу з музичної медієвістики, яка може бути використана для курсів історії світової та української давньої музики, історії літургійної музики для регентів, музичної палеографії, магістратських семінарів, праці з аспірантами та докторантами. Чимало цінних видань, що були в дублетах, проф. Ганнік подарував для бібліотеки Інституту Літургійних Наук УКУ.

Підготував доповідь “Слов'яно-греко-латинські вектори формування давньої церковної музики в Галичині” і виступив на міжнародній конференції “Galizien als Fokus europäischer Kulturströmungen”, що відбулася у Вюрцбурзі 10-12 жовтня у рамках партнерства Інституту славістики з львівськими науковими і навчальними закладами – Інститутом українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, Українським Католицьким Університетом і Львівською музичною академією ім. М.Лисенка.

Завершив підготовку статті про два Різдва'яні канони за матеріалами доповіді на міжнародній конференції “Liturgische Hymnen nach byzantinischem Ritus bei den Slaven in ältester Zeit”, що була організована Патристичною комісією Академії наук землі Північний Рейн-Вестфалія у Бонні 7–10 червня 2005 року³.

Спільно з проф. Ганніком і його співробітницею Кароліною Луцькою завершили підготовку публікації найдавнішого українського нотолінійного Ирмологіона кінця XVI ст., що вийде друком у видавництві Böhlaus 2007 року.

Також з проф. Ганніком завершив підготовку до друку чергового 5 випуску “Антології української сакральної монодії” німецької дослідниці Ін'є Кройц, львівське видання якої презентували під час конференції у Вюрцбурзі 12 жовтня 2006 року. Окрім того працювали над 6 випуском нашої антології, з виходом якого змінюється загальна назва видання “Антологія візантійсько-слов'янської сакральної монодії”, оскільки тут друкується не лише власне українські тексти, але й болгарські, білоруські, російські. Вносимо також деякі зміни і до принципів видання текстів⁴.

Працював над своєю книжкою “Візантійська літургійна музика в українській рецепції ранньомодерної доби”.

Ю.Ясіновський

³ Стаття опублікована: Два канона Рождеству Христову в украинско-белорусских нотнойлинейных Ирмологиянах // Liturgische Hymnen nach byzantinischem Ritus bei den Slaven in ältester Zeit. Beitrage einer internationalen Tagung, Bonn, 7–10 Juni 2005. hrsg Hans Rothe und Dagmar Christians. Paderborn-München-Wien-Zürich: Verlag Ferdinand Schöningh, 2007. – S. 315-324.

⁴ Видання вже вийшло друком: Сідальні вісьмох гласів. Упоряд. Н.Сиротинська. Ред.: Кр.Ганнік і Ю.Ясіновський / Інститут Літургійних Наук Українського Католицького Університету, Lehrstuhl für Slavische Philologie Julius-Maximilian Universität Würzburg (Антологія візантійсько-слов'янської церковної монодії, вип. 6). – Львів: В-во УКУ, 2007. – 24 с.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА

2006 року на Спеціалізованій вченій раді Д 35.222.01 Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України та Інституту народознавства НАН України захищено три докторські та три кандидатські дисертації, проведено переатестацію робіт, захищених за кордоном.

Докторські дисертації за спеціальністю 07.00.01 – історія України

21 березня 2006 р. Ярослав Іванович Мандрик захистив дисертацію “Політика радянської держави у сфері культури в українському селі (кінець 20-х–30-ті роки)”. Робота виконана на кафедрі історії та політології Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Науковий консультант – д.і.н., проф. С.В.Кульчицький, заступник директора Інституту історії України НАН України. Офіційні опоненти: д.і.н., проф. Г.Т.Капустян, професор кафедри теорії, історії держави та права Кременчуцького державного політехнічного університету; д.і.н., проф. А.Г.Морозов, завідувач кафедри новітньої історії України Черкаського національного університету ім. Б.Хмельницького; д.і.н., проф. В.П.Плисюк, завідувач кафедри українознавства Львівського державного аграрного університету. Провідна установа – Київський національний університет ім. Т.Г.Шевченка.

26 грудня 2006 р. Віталій Васильович Нечитайло захистив дисертацію “Становлення селянського господарства фермерського типу в Україні: історична ретроспектива і сучасний стан”. Робота виконана у відділі новітньої історії Інституту

українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. Науковий консультант – д.і.н., проф. К.К.Кондратюк, завідувач кафедри новітньої історії України Львівського національного університету ім. Івана Франка. Офіційні опоненти: д.і.н., проф. В.П.Плисюк, завідувач кафедри українознавства Львівського державного аграрного університету; д.і.н., проф. В.М.Ботушанський, завідувач кафедри історії України Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича; д.і.н., проф. М.М.Стрішенець, завідувач кафедри філософії Тернопільського національного економічного університету. Провідна установа – Інститут історії України НАН України.

Докторська дисертація за спеціальністю 07.00.02 – всесвітня історія

16 травня 2006 р. Олександр Борисович Головка захистив дисертацію “Волинь і Галичина в державнополітичному розвитку Центрально-Східної Європи (IX – перша половина XIII ст.)”. Робота виконана в Інституті сходознавства ім. А.Кримського НАН України. Офіційні опоненти: д.і.н., проф. Я.Р.Дашкевич, заступник директора Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.Грушевського НАН України; д.і.н. Л.В.Войтович, старший науковий співробітник Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України; д.і.н., проф. М.М.Кучинко, завідувач кафедри археології та джерелознавства Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Провідна установа – Київський національний університет ім. Тараса Шевченка.

Кандидатські дисертації за спеціальністю 07.00.01 – історія України

4 квітня 2006 р. Леся Володимирівна Онишко захистила дисертацію “Катерина Зарицька в українському національно-визвольному русі (30-і–40-і рр. XX ст.)”. Робота виконана у

відділі новітньої історії Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. Науковий керівник – д.і.н., проф. Ю.Ю.Сливка, провідний науковий співробітник відділу новітньої історії Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. Опоненти: д.і.н., проф. В.К.Баран, завідувач кафедри новітньої історії України Волинського державного університету ім. Лесі Українки; к.і.н., доцент кафедри історії України, науки і техніки Національного університету “Львівська політехніка”. Провідна установа – Київський національний університет ім. Тараса Шевченка.

26 вересня 2006 р. Валентина Анатоліївна Добровичинська захистила дисертацію “Інтелекція в культурному житті Західної Волині (1921–1939)”. Робота виконана на кафедрі давньої та нової історії України Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Науковий керівник – к.і.н., проф. Б.Й.Заброварний, завідувач кафедри давньої та нової історії України Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Офіційні опоненти: д.і.н., проф. М.Р.Литвин, завідувач відділу наукових та інформативних видань Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України; к.і.н., доцент І.Я.Райківський, доцент кафедри історії України Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Провідна установа – Львівський національний університет ім. Івана Франка.

**Кандидатська дисертація
за спеціальністю 07.00.05 – етнологія**

27 червня 2006 р. Оксана Миронівна Годованська захистила дисертацію “Народне городництво і садівництво Опілля в ХХ столітті”. Робота виконана на кафедрі етнології Львівського національного університету ім. Івана Франка. Науковий керівник – д.і.н., проф. С.А.Макарчук, професор кафедри етнології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Опоненти: д.і.н., проф. Г.К.Кожолянко, завідувач кафедри етнології, античної та середньовічної історії Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича; к.і.н., доцент М.І.Гладкий, доцент кафедри культурології та українознавства Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка. Провідна установа – Київський національний університет ім. Тараса Шевченка.

На спеціалізованій вченій раді Д 35.222.01 проведена переатестація дисертаційних робіт, захищених за кордоном.

**Кандидатські дисертації
за спеціальністю 07.00.01 – історія України**

11 квітня 2006 р. переатестовано дисертаційну роботу Остапа Володимировича Середи “Формування національної ідентичності: ранні народовці у південно-східній Східній Галичині (1860–1873)”. Робота захищена у Центральноєвропейському університеті. Будапешт, 2003.

11 квітня 2006 р. переатестовано дисертаційну роботу Андрія Васильовича Заярнюка “Формування соціальних і національних ідентичностей українського селянства у габсбурзькій Галичині, 1846–1914. (На прикладі Самбірщини)”. Робота захищена в Албертському університеті. Едмонтон, 2003.

ЗМІСТ

ІНСТИТУТ У 2006 РОЦІ	3
НОВІ ВИДАННЯ ІНСТИТУТУ	7
НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	20
ВІДДІЛ АРХЕОЛОГІЇ	20
Відкриття Львівської обласної експедиції 2006 р.	37
Здобутки Прикарпатської експедиції 2006 р.	39
Нове про походження і датування Михалківських скарбів	41
Подружня вірність в минулому: погляд археолога <i>(Вірності предків могли б позаздрити сучасні європейці)</i>	45
Підсумки досліджень пізньочерняхівського поселення Стрілки II	49
Археологічні розвідки на сході Надсяння	52
Гряда-I біля Львова в контексті історії краю пізньоримського часу	53
ВІДДІЛ ІСТОРІЇ СЕРЕДНІХ ВІКІВ	56
ВІДДІЛ НОВОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ	78
Шашкевичівські читання на Радехівщині	90
ВІДДІЛ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ	92
ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	105
Мовний портрет українців XVI–XVII ст. – погляд сучасника	116
ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	118
ВІДДІЛ НАУКОВИХ ТА ІНФОРМАТИВНИХ ВИДАНЬ ...	126

З ЖИТТЯ БІБЛІОТЕКИ	130
НАШІ ЮВІЛЯРИ	135
Михайло Потушняк – відомий закарпатський археолог	135
Два ювілеї академіка Я.Ісаєвича	137
Василь Горинь як вчений і організатор наукового життя	143
Володимирові Цигилику – 70	146
Романові Грибовичу – 60	149
Тамара Галайчак – дослідниця соціальної історії України	151
Берегиня відділу археології	153
З ХРОНІКИ	155
Штрих до ювілеїв Львова	155
Олексій Ратич – дослідник княжої доби	158
III Міжнародний науковий конгрес українських істориків	160
Історія України: цикл лекцій у Москві	162
Відкриття Центру міської історії Центрально-Східної Європи	163
Документальна стрічка “Дисиденти”	164
Тридцята річниця Української Гельсінкської групи	165
Стажування у Німеччині	167
СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА	170

ББК 63.3 (4 Укр)

**Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН
України в 2006 році. Інформаційний бюлетень** / Інститут
українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України. – Львів,
2007. – 176 с.

Художньо-технічний редактор *Оксана Рак*

Обкладинка *Федір Лукавий*

Коректор *Світлана Іваник*

Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України

Львів, вул. Козельницька, 4; тел. 270-14-18

Підписано до друку 18.09.2007 Обл.-вид.арк. 7,9